Periodice
I
7379

ANUL I == DECEMBRIE 1923 == NR.UL 2

BIBLIOTECA MARILOR PROCESE

DIRECTOR = I. GR. PERIEŢEANU = AVOCAT

REDACTORI = H. AZNAVORIAN = AURELIAN BENTOIU
CORDELIA DOBRESCU = V. DONGOROZ = G. LISKEN
MARGARETA PAXIMADE = I. ROSETTI-BĂLĂNESCU
PETRE STRIHAN = ŞI = AL. VELESCU = AVOCAŢI
SECRETAR DE REDACŢIE = V. V. STANCIU = AVOCAT

Drama dela Technica Minieră

Indoită crimă de asasinat, săvârşită dar neisbutită

ILUSTRAŢII DE A. MURNU

EDITURA SOCIETĂŢII ANONIME „CURIERUL JUDICIAR"
Calea Rahovei 5 :: :: BUCUREŞTI :: :: Strada Artei 5

PREŢUL 85 LEI.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

ANUL I — DECEMBRIE 1923 — NRUL 2

BIBLIOTECA MARILOR PROCESE

DIRECTOR = I. GR. PERIEŢEANU = AVOCAT

REDACTORI = H. AZNAVORIAN = AURELIAN BENTOIU
CORDELIA DOBRESCU = V. DONGOROZ = G. LISKEN
MARGARETA PAXIMADE = I. ROSETTI-BĂLĂNESCU
PETRE STRIHAN = ŞI = AL. VELESCU = AVOCAŢI
SECRETAR DE REDACŢIE = V. V. STANCIU = AVOCAT

Drama dela Technica Minieră

Indoită crimă de asasinat, săvârşită dar neisbutită

ILUSTRAŢII DE A. MURNU

EDITURA SOCIETĂŢII ANONIME „CURIERUL JUDICIAR"
Calea Rahovei 5 :: :: BUCUREŞTI :: :: Strada Artei 5

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PREFAȚA

Cu apariția celui de al doilea numar, „Biblioteca Marilor Procese“ *se crede datoare, în prim rând, a mulțumi tutulor acelora cari i-au încurajat apariția, fie prin abonamente, fie prin elogioase recenzii, fie prin verbala recunoaștere a utilității ei. Toate aceste binevoitoare manifestări constituesc fără îndoială un prețios îmbold pentru cei grupați în jurul publicațiunei, cu atât mai mult cu cât au pornit în bună parte dela persoane ale căror opinii au valoarea unor adevărate consacrări.*

Favorabila demonstrație, în care am găsit, moralmente, o deplină răsplată a sforțărilor noastre, nu poate însă înăbuși regretul pe care l'am avut de a constata că nu toți cei pe cari am crezut că-i servim prin opera întreprinsă și-au dat seamă de rostul și importanța ei.

O atmosferă de blazare și de preocupări pur materialiste se pare că domină în lumea barourilor noastre. Nici un entusiasm, nici un elan către acele spirituale orizonturi ce se deschid spre viitor, spărgând pereții sălilor de audiență. Mulți, vai, foarte mulți dintre confrați, odată oficiul îndeplinit, nu vor să privească mai sus, vulturește, ci își mărginesc câmpul vizual, ca păsările de răzoare, la grăuntele pe cari le au dinainte. Și, ce este mai grav, tocmai tânăra generație e aceea care ne sugerează aceste amare reflexii.

De aci două consecințe. Pe de o parte, refuzul de abonamente pe cari l'am primit de la numeroși confrați din întreaga țară, în vreme ce s'au grăbit să se aboneze persoane pe cari nu le interesează direct publicația noastră: medici, rentieri, agricultori, negustori, etc. Pe de altă parte, indiferența și străgănirile unora dintre tinerii colegi ale căror pledoarii am voit să le scoatem de sub vălul uitării. Și astfel, pe când un Matei Cantacuzino, un Mihail Antonescu, un Rosental, și alți fruntași ai barei, — al căror renume, dacă ar fi fost egoiști. le în-

www.digibuc.ro

găduia să nu acorde mare atenție „Bibliotecei Marilor Procese, — au răspuns, cu multă delicatețe și promptitudine solicitărilor noastre ; — dimpotrivă, unii confrați ce sunt de-abia în curs de cucerire a reputațiunei, au socotit că ne fac o mare grație, fie corectând stenogramele pledoariilor lor, fie reconstituind aceste pledoarii, sau procurându-ne datele biografice necesare.

Din această cauză, nu numai că am suferit întârzieri în alcătuirea și coordonarea materialului destinat imprimărei, dar a trebuit să dublăm și să triplăm chiar străduințele noastre. La munca depusă pentru obținerea stenogramelor, revizuirea manuscriselor, facerea corecturilor, întocmirea istoricului și portretelor literare, s'a adăogat pierderea de vreme pe care ne-a impus-o neîncetatele alergături în dreapta și în stânga, pentru a căpăta, aproape a cerși, dela autorii noștri, note biografice, stenograme revăzute sau manuscrise de pledoarii reconstituite.

Făcând aceste relevări nu înțelegem să ne plângem, ci doar să deplângem o stare de lucruri îngrijitoare, ce nu e totuși de natură a ne descuraja. Intreprinderea noastră de editură,— e bine să se știe,— nu-i operă mercantilă, ci de sacrificii. Publicând pledoariile confraților noștri, nu ni se face, ci facem un serviciu, și atâta vreme cât vom putea măcar acoperi cheltuelile, idealiști ce suntem, vom merge înainte pentru atingerea unui mare și folositor scop. Acest țel se poate însă realiza și fără colaborarea imediată a acelora cari nu voesc să-i înțeleagă însemnătatea, și cari, arătându-se greoi, se cred indispensabili „Bibliotecii" noastre.

De aceea, dorim să se știe că nu toate pledoariile rostite într'un proces sunt absolut necesare pentru publicarea lui; că ne putem lipsi oricând de unele dintre ele, dacă vom întâmpina dificultăți; și că, în orice caz, atunci când amabila noastră atenție de a prezenta autorilor stenogramele spre revizuire, va fi răsplătită cu nepăsare sau temporizări, vom publica pledoariile respective revăzând noi înșine stenogramele.

Cititorii ne vor ierta desigur această mică răfuială în familie. Din cuprinsul acestui număr, ușor își vor putea da seamă, că știm să înlăturăm obstacolele pe cari le-am întâmpinat și le întâmpinăm în drumul nostru.

Dealtmintrelea comitetul de redacție al „Bibliotecei Marilor Procese" și-a întărit rândurile prin intrarea în sânul lui a d-lor avocați I. Rosetti-Bălănescu, G. Lisken și Petre Strihan.

Semnalăm, pentru a încheia, inovația pe care am făcut-o, prin adaosul notelor biografice la portretul literar al autorilor. Cu chipul acesta, ideea pe care am avut-o, de a crea o antologie a avocaților și procurorilor români, e pe cale de înfăptuire.

Numărul 3 al *Bibliotecei* e rezervat în prima parte procesului Amira (*Testament evacuat la Moscova. Reconstituirea*

www.digibuc.ro

lui) şi anume pledoariilor rostite înaintea Înaltei Curţi de Casaţie de d-nii S. Rosental, C. G. Disescu, Mih. Antonescu, Istrate Micescu *şi* Longin Heliade Rădulescu ; *în partea a II-a, pledoariilor d-lor* Matei Cantacuzino şi Mihail Cristea, *înaintea Secţiunilor-Unite ale Înaltei Curţi de Casaţie, în faimosul proces al exproprierii pădurilor din Basarabia.*

Numărul 4 *va fi consacrat marelui dispărut* Barbu Delavrancea, *ale cărui pledoarii din procesele Carageale-Caion (calomnie prin presă), şi Architect Socolescu (crimă de incendiu), le vom reproduce, precedate de un portret literar al defunctului şi de o largă biografie.*

Vor urma, pe rând, alte mari procese în curs de stenografiere.

I. GR. PERIEŢEANU.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PARTEA I

Istoric. — Acte judiciare

www.digibuc.ro

fi tolerat fraudele. Neașteptata și jignitoarea eșire împotriva d-lui Em. Antonescu, prilej de indispoziție generală în sânul adunării, fu urmată de o vie altercație între președinte și societarul surexcitat. Cuvintele tari veniră să agraveze explozia de învinuiri reciproce. Tumultul deveni general, determinând intervenția împăciuitoare a d-lor N. Mihăescu, Al. Georgescu și C. Frunzescu.

In larma și învălmășala produsă, inginerul Cristescu scoase un revolver dintr'o servietă pe care o avea lângă el, și descărcă un foc asupra d-lui Em. Antonescu. Acesta, lovit în cap, se prăbuși. Arma fu apoi imediat îndreptată spre Mihăescu, care, îngrozit, fugi pe scări, căutându-și scăparea în stradă. Al. Georgescu, cuprins la rându-i de spaima care plutea în atmosferă, fugi în direcția lui Mihăescu, astfel că glonțul descărcat asupra acestuia îl atinse pe el, rănindu-l în regiunea laterală a toracelui. Un al treilea foc de revolver urmă, fără efect, în vreme ce inginerul Cristescu, în sanguinaru-i elan, se repezi în stradă după Mihăiescu. Acesta se refugie în magazinul Leon Pinchas. Cu arma ucigătoare îndreptată mereu spre fugar, Cristescu intră după el în magazin. Trase, și de data asta-l lovi în gură. Cum însă torentul mâniei nu secase încă și revolverul mai avea un glonț, o nouă detunătură, a cincea, cauză lui Mihăiescu o altă rană la cap.

Din fericire victimile, după îngrijirile primite, au scăpat cu viață. Emoția produsă a fost totuși, în primul moment, adâncă și generală. La aceasta s'a adăugat uimirea provocată în mijlocul acelora, cari, cunoscând pe inginerul Cristescu și antecedentele întregei lui vieți, nu-și puteau explica contrastul produs de cruzimea aproape nebunească a gestului său.

Presa, secondată de opinia publică, fu unanimă întru a înfiera faptul de trei ori criminal. Parchetul de Ilfov deschise acțiune publică în contra inginerului I. Cristescu, care, în urma instrucțiunii efectuate, prin ordonanța definitivă cu No. 116 din 21 Dec. 1922 a cabinetului I de Instrucție, a fost declarat culpabil de crima de asasinat, săvârșită dar neisbutită, asupra persoanei d-lor Em. Antonescu, N. Mihăiescu și Al. Georgescu, conf. art. 225, 226, 227, 232 al. I combinat cu art. 38 al. II cod penal.

Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel București,

www.digibuc.ro

reformând însă ordonanța judelui instructor, prin decizia sa cu No. 738 din 29 Decembrie 1922, a hotărât că prevenitul nu poate fi pus sub acuzare decât pentru crima de asasinat săvârșită asupra persoanei d-lor Em. Antonescu și N. Mihăiescu, deoarece nu era dovedită intenția de omucidere sau rănire în ce privește persoana lui Al. Georgescu.

Afacerea fu trimeasă înaintea Curții cu Jurați din județul Ilfov. In ziua de 27 Februarie 1923, zi fixată pentru judecată, marea incintă a justiției populare suferi asaltul unui uriaș val de curioși. Procesul, pe lângă senzaționalul pe care îl oferea la un potențial cât se poate de ridicat, prezenta și o latură juridică destul de atrăgătoare. Crima deslănțuită cu o atât de frenetică ponrire, cu o atât de oarbă mânie, echivalentă cu demența subită și trecătoare, de care se ocupă știința penală, era susceptibilă de a sugera conștiinței juraților chestiunea iresponsabilității.

Pledoariile, cari au început în ziua de 28 Februarie 1923 la ora 2 p. m. și s'au terminat în seara aceleași zile la orele 8, au curs în valuri abundente, uneori insinuante ca un lac ce se revarsă leneș ca să te fure sigur ; alteori au țâșnit impetuoase, ca o fântână arteziană. Regretăm însă că elocința darnic cheltuită, până la risipă chiar, a fost aproape toată văduvită de considerațiuni cu caracter științific și social, cari, dacă în procesele banale de fiecare zi sunt deplasate, în această speță erau bine venite.

Cauza acestei lacune a fost desigur marea grijă pe care au avut-o distinșii avocați ai apărării de a-și adecva pledoariile instanții în care se găseau. Desbaterile au început într'o sală plină, ca un cinema la premiera unui film de aventuri ultradramatice.

Cei 12 spectatori privilegiați, afundați în fotolii de orchestră comode, erau gravi ca însăși zeița Themis. Defilarea numeroșilor martori, deși lungă, a fost interesantă și variată. Unii au glăsuit patetic, alții pe un ton vesel, după temperament. De pildă, depoziția d-lui Stavăr Cișmigiu, o persoană plantată cu barbă și-o grădină... de om, a înseninat desbaterile, descreținд chiar fruntea d-lui Procuror General.

Pe măsură ce se ascultau martorii situația grea a inculpatului se ușura. Trecutul celui apăsat de grava acuzare îl făcea vrednic de compătimire. O adevărată peregrinare a adus

www.digibuc.ro

din diferite oraşe informaţiuni atât de favorabile inculpatului încât depoziţiile luau aspect de pledoarii. O bună impresie a produs iarăşi atitudinea admirabil de demnă pe care acuzatul a păstrat-o tot timpul desbaterilor. Sala desemna curente de bună voinţă dela începutul pledoariilor. De aceea partea civilă şi-a vărsat tânguirea într'o atmosferă ostilă ei.

Vorbind de partea civilă, trebue să subliniem frumuseţea etică a gestului făcut de d. Em. Antonescu. „Distinsul avocat şi profesor universitar a dovedit multă mărinimie. Cu toată primejdia şi suferinţele prin cari trecuse, datorită rătăcirii lui Cristescu, l-a ertat, şi astfel partea civilă a pierdut cel mai important „atout".

Din această cauză, vehementul rechizitoriu al distinsului şi energicului nostru procuror d-l Grigore Ionescu n'a isbutit să fixeze culpabilitatea acuzatului, nici să risipească curentul de simpatie pe care instrucţia orală îl desprinsese în jurul său.

E cunoscută de altfel, psichologia mulţimilor. Atunci când e vorba de infracţiuni în contra persoanelor, colectivitatea ajunge, de multe ori, printr'un ciudat miraj, să transforme în victimă pe învinuitul contra căruia se deslănţue oprobiul societăţei prin rechizitoriul Ministerului public.

In cazul de faţă, cum realele victime dispăruseră, fiind însănătoşite, vehemenţa acuzării a izbutit să provace în sufletele juraţilor, ca şi 'n ale asistenţei, deja pregătită, mirajul sus vorbit.

Aceasta e una din explicaţiile neobişnuitei simpatii a auditorului pentru inginerul Cristescu, simpatie, care la pronunţarea deciziunei de achitare, a isbucnit în aplauze furtunoase ce-ţi aminteau de sala *„Dacia"*.

www.digibuc.ro

ACTUL No. 1

TRIBUNALUL JUDEŢULUI ILFOV, CABINETUL DE INSTRUCŢIE No. 1

ORDONANŢA DEFINITIVĂ No. 116
din 21 Decembrie 1922

Noi, Jude Instructor la Trib. Ilfov, Cabinetul I, văzând toate actele de procedură penală dresate la cabinetul nostru în dosarul No. 192/922, contra lui Ion Gr. Cristescu, român, în etate de 42 ani, născut în Târgovişte, domiciliat în Timişoara, str. Paul Chinezi No. 7, de profesiune inginer de mine, profesor la şcoala Politechnică-Timişoara, fost locotenent în cavalerie, fost inginer inspector la C. F. R., n'a mai fost dat în judecată corecţională sau criminală, arestat în prevenţie cu mandatul nostru No. 3944 din 14 Septembrie 1922; văzând că d-l prim-procuror la primele cercetări, în procesul verbal cu data de 14 Septembrie 1922, a declarat că pune în mişcare acţiunea publică contra numitului cu art. 225, 226, 227, 232 şi 38 al. II c. p.; văzând rechizitoriul definitiv cu No. 71742 din 21 Decembrie 1922;

Expunem următoarele:

Prevenitul Ion Gr. Cristescu în anul 1905 era sub-locotenent în reg 2 roşiori din Bucureşti, şi, voind să se insoare cu d-ra E. Fiulescu din Târgovişte, care nu avea avere, a fost silit să demisioneze din armată şi astfel a putut să se căsătorească ne mai având nevoe de zestre. După aceasta a trecut în Germania unde a făcut studiul de inginer de mine până în anul 1910, şi apoi, venit în ţară, a reuşit să intre în serviciul C. F. R. ca inginer, şi în 1915 a înaintat la gradul de inginer-inspector la serviciul de tracţiune şi a servit în aceasta calitate până în 1918. Cu aptitudinile capătate prin studiile ce a făcut şi prin experienţa de funcţionar la Căile Ferate, s'a hotărât a se aventura şi în exploatarea de mine, în scop de a-şi schimba soarta într'o alta mai bună, nazuind a realiza câştiguri mari pe cale expeditivă şi cu rizicuri mici. El nu avea însă capital, dar întâmplarea a făcut ca prin cunoştinţele sale să capete dela Ministerul de Industrie şi Comerţ o concesiune pentru exploatarea minei dela Corcioveni, lângă Bolgrad, în Basarabia. După cum am mai spus, el nu avea capital decât câteva mii de lei,

www.digibuc.ro

strânse din economii, ceeace nu era suficient pentru exploatarea acestei mine, şi atunci, ajutat de împrejurări, a reuşit să se asocieze cu avocatul Stavăr Cişmigiu, cu un oarecare Clain şi cu inginerul Drăgulănescu, cari au depus un capital mai însemnat şi cu toţii au început a face exploatarea care nu a durat decât cinci luni, căci, după cum rezultă din cercetările facute la instrucţie, scopul lor nu era atâta de a aduce la un bun sfârşit şi succes această intreprindere, cât aceia de a da acestei exploatări o înfăţişare de seriozitate şi atracţiune pentru ca să poată s'o treacă altora, dela care să realizeze beneficii reale. Efectiv au reuşit să contracteze cu societatea „Basarabia", formată chiar în acest scop, de a cumpara mina Corcioveni. Intr'adevăr, această societate Basarabia a cumpărat mina, şi drept preţ al vânzărei minei s'a emis de către această nouă societate acţiuni în valoarea de 1.000.000, cari au fost repartizate vânzătorilor între cari şi Cristescu, care a şi fost ales ca administrator delegat al acestei societăţi; dar el n'a funcţionat decât două luni, s'a retras, şi atunci societatea Basarabia a fost silită să răscumpere acţiunile emise, şi astfel din acest preţ s'a plătit avocatul Cişmigiu şi Drăgulescu, iar lui Cristescu i-a revenit acţiuni în valoare de 300.000 lei şi el mai târziu a vândut aceste acţiuni societăţei Române de Industrie şi Comerţ, iar noua societate, formată mai de aceleaşi persoane din care fusese formată şi societatea Basarabia, de exemplu bogătaşul Maltezeanu din Ialomiţa, persoanele mai sus notate şi altele. Rezultatul a fost că aceste două societăţi au fost încurcate în această exploatare, că ele, deşi mai există astăzi, însă nu mai pot funcţiona în condiţiuni de prosperitate, fiind chiar ameninţate de a dispare. Cu toate acestea inginerul Cristescu, care le-a înjghebat, care a luat o parte activă însă de scurtă durată, a ştiut să se strecoare aşa încât astăzi cu nimic nu mai este amestecat în interesele acestor societăţi, deşi el a reuşit să realizeze un beneficiu aproximativ de 300.000 lei prin acţiunile răscumpărate şi fără nici un rizic personal. Iată dară un om care are darul de a încurca pe alţii în exploatări cu înfăţişare de fericire şi câştig şi care la un moment dat ştie să se retragă realizând numai pentru dânsul câştiguri, iar pe foştii lui asociaţi să-i lase pe marginea prăpastiei. Că toate acestea reprezintă purul adevăr, rezultă, în parte, din recunoaşterile prevenitului, din declaraţia avocatului Stavăr Cişmigiu şi din declaraţia inginerului Ion Gigârtu, care face parte şi astăzi din acele societăţi cu numele de Basarabia şi Industria Română de Comerţ. Era într'adevăr pentru prevenit un gen de întreprinderi foarte lucrative şi fără rizic, şi, cu drept cuvânt, pe oricine n'ar avea prea multe scrupule, l'ar încuraja ca să urmărească astfel de afaceri.

Cristescu deci, în elanul acestor aventuri comerciale, se găsia în căutarea unei alte afaceri pe care s'o creeze cu aceleaşi mijloace şi ademeniri, şi, în momentul oportun, potrivit abilităţei sale, să ştie s'o părăsească, după ce va realiza câştigul dorit. In acest scop reuşeşte să afle că în judeţul Argeş se găseşte o mină la Curtea de Argeş, care ar putea fi exploatată sau mai bine zis despre care s'ar putea susţine că reprezintă o bogăţie, şi atunci unindu-se cu N. Mihăescu şi cu alţii cari sunt prevăzuţi în sânul consiliului de administraţie, plănuesc să formeze o societate cu numele de „Technica Minieră" cu scop de creare şi desvoltare de industrii miniere în

www.digibuc.ro

țară şi de a contribui prin studii, proecte, lucrări, exploatări şi explorări de mine, la desvoltarea industriei miniere române. In acest scop, dânsul îşi prepară un expozeu scris (a cărei copie e la dosar) din care rezultă că la mina de la Curtea de Argeş ar fi zăcăminte de lignit în cantităţi mari şi de natură de a realiza un extras sau o producţie medie de cinci vagoane pe zi. Odată înarmat cu aceste preparative se gândea la înfiinţarea unei societăţi cu acest scop, dar mai trebuia ceva care să dea acestei afaceri înfăţişare de credulitate a reuşitei şi seriozitatea de intreprindere. Pentru aceasta trebuia un personaj cu un trecut bine reputat, cu o valoare juridică, cu o greutate socială şi politică, şi atunci s'a gândit că numai d-l Em. Antonescu, care este şi de fel argeşean, ar fi omul ce le trebuia. Pentru aceasta, prevenitul împreună cu d-l N. Mihăescu se duce acasă la d-l Em. Antonescu şi-i propune să primească a deveni preşedintele soc. Technica Minieră pe care voiau s'o înfiinţeze în scop de exploatare a industriei miniere, şi după ce îi prezintă o serie de persoane marcante, între cari I. Purcăreanu dela Argeş, A. Mareş, fost secretar general şi director al Căilor Ferate şi alţii, ca aderenţi ai formării acestei societăţi, şi după ce îi descrise cu cuvinte mari şi de perspectivă în exploatarea minei de cărbuni de la Argeş, reuşesc să ia consimţimântul d-lui Antonescu. Astfel s'a format societatea cu o emisiune de capital social în valoare de 2.000.000 împărţit în 400 de acţiuni la purtător a 500 lei bucata. Ca aport social s'a adus mina de lignit dela Curtea de Argeş, proprietatea d-lor P. Marinescu, D. Luca şi C. Manescu. între cari figură tot ca coproprietar şi prevenitul Ion Gr. Cristescu, caci reuşise a se vârâ în această afacere şi a obţine această calitate drept onorariu al intervenţiei sale. Acest aport social s'a evaluat de comun acord la suma de lei 500.000, pentru care ei vor primi, ca echivalent, acţiuni în valoare nominală de 500.000 lei, care aport social s'a împărţit între vânzători, dintre cari Cristescu a luat acţiuni în valoare de 200.000 lei iar ceilalţi în valoare de 100.000 lei, iar restul de 1.500.000 lei s'a subscris între acţionari după cum urmează: Em. Antonescu 200.000 lei, Ion Gr. Cristescu 500.000 lei, M. Mihăescu-Syrius 100.000 lei, C. L. Naumescu 100.000 lei, Th. C. Vasiliu 100.000 lei, C. Solomon 100.000 lei, N. N. Mihăescu 300.000 lei, iar Al. Georgescu 100.000 lei.

S'a hotărât prin actul constitutiv al societăţei ca prevenitul Ion Gr. Cristescu să îndeplinească funcţiunea de director, iar N. Mihăescu ca administrator-delegat, şi astfel să se desfăşoare toată activitatea în direcţia exploatărei minei dela Curtea de Argeş, primul aport al societăţei Technica Minieră, înfiinţată prin contractul autentificat la Trib. Ilfov secţia de notariat la No. 5776 din 12 Martie 1920.

Această societate a mers dela început cât se poate de rău şi nu numai că era rău administrată, dar s'ar putea zice că nu era deloc administrată, adică administratorii nu se ocupau serios de dânsa, şi aceasta mai ales pentru că dela început prevenitul Cristescu (în calitate de director) şi N. Mihăescu (în calitate de ad-tor delegat) erau vesnic în neînţelegere, acuzându-se reciproc de lene şi neglijenţa, şi din această cauză prevenitul Cristescu, după cinci luni de funcţionare, şi-a dat demisia.

www.digibuc.ro

In timpul cât a funcţionat a facut şi cheltueli mari, fără autorizarea consiliului, şi anume: a cumpărat pentru transportarea lignitului mai multe camioane automobile cari au costat mult şi cari nu puteau să fie utilizate în sensul de a face ca producţiunea să fie prosperă, pe de o parte din lipsă de capital suficient, iar pe de altă parte din cauză că mina dela Curtea de Argeş nu avea valoarea pé care o prezentase Cristescu (vezi în dosar expozeul sau) întrucât între straturile de lignit erau şi doua straturi de humă, a căror selecţiune necesită cheltueli deosebite. Toate aceste, precum şi oarecari greutăţi provenite din greva lucrătorilor, cari nu putuse fi plătiţi la timp, au contribuit ca societatea să intre în datorii mari şi sa fie ameninţată de faliment (ceeace s'a şi întâmplat, caci actualmente societatea este chemată în declarare şi se află în faţa unei cereri de moratoriu). In această situaţie s'a urmat câteva convocări de consiliu fără însă să se dea o soluţie.

Cum între acţionarii acestei societaţi se afla şi informatorul C. Stamatiu, proprietar şi industriaş de terenuri petrolifere, şi cum acesta, împreună cu moştenitorii fratelui său, se găsea ca proprietar al minei Rovinari din judeţul Gorj, influenţat de Cristescu şi Mihăescu, a convenit să vândă această mină soc. Technica Minieră în Aprilie 1920 pe preţ de 1.000.000 lei, din care a primit 500.000 lei numerar, şi pentru rest s'a convenit ca soc. Technică Minieră să facă ca sa se transforme Societatea Rovinari din societate în nume colectiv (căci astfel era formată înainte de vânzare), în societate anonimă pe acţiuni, şi soc. Technică Minieră să mai plătească înca 100.000 lei numerar şi restul de 400.000 lei (până la complectarea preţului de un milion) să se emită în acţiuni ale societaţii. Aceasta a rămas însa un simplu proect, căci nu s'a adus la îndeplinire, pentru că nu s'a plătit 100.000 lei şi nici nu s'a obţinut concesia de exploatare.

Din cauza aceasta s'a ivit conflict întru executarea contractului de vânzare între Stamatiu şi soc. Technica Minieră, şi astfel acesta devine un nou creditor al societaţii. Aceasta stare de lucruri a motivat convocarea consiliului de administratie din 14 Septembrie 1922, pentru când d. Em. Antonescu, preşedintele societăţei, care vazuse pornirea rea a acestei societăţi şi ameninţarea de a fi distrusa, luase iniţiativa de a face demersuri pentru îndreptarea soartei ei.

La aceasta dată, la sediul societaţei din strada Biserica Enei, a venit aproape întreg consiliul, între care d. Em. Antonescu, preşedinte, I. Purcareanu, cenzorul Al. Georgescu, Nicu Mihăescu, Ştefan Chicoş cenzor, inginer Solomon, C. Frunzescu şi prevenitul Ioan Cristescu, a cărui prezenţă nu era aşteptata, caci de mult timp nu mai apărea pe la societate şi aproape se desinteresase.

Deschizându-se şedinţa, d-l Antonescu, preşedintele societăţii, a luat cuvântul şi a făcut expunerea situaţiei, arătând cât este de gravă prin ameninţările creditorilor, şi a dat în acelaş timp o soluţie, aratând ca a luat înţelegere cu diverşi creditori, cari ar voi sa acorde amânări de plată, dacă d-l Antonescu va garanta personal cu averea sa aceste creanţe, şi atunci d-sa a aratat consiliului că este dispus de a da aceasta garanţie, simţindu-se fericit de a salva mersul societăţei, dar a cerut singura condiţie: ca să aibă

www.digibuc.ro

subgaranţia societăţii. A mai cerut schimbarea consiliului de administraţie şi complectarea formalităţilor pentru înfiinţarea nouei societăţi Rovinari, care inspiră destulă garanţie pentru valoarea ei excepţională, şi apoi a cerut părerea d-lor membri din consiliu. La aceste cuvinte s'a ridicat deodată d-l N. Mihăescu şi prevenitul Cristescu, şi d-l Antonescu, apreciind, a dat cuvântul d-lui Cristescu. Acesta a început prin a spune că şi-a perdut averea prin aceasta afacere, a voit să atingă oarecari chestiuni din care rezultă ca în administraţia societăţei s'a comis neregularităţi şi fraude, şi atunci d-l Antonescu, care ştia la ce face aluzie Cristescu: adică la o afacere care fusese deja cercetată de Instrucţie (vezi dos. 129/922 al cab. 5 ataşat la dos. Trib. Ilfov s. III com. No. 2505/922), l-a întrerupt spunându-i că nu e timpul să se discute aceasta şi că este bine să se rezolve în grabă soluţiunea propusă de dânsul, în binele societăţei. Atunci prevenitul Cristescu, într'un mod violent şi ameninţător, răspunde d-lui Antonescu ca să aibă răbdare şi să aştepte pentrucă şi d-sa este vinovat, fiindcă a tolerat fraude. La aceste cuvinte, d-l Antonescu, care se găsise în situaţia omului de bună credinţă şi cu o deosebită stăruinţă de a da o soluţie bună mersului societăţei, a ripostat, desigur, într'un mod violent şi cu indignare, arătând că dacă este cineva vinovat în această societate, trebue să fie şi d-sa (Cristescu), care a avut conducerea ei (din declaraţiile informatorilor M. Tudor şi C. Frunzescu, ar rezulta ca d-l Antonescu ar fi pronunţat cuvintele de excroc şi canalie, dar ceilalţi martori nu confirma aceasta); în tot cazul, este cert ca o altercaţie s'a ivit, şi ca urmare la această scenă, s'a produs în consiliu o mişcare în sensul că informatorii Mihăescu şi Georgescu au înaintat puţin spre Cristescu şi aceeaşi mişcare a facut-o şi de partea cealalta informatorul C. Frunzescu, cu toţii având aerul de a interveni, de a calma spiritele. Prevenitul Cristescu însă n'a lăsat nici un moment pierdut şi, scoţând din servieta sa revolverul, cu care se preparase a veni la convocarea consiliului, a tras un foc asupra d-lui Em. Antonescu lovindu-l în cap, şi din aceasta cauza ranitul a căzut jos lângă birou, în aşa mod şi aşa de fulgerător, încât la un moment dat a fost considerat ca mort. Faptul acesta n'a impresionat deloc pe prevenitul Cristescu, care nu şi-a pierdut cumpatul şi cu arma în mână a început să urmărească pe N. Mihăescu, care, înspăimântat la vederea focului, a început să se salveze fugind pe scara care conducea din sediul societăţei în localul Băncei Române, şi după dânsul a fugit asemenea Al. Georgescu. Cristescu, după dânşii, trage al doilea foc de armă şi izbeşte pe Al. Georgescu în partea dreaptă a toracelui, pe când dânsul se găsea încă pe scara Cristescu trece înainte în goană, ca un disperat, cu arma în mâna, se ia după Mihăescu care fugise în strada şi se strecurase în prăvalia de haine a lui Leon Pinchas, şi aci trage un foc de armă asupra lui, izbindu-l în gura; acesta cade jos, iar Cristescu trage un al doilea foc cu care îl izbeşte în cap. In mersul lui, Cristescu a mai uzat de un cartuş cu care nu a nimerit pe nimeni. Victimile sunt transportate de îndată la spital şi anume: d-l N. Mihăescu şi Georgescu la spitalul Colţea, d-l Em. Antonescu la sanatoriul Gerota. In ce priveşte pe pacientul Al. Georgescu, a avut puţin de suferit, întrucât el a fost lovit de glonţ în regiunea anterolaterală dreaptă a toracelui, având orificiul de in-

www.digibuc.ro

trare la nivelul coastei a 7-a iar orificiul de eşire cam la 2 cm. sub mamelonul drept. Prin acest orificiu s'a observat glonţul, care a fost extras făcându-se o mică secţiune. Bolnavul s'a bucurat dela început de o stare generală bună şi a eşit din spital în aceeaşi zi şi a fost vindecat complect după câteva zile. In ce priveşte pe pacientul N. Mihăescu, fiind examinat la spital, s'a constatat că era în stare conştientă, având vărsături şi o uşoară hemoragie bucală, fără turburări motrice şi vedere bună. La examenul direct s'a observat în regiunea occipitală dreaptă, o tumefacţie de mărimea unei nuci, prin orificiul căreia se scurgea materie cerebrală şi un lichid hemoragic. La examenul cavităţei bucale s'a observat maxilarul superior drept rupt şi hemoragie; iar la examenul rănei craniene un orificiu rotund de mărimea unei alune de unde s'a extras cămaşa glonţului. Mai târziu s'a extras din limbă un glonte turtit de calibru mic (vezi la filele 15 şi 125 din dosar adresa Spitalului Colţea cu No. 265/922 şi certificatul medical al d-rului Zăhăreanu). In ce priveşte pe pacientul Em. Antonescu, s'a constatat că a presentat o plagă prin armă de foc, în regiunea temporo-auriculară stângă, prin al cărei orificiu de intrare eşea sânge şi substanţă cerebrală. S'a făcut radiografia bolnavului, prin care se arată că glontele, după ce a spart osul a rămas în orificiul făcut în os, iar o porţiune mică de proectil, a pătruns mai departe în creer, oprindu-se în lobul occipital stâng. O mică parte din proectil, care se anexează aci a fost extras şi a fost înaintat cabinetului. Starea bolnavului a fost bună fără nici o complicaţie şi astăzi este perfect vindecat (vezi adresa sanatoriului Gerota No. 64/922).

Arma de care s'a servit prevenitul la comiterea acestui fapt, este un revolver sistem „Velaloc", calibru 6 m/m, de calitate inferioară, cu cartuşe în care glonţul este prevăzut cu cămaşe de oţel iar în mijloc plumb (vezi în dosar, p. 55, procesul verbal cu data de 26 Septembrie 1922, în care se vede avizul expertului armurier Solomon Favelovici). Aceste fapte, astfel expuse, se stabilesc în sarcina prevenitului, în primul rând, prin constatări de fapt rezultate din procesul verbal dresat de noi la 14 Septembrie 1922, când am fost sesizaţi prin alarma publică, din mărturisirile prevenitului şi din din declaraţiunea martorilor Leon Pinchas, N. Tudor, St. Chicoş, Ion Purcăreanu, Ion Athanasiu, C. Frunzescu, C. Solomon, Al. Georgescu, şi din arătările victimelor Em. Antonescu şi N. Mihăilescu, precum şi din actele medico-legale mai sus notate, prin cari se stabileşte cari au fost rănile primite prin împuşcare. Acest fapt, astfel stabilit, constitue în sarcina prevenitului crima de asasinat, săvârşit dar neisbutit, prevăzută şi pedepsită de art. 225, 226, 227, 232, şi 38 al. II c. p. şi anume pentru că prevenitul s'a servit de o armă de foc cu care a tras, dela o distanţă foarte mică, în interiorul unei camere mici, asupra victimelor, repetând loviturile şi urmărind pe victime, ceeace denotă voinţa sa criminală de a ucide; că acest fapt l'a precugetat rezulta din împrejurarea că a adus cu dânsul la întrunirea unui consiliu de administraţie o armă ucigătoare, purtând-o în mod neobişnuit în servieta cu acte, pentru a o avea la îndemână pentru executarea crimei.

Alegaţiunea sa că purta revolverul pentru că era obligat să facă călătoria dela Târgovişte la Timişoara, este şi rămâne neîntemeiată, deoarece mai întâi nu dovedeşte cu nimic că în mod obişnuit purta revol-

www.digibuc.ro

verul, şi, în al doilea rând, chiar dacă ar fi adevărat că avea obiceiul să poarte revolverul la dânsul, nu e natural să credem că o asemenea armă se poartă în servieta cu acte, căci de obicei revolverul se poartă în buzunar; dar încă ceva care confirmă premeditarea la comiterea acestei crime, este şi faptul arătat de martorul N. Tudor, care spune că prevenitul intrând în localul societăţei pe la orele 12 fără 5 minute, cu o atitudine foarte agitată, a trântit uşa şi trecând prin localul Băncii Române (pe unde se intră în societate), a trântit uşa şi n'a dat bună ziua la nimeni, ceeace însemnează că venea în acest loc cu un scop bine determinat, şi reflectat mai dinainte, şi aceasta era hotărârea de a extermina pe cei, pe cari în mod injust, îi credea vinovaţi de pagubele sale, căci numai astfel se poate explica preocuparea sa de a intra în local fără a da obişnuitul salut, şi cu repeziciunea unui om furios. Mobilul acestei crime rezultă în sentimentul răutăcios de a se răzbuna pe acei pe cari îi credea dânsul că au fost cauza care l-a împiedicat să realizeze câştiguri mari prin formarea soc. Technica Minieră, societate pe care dânsul a înjghebat-o nu pentru a întreprinde o afacere de nădejde şi prosperitate, dar pentru a-şi procura dânsului ocaziunea unor beneficii grabnice, independent de urmările viitoare ale societăţei, aşa după cum s'a arătat mai sus că a procedat şi cu societatea Industria Basarabia sau cu societatea „Română de Industrie şi Comerţ", de unde s'a retras după o lună, după ce a realizat plata acţiunilor emise; cum s'a retras, după un interval de cinci luni, şi dela soc. Technica Minieră, căci nu mai venise şi nu mai luase parte la consiliile de administraţie de foarte mult timp. In această societate însă, n'a putut avea succesul de-a încasa la iuţeală câştiguri mari, cu toate că şi aici a primit o parte din acţiunile pe cari le-a negociat, după cum se vede mai jos. Cu toate acestea, el a rămas nemulţumit că nu şi-a putut îndeplini scopul său, întru cât societatea a intrat în datorii cam dela început, şi astfel nu era mijlocul de a profita. Prevenitul, cu această mentalitate, abilă pentru dânsul şi neobişnuită în cercul oamenilor sinceri şi întreprinzători de afaceri mari, a susţinut şi susţine că dacă societatea Technica Minieră n'a dat rezultatele dorite, cauza a fost că s'au comis nereguli şi defraudări în conducerea ei, ceeace a făcut ca el să-şi piardă averea. Susţinerea aceasta este neîntemeiată din mai multe puncte de vedere şi de natură a pune în evidenţă vinovăţia sa răutăcioasă şi în comiterea faptului ce i se impută. Prevenitul a recunoscut, şi aceasta se dovedeşte şi cu toţi informatorii ascultaţi la instrucţie, că el este iniţiatorul înjghebărei acestei societăţi şi că el este acela care a recomandat şi a pus într'o valoare falşă mina dela Curtea de Argeş, şi tot el este acela care a condus în primele luni această societate; că prin urmare dacă societatea a mers rău se datoreşte în parte şi d-sale; că dânsul a făcut la început un expozeu de exploatarea minei dela Curtea de Argeş (vezi p. 63 volum. I, din dos.) de natură a înflăcăra speranţele celor cari au aderat la formarea societăţei.

Dar această lucrare nu a corespuns cu realitatea, deoarece mina dela Curtea de Argeş nu a avut valoarea arătată de Cristescu prin studiile sale, fiind mult mai inferioară, cu un strat numai de 1,50 m. de lignit şi alte două straturi de humă, pentru selecţiunea cărora era nevoie de chel-

www.digibuc.ro

tueli mari (vezi în aceasta privinţă declaraţiile inginerului Lupaşcu şi ale fostului director de exploatare Marius N. Mihăescu, precum şi ale unei părţi din membrii consiliului); că dar această inferioritate a minei precum şi cheltuelile mari ce se făceau în exploatare şi insuficienţa mijloacelor de a se exploata, au fost cauza dezastrului. Şi atunci cu ce drept învinueşte prevenitul pe alţii? Este adevărat că societatea a mai avut la dispoziţia sa exploatarea minei dela Rovinari, şi aceasta, are o valoare reală întrucât conţine straturi însemnate de lignit, cari, dacă ar fi putut fi puse în valoare, ar fi dat venituri însemnate şi ar fi putut scăpa societatea de marele dezastru (vezi declaraţia inginerului Lupaşcu şi acelea ale lui Iliescu Constantin fost director de exploatare), însă nenorocirea a fost că societatea era deja încurcată în cheltueli mari, în datorii şi în conflict de plată chiar cu vânzătorul acestei mine C. Stematiu (vezi p. 26—35 vol. II).

Prevenitul a mai susţinut că în conducerea societaţei s'au comis neregulı, făcând aluziuni la faptele lui N. Mihăescu. Şi în aceasta privinţă s'au făcut speciale cercetări la Cab. 5 de Instrucţie, unde prin ordonanţa definitivă cu No. 103/9 2 s'a dat caz de neurmarire contra lui N. Mihăescu ad-tor-delegat (vezi dos. Cab. 5 cu No. 129 921, ataşat la dos. Trib. Ilfov s. 3 cu No. 2505/922). In acest dosar se vede că nu s'a imputat alte neregulı decât că din eroare se emisese un număr mai mare de acţiuni decât cele prevăzute şi limitate prin actul constitutiv al societăţei, şi că la un moment dat, când s'a observat eroarea, a anulat aceste acţiuni fără ca societatea să fi perdut ceva. Dealtfel aşa rezultă din ordonanţa definitivă. Pentru a nu se putea susţine în această afacere că cercetările făcute la Cab. 5 de instrucţie au fost incomplecte, s'a instituit de noi o a doua expertiză de verificare prin d-l expert contabil N. Papudof, care a verificat atât registrele dela centrul societăţei, registrele dela exploatare dela mina Curtea de Argeş şi cele dela Rovinari şi rezultatul se vede în raportul depus de d-l expert din care reese că registrele au fost ţinute în regulă, că acţiunile emise în plus, despre cari am vorbit mai sus, au fost emise din eroare iar nu prin fraudă, şi că ele au fost semnate de inginer Solomon şi chiar de prevenitul Ion Cristescu. Că nici o fraudă nu s'a făcut în coducerea societăţei, dar că din cauza lipsei de mijloace societatea a intrat în datorii mari (vezi anexa No. 9 la actul de expertiză, p. 93) şi astfel a pierdut din capitalul social până la 31 Decembrie 1921, 558.887 lei şi 90 bani, iar până la 31 Iulie 1022 s'a urcat pierderea la lei 754.718, 40 bani. Mai rezultă din actul de expertiză că însuşi prevenitul se găseşte ca debitor al societaţei cu suma de lei 22.383 şi 65 bani şi printre acţionarii în restanţa cu vărsămintele cu un sold de lei 34.900. Prin urmare din toate aceste rezulta foarte clar ca în speţă nu este cazul de a se imputa consiliului de administraţie al acestei societăţi o rea credinţa în conducerea ei şi nici o speculaţiune nepermisă asupra dividendelor în favoarea consiliului şi în detrimentul acţionarilor, deoarece această societate dela început a mers rau şi deci n'a putut nimeni să speculeze într'un sens sau în altul; ca ceva mai mult, din toate cercetările facute prin declaraţiunile informatorilor, rezultă în special ca preşedintele societăţei Em. Antonescu a depus o stăruinţă vadită pentru bunul mers al societăţei şi în cele din urmă, s'a oferit a garanta cu averea sa

www.digibuc.ro

personală a obține termen de amânare din partea creditorilor, și atunci când acesta este adevarul și când în capul acestei societăți s'a găsit un personaj cu asemenea porniri bune și desinteresate, vinovația prevenitului se manifestă și mai mult. și, în adevăr, toate probele sunt în potriva sa. Caci în definitiv prevenitul este cel care a fost inițiatorul formărei acestei societăți; că el a indus în eroare pe societarii aderenți prin falșă evaloare a minei dela Curtea de Argeș; că el este în parte vinovat daca societatea a fost rău condusă, ce oarece și el a condus această societate; și dacă el a primit, aproximativ, acțiuni în valoare de 300.000 lei, a știut la timpul oportun să vânză parte din ele și astfel să beneficieze de valoarea lor; că el nu are așa dar dreptul să se plângă că a sărăcit din cauza acestei societăți deoarece această societate care posedă mina dela Rovinari (mină de o valoare excepțională) este în măsură a prospera dacă va fi condusă de oameni abili și diligenți; că astfel nimic nu vine în favoarea sa pentru a se putea admite că ar fi avut dreptul să ajungă la această pornire criminală.

Pentru aceste motive

In unire cu d-l Prim-Procuror

Declarăm:

Că există caz de urmărire contra lui Ion Gr. Cristescu pentru faptele prevăzute și pedepsite de art. 225, 226, 227, 232 al. I comb. cu 38 al. II cp. și anume că, luând mai dinainte hotărârea de a ucide, s'a dus în ziua de 14 Septembrie 1922 în sala de consiliu a soc. Technica Minieră și în plin Consiliu a tras cu revolverul un foc asupra președintelui Em. Antonescu, rănindu'l grav la cap, a urmărit pe N. Mihăescu și a tras asupra lui focuri de armă rănindu-l la cap, și în același timp a rănit și pe Al. Georgescu, și independent de voința sa victimele, după o lungă suferință, au scăpat cu viață, deci crimă de asasinat săvârșită dar neisbutită.

Dispunem:

Ca prevenitul să rămână arestat provizoriu sub puterea mandatului nostru cu No. 3944 din 14 Sept. 1922. Se va înainta dosarul nostru, împreună cu suplimentul de martori, cu dos. 2505/922 la care e atașat dos. 129/921 și corpul delict un revolver calibru mic, cu cinci cartușe trase, un plic cu proectilul extras dela Em. Antonescu și alt plic cu un proectil extras dela N. Mihăescu, d-lui Prim-Procuror pentru a face ca să se îndeplinească dispozițiile art. 135 pr. pen.

Făcut azi 21 Decembrie 1922 la Cabinetul nostru în București.

Jude instructor, (ss) *C. Negrea*

Grefier, (ss) *Fătu*

www.digibuc.ro

ACTUL No. 2

CAMERA DE PUNERE SUB ACUZARE A CURŢII DE APEL DIN BUCUREŞTI

Şedinţa dela 29 Decembrie 1922

Preşedenţia d-lui G. T. Ionescu, consilier

DECIZIUNEA No. 573

Ascultând raportul cu No. 12168/922, făcut de d-l Procuror General, despre procedura urmată la Cabinetul de Instrucţie No. 1 al Tribunalului Ilfov, în contra lui Ion Grigore Gristescu, Inginer, major, de 42 ani, arestat cu mandatul No. 3944/922, prevenit pentru faptul de asasinat săvârşit dar neisbutit.

Văzând şi rechizitoriul scris al d-lui Procuror General subscris de d-l Procuror de secţie C. Protopopescu, care rechizitor se alătură la această deciziune.

Grefierul a dat citire, în faţa d-lui Procuror de secţie N. D. Hariton, rechizitorului şi tutulor actelor din dosarul instrucţiunei cu No. 192/922, şi din dosarul Trib. Ilfov S. III. c. cor. cu No. 2505/922, şi după ce s'au retras d-l Procuror împreună cu Grefierul,

Camera deliberând,

Asupra faptelor cari rezultă din instrucţiunea făcută şi asupra probelor aduse,

Având în vedere că prin ordonanţa definitivă cu No. 116 din 21 Decembrie 1922, dată de d-l Judecător de Instrucţie al Tribunalului Ilfov Cab. No. 1, se declară caz de urmărire în contra prevenitului Ion Grigore Cristescu, pentru faptul prevăzut şi pedepsit de art. 225, 226, 227, 232, al. I, comb. cu art. 38 al. II din codul penal, şi anume: că luând mai dinainte hotărârea de a ucide, s'a dus în ziua de 14 Septembrie 1922, în sala de consiliu a societăţei „Technica Minieră", şi în plin consiliu a tras cu revolverul un foc asupra preşedintelui Emanoil Antonescu, rănindu-l grav la cap, a urmărit pe N. Mihăescu şi a tras asupra lui focuri de armă rănindu-l la cap şi în acelaş timp a rănit şi pe Alexandru Georgescu, independent de voinţa sa; victimele, după o lungă suferinţă, au scăpat cu viaţă;

www.digibuc.ro

Având în vedere că d-l Procuror General prin rechizitorul scris cu data de 28 Decembrie 1922, alăturat la această deciziune, cere Camerei ca prin deciziunea ce va pronunța, să declare că este loc de a fi pus sub acuzațiune numitul prevenit, pentru faptul că în acea zi de 14 Septembrie 1922, a comis omucidere cu voință, săvârșită dar neisbutită asupra persoanelor: Al. Georgescu, Mihăescu și Antonescu; că mai înaintea faptei, își luase hotărârea de a se porni asupra vieței acestora, crimă prevăzută și pedepsită de aceleași texte de lege, și să fie trimis prevenitul în judecata Curții cu Jurați din județul Ilfov, în care județ s'a comis crima și s'a făcut instrucțiunea;

Având în vedere că reese din actele de instrucțiune că, în ziua de 14 Septembrie 1922, fiind convocat consiliul de administrație al societății „Technica Minieră", de către președintele Emanoil Antonescu, la sediul societății din str. Biserica Enei, s'a întrunit aproape întreg consiliul și anume: președintele Emanoil Antonescu, cenzorii: Alexandru Georgescu și St. Chicoș și membrii: I. Purcăreanu, Nicu Mihăescu, inginer Solomon și C. Frunzescu; că pela orele 12 fără 5 minute a apărut la ședință și prevenitul, agitat, cu servieta la subțioară, fără să salute pe vreunul dintre cei de față; că președintele societății Em. Antonescu, expunând greaua situație în care se găsește societatea, prin amenințările creditorilor, a arătat și mijloacele pentru obținerea amânării plăților; că deodată cerându-se cuvântul de către Nicu Mihăescu și prevenit, președintele a dat mai întâi cuvântul prevenitului, care a început prin a spune că și-a pierdut averea în acea societate, că în administrația societății s'a comis neregularitate și fraude, făcând aluzie la administratorul-delegat Mihăescu; că atunci fiind întrerupt de președinte, că nu este timpul să se mai discute această chestiune, prevenitul îi răspunde violent și amenințător să aibă răbdare și să aștepte; că a urmat apoi un schimb de cuvinte între prevenit și președintele Antonescu, imputându-și unul altuia, că este vinovat de mersul rău al societății, și discuțiunea între dânșii devenind din ce în ce mai furtunoasă, s'a produs un tumult, și atunci N. Mihăescu, Al. Georgescu și C. Frunzescu s'au sculat în picioare, spre a interveni să calmeze spiritele, dar prevenitul profitând de învălmășală, a scos din servietă revolverul cu care se înamase, cu hotărârea luată mai dinainte de a suprima pe acei pe care-i credea el că adusese societatea la faliment, că printre aceștia socotind și pe d-l Antonescu, președintele societății, îndreptă rebolverul spre dânsul și trase asupra sa un foc, lovindu-l în cap, iar acesta căzând jos, l-a crezut că este omorât și l-a lăsat, îndreptându-se cu arma în mână spre N. Mihăescu, socotit asemenea ca un ruinător al societății și trage asupra lui, în timp ce numitul, la vederea focului, caută să scape fugind pe scară; însă prevenitul urmărește mereu pe Mihăescu și trage după el un foc, dar cum odată cu dânsul fugea pe scară în aceiași direcțiune și Alexandru Georgescu, glontele nemerește pe acesta și-l rănește în partea dreaptă a toracelui; că prevenitul văzând că nu-și ajunsese scopul, trece înainte în goană cu arma în mână după Mihaescu, mai trage un al doilea foc, fără însă a-l nemeri și Mihăescu reușind să ajungă în stradă, intră în prăvălia hăinarului Leon Pinchas și aci prevenitul trage asupra lui un alt foc isbindu-l în gură; că Mihăescu căzând jos, pre-

www.digibuc.ro

venitul mai trage asupra sa încă un alt foc, cu care-l loveşte în cap; după care prevenitul s'a înapoiat la sediul societăţei şi victimele fiind transportate: Emanoil Antonescu la sanatoriul d-rului Gerota, iar Mihăescu şi Georgescu la spitalul Colţea, după îngrijirlle medicale ce li s'au dat, au eşit vindecaţi;

Considerând că faptele fiind savârşite astfel după cum reese din instrucţiune şi sunt expuse mai sus, prevenitul are a răspunde de omucidere cu voinţă şi premeditare, săvârşită dar neisbutită, asupra persoanei lui Emanoil Antonescu şi asupra persoanei lui N. N. Mihăescu, cari fiind comise imediat una după alta, cu aceiaşi ocaziune, constituesc agravaţiunea din art. 234 al. I cod. penal şi deci prevenitul este răspunzător de crima prevăzută şi pedepsită de art. 225, 226, 227 şi 234 al. I din codul penal, comb. cu art. 38 al. ultim din acelaş cod;

Că, într'adevăr, prin al. I al art. 234 cod. penal se cere ca omorul să fi fost săvârşit, mai înainte sau deodată, sau în urma altei crime, natura crimei este indiferentă; iar prin expresiunea legei „altei crime" se înţelege orice crimă distinctă şi separată, de orice natură ar fi ea şi oricare va fi fost gradul de execuţiune ce ea va fi atins, consideraţiuni pentru care omorul urmat de un alt omor, intră în prevederile art. 234 al. I;

Că legiuitorul, prin primul aliniat al art, 234, a voit a pedepsi mai aspru reiterarea imediată, constituită prin simultanitatea unui atentat la viaţă cu a doua crimă, oricare ar fi natura ei, căci în text, nimic nu indică a se înţelege o crimă de altă natură;

Considerând că dacă, în speţă, în executarea celor două atentate la viaţa victimelor Emanoil Antonescu şi Nicolae Mihăescu, unul din gloanţele trase asupra acestuia din urmă, a nemerit şi rănit pe Alexandru Georgescu. această împrejurare poate da naştere în favoarea numitului la o acţiune civilă în despăgubiri însă în nici un caz nu poate angaja responsabilitatea penală a prevenitului pentru o infracţiune deosebită, întru cât este constatat din instrucţiune că concepţiunea prevenitului, intenţiunea sa şi scopul urmarit de el, a fost de a omorî numai pe Antonescu şi Mihăescu, şi odată crima savârşita asupra celor urmăriţi, ea este perpetrată, terminată în întregime şi nu mai poate transmite elementele sale intenţionale asupra altei persoane care ar fi putut suferi vreunul din actele care au contribuit la savârşirea ei;

Ca se întâmplă adesea ca agentul să savârşească infracţiunea prin o serie de fapte. cari toate constituesc o singura infracţiune, fiindcă conţine o unitate de concepţie, de rezoluţiune şi de scop, şi din existenţa unităţei de concepţiune se deduce unitatea de infracţiune.

Că faţa cu cele expuse mai sus, în'ăturându-se învinuirea ce i se mai aduce prevenitului de a fi comis un atentat şi la viaţa lui Alexandru Georgescu, rămâne a răspunde numai de cele două omucideri cu voinţă şi premeditare savârşite şi neisbutite, menţionate mai sus, cari sunt calificate de lege crimă şi prevenitul fiind major el este justiţiabil de Curtea cu Juraţi.

Considerând ca din instrucţiunea urmată în cauză rezultă că sunt în contra prevenitului probe şi indicii suficiente de culpabilitate, şi astfel fiind

www.digibuc.ro

este loc a se pronunţa, conform art. 216 şi 226 proc. crim., punerea sub acuzaţiune şi trimiterea lui înaintea Curţii cu Juraţi.

Pentru aceste motive,

Adoptând, în parte, faptele şi motivele din rechizitorul d-lui Procuror General.

In unire cu concluziunile orale ale d-lui Procuror N. D. Hariton.

Camera,

Reformează ordonanţa definitivă cu No. 116 din 21 Decembrie 1922, dată de d-l judecător de Instrucţie al Tribunalului Ilfov, Cab. No. 1, şi

Declară că este loc de a fi pus sub acuzaţiune:

Ion Grigore Cristescu, major; 1. că în ziua de 14 Septembrie 1923, a comis omucidere cu voinţă, asupra persoanei lui Emanoil Antonescu, luându-şi mai dinaintea faptei, hotărârea de a se porni asupra vieţei acestuia crimă săvârşită dar neisbutită.

2. Că în aceiaşi zi de 14 Septembrie 1922, a comis omucidere cu voinţă şi asupra persoanei lui N. Mihăescu, luându-şi de asemenea mai înaintea faptei, hotărîrea de a se porni asupra vieţei acestuia, crimă săvârşită dar neisbutită.

3. Că această crimă de omor cu premeditare a fost săvârşită cu aceiaş ocaziune, ori imediat în urma crimei de omor sus specificată, fapt ce constitue crima prevăzută şi pedepsită de art. 225, 226, 227 şi 234 al. 1 comb. cu art. 38 al. ultim din codul penal.

In consecinţă trimite pe acuzatul de mai sus în judecata Curţii cu Juraţi din judeţul Ilfov în care judeţ s'a comis crima şi s'a făcut instrucţiunea ca să fie judecat conform legei.

D-l Procuror General va redacta, conform art. 236 proc. crim., actul de acuzare în contra lui.

In baza art. 120 din legea libertăţii individuale, Camera menţine arestarea acuzatului, şi

Ordonă să se transfere acuzatul de la Casa de arest a tribunalului la Casa de opreală a Curţli cu Juraţi, înaintea căreia este trimis şi să se înscrie în registrul acelei case, potrivit dispoziţiunilor art. 580 pr. crim. ca acuzat de faptul prevăzut în dispozitivul deciziunei de faţă.

Pronunţată în Camera de punere sub acuzare azi două zeci şi nouă Decembrie 1922, sub preşedenţia D-lui Consilier G. T. Ionescu, şi membri fiind D-nii Gr. Pherekyde şi Sp. Popescu

(ss) *G. T. Ionescu* (ss) *Gr. Pherekyde*

(ss) *Sp. Popescu* Grefier, (ss) *D. Mladoveanu*

www.digibuc.ro

ACTUL No. 3

PARCHETUL GENERAL AL CURŢII DE APEL DIN BUCUREŞTI

A C T D E A C U Z A R E

Camera de punere sub acuzare a Curţii de Apel din Bucureşti prin deciziunea cu No. 753/922 declară că este loc de a fi pus sub acuzaţiune Ion Grigore Cristescu major: 1. că în ziua de 14 Septembrie 1922 a comis omucidere cu voinţă asupra persoanei lui Emanoi Antonescu, luându-şi mai dinaintea faptei hotărîrea de a se porni asupra vieţei acestuia, crimă săvârşită dar neizbutită.

2. Că în aceiaşi zi de 14 Septembrie 1922 a comis omucidere cu voinţă asupra persoanei lui N. Mihăescu, luându-şi de asemenea mai dinaintea faptei hotărîrea de a se porni asupra vieţei acestuia, crimă săvârşită dar neisbutită.

3. Că această crimă de omor cu premeditare a fost săvârşită cu aceiaşi ocaziune şi imediat în urma crimei de omor sus specificată, fapt ce constitue crima prevăzută şi pedepsită de art. 225, 226, 227 şi 234 alin. 1, combinat cu art. 38 alin. ultim din codul penal.

In consecinţă trimite pe acuzatul de mai sus înaintea Curţii cu Juraţi din jud. Ilfov în care judeţ s'a comis crima şi s'a făcut instrucţiunea ca să fie judecat conform legei.

Noi Procurorul General,

In executarea sus menţionatei deciziuni şi după o nouă examinare a tuturor actelor din dosarul cauzei expunem următoarele:

Acuzatul Ion Grigore Cristescu, în anul 1905, pe când era sublocotenent în Reg. 3 Roşiori din Bucureşti, a demisionat din armată spre a se putea căsători fără zestre cu d-ra Elena Fiulescu din Târgovişte.

S-a dus apoi în Germania unde a studiat ingineria de mine până la 1910, când s'a înapoiat în ţară şi a intrat ca inginer în serviciul Căilor Ferate. In 1915 a fost înaintat ca inginer-inspector la serviciul de tracţiune, servind în această calitate până la 1918. In acest an părăsind serviciul C. F. R. şi dorind a se îmbogăţi repede, deşi nu avea decât un mic capital de câteva mii lei, a reuşit să capete dela Ministerul de Industrie concesiunea pentru exploatarea minei dela Corceoveni de lângă Bolgrad, în Basarabia.

www.digibuc.ro

Cum însă nu avea capital suficient pentru exploatarea acestei mine, s-a asociat cu advocatul Stavăr Cişmigiu, cu un oare care Klein şi cu inginerul Drăgulănescu care au depus un capital mai mare. După ce aceşti asociaţi au exploatat mina Corceoveni timp de vreo cinci luni, au răspândit vorba că vor să vândă. In scopul de a o cumpăra s-a format societatea „Basarabia", care într'adevăr a şi cumpărat mina Corceoveni, iar drept preţ al cumpărării s-a emis de către această nouă societate acţiuni în valoare de 1.000.000 cari au fost repartizate vânzătorilor.

Acuzatul Cristescu a fost ales administrator delegat al acestei societăţi, dar după vreo lună de zile s-a retras şi atunci societatea Basarabia a fost nevoit să răscumpere acţiunile emise. Din preţul realizat s-a plătit avocatului Cişmigiu şi ing. Drăgulănescu, iar lui Cristescu i-a revenit acţiuni în valoare de 300.000 lei pe care el le-a vândut în urmă Societăţii române de Industrie şi Comerţ, o nouă societate formată mai din aceleaşi persoane din care fusese formată şi societatea Basarabia, în plus câţiva bogătaşi ca: Maltezeanu din Ialomiţa şi alţii. Rezultatul a fost că aceste două societăţi au fost încurcate într'o exploatare dubioasă, că ele deşi mai există astăzi, însă nu mai pot funcţiona în condiţiuni de prosperitate, fiind chiar ameninţate să dispară.

Cu toate acestea, acuzatul Cristescu, care a fost iniţiatorul acestei societăţi, a ştiut să se strecoare aşa încât astăzi numai este cu nimic amestecat în interesul acestor societăţi, deşi el a reuşit să realizeze un beneficiu aproximativ de 300.000 lei din acţiunile răscumpărate. Incurajat de un asemenea rezultat, acuzatul se găsea în căutarea unei alte intreprinderi care ar putea să-l ducă la un câştig şi mai mare. In această aşteptare află că în judeţul Argeş, la Curtea de Argeş, este o mină care ar putea fi exploatată. Se înţelege cu N. Mihăescu şi alţii, ale căror nume sunt trecute ca făcând parte din consiliul de administraţie, ca să înfiinţeze o societate sub numele de „Technica Minieră", având de scop crearea şi desvoltarea de industrii miniere în ţară şi de a contribui prin studii, proecte, lucrări, explorări, şi exploatări de mine, la desvoltarea industriei române miniere. Ca lucrare pregătitoare alcătueşte un expozeu scris (este în copie la dosar) din care rezultă că la mina dela Curtea de Argeş ar fi zăcăminte de lignit în cantităţi mari şi de natură a realiza un extras sau o producţie medie de 6 vagoane pe zi.

Pentru ca o asemenea societate însă, să se poată prezenta ca serioasă şi cu o bună perspectivă, acuzatul s'a gândit că în capul ei ar trebui să figureze un personaj cu vază politică, bine reputat, cu valoare juridică şi cu greutate socială. A găsit astfel că d-l Emanoil Antonescu ar fi persoana de care ar avea nevoie.

Şi atunci acuzatul împreună cu N. Mihăescu s'au dus acasă la d-l Em. Antonescu şi ia propus ca să primească preşedenţia societăţei Technica Minieră pe care voiau să o înfiinţeze în scop de exploatare de industrii miniere. A arătat d-lui Antonescu că mai multe persoane cu greutate morală şi materială ca Iancu Purcăreanu din Piteşti, Alecu Mareş, fost secretar general şi director al C. F. R. şi alţii sunt aderenţi la formarea acestei societăţi, şi dupe ce i-au descris în culori înflorite viitorul frumos

www.digibuc.ro

al exploatăreí minei de cărbuni dela Argeş, au reuşit să ia consimţământul d-lui Em. Antonescu.

S'a format astfel societatea Technica Minieră cu emisiunea unui capital social în valoare de două milioane lei, împărţit în 400 acţiuni la purtător a câte 500 lei acţiunea. Ca aport social s'a adus mina de lignit dela Curtea de Argeş, proprietatea d-lor P. Marinescu, D. Luca, C. Mănescu şi a acuzatului de azi Ion Grigore Cristescu. Acesta din urmă reuşise să-şi capete calitatea de coproprietar al minei de lignit dela Curtea de Argeş drept onorariu al intervenţiei sale. Aportul acesta social s'a evaluat de comun acord la suma de lei 500.000 pentru care coproprietarii acestei mine vor primi ca echivalent din valoare nominală de 500.000 lei, din acestea acuzatul Cristescu a luat acţiuni în valoare de 200.000 iar ceilalţi coproprietari de câte 100.000 lei. Restul de 1.500.000 lei, până la complectarea capitalului emis de 2.000.000, s'a subscris de acţionari în modul următor: Emanoil Antonescu 200.000 lei, Ion Grigore Cristescu, acuzatul de azi, 500.000, M. Mihăescu-Sirius 100.000 lei, C. L. Naumescu 100.000 lei, Teodor C. Vasiliu 100.000 lei, C. Solomon 100.000 lei, N. N. Mihăescu 300.000 lei şi Alex. Georgescu 100.000 lei.

Actul constitutiv al societăţei Technica Minieră s'a autentificat de Trib. Ilfov Secţia de Notariat sub No. 5776 din 12 Martie 1920.

Prin acest act s'a stipulat ca acuzatul Ion Grigore Cristescu să îndeplinească funcţiunea de director, iar N. Mihăescu de administrator-delegat. Această societate a mers rău chiar dela început, căci acuzatul cu Mihăescu nu s'au ocupat serios de dânsa şi nu se înţelegeau între ei, reproşându-şi reciproc că nu pun nici o activitate şi că sunt neglijenţi. Acuzatul Cristescu abuzând de calitatea sa de director, a făcut cheltueli mari şi în parte fără autorizarea Consiliului, cumpărând pentru transportarea lignitului mai multe camioane automobile cu preţ mare. Pe lângă acestea s'a văzut chiar dela începutul exploatărei că mina dela Curtea de Argeş nu avea valoarea pe care a prezentat-o acuzatul prin expozeul său, deoarece între straturile de lignit erau şi două straturi de humă pentru selecţiunea cărora trebuiau cheltueli deosebite. A mai urmat apoi greva lucrătorilor cari nu puteau fi plătiţi la timp. Acuzatul, văzând situaţiunea grea în care se afla societatea technica-minieră, înjghebată de dânsul prin mijloacele mai sus arătate şi nu tocmai corecte întrebuinţate de el, în loc să pună toate diligenţele necesare şi să facă eforturi spre a-i salva situaţiunea, a găsit cu cale ca numai după cinci luni dela funcţionarea ei să-şi dea dimisia din funcţiunea de director al societăţei. Toate greutăţile în care se sbătea societatea au contribuit să intre în datorii mari şi să fie ameninţată de faliment, fiind chiar chemată în declarare la care-a ajuns o cerere de moratoriu.

In această situaţiune a avut loc câteva convocări de Consiliu, fără însă să ajungă la vre-o soluţiune. Starea aceasta alarmantă în care se găsea societatea Technica Minieră a determinat pe Constantin Stematiu, proprietar şi industriaş de terenuri petrolifere, devenit acţionar prin cumpărarea mai multor acţiuni ale numitei societăţi, ca sa conviná să-i dea o mână de ajutor spre a o salva din încurcătura în care se afla. In acest scop Constantin Stematíu, proprietar al minei Rovinari din jud. Gorj, în

www.digibuc.ro

indiviziune cu moştenitorii fratelui său, în Aprilie 1920 a convenit cu Cristescu şi Mihăescu ca să vânză mina Rovinari societăţei Technica Minieră pe preţ de 1.000.000 lei din care a primit 500.000 lei în numerar, iar pentru rest s'au învoit ca societatea Technica Minieră să facă ca să se transforme societatea Rovinari din societate în nume colectiv, cum era, în societate anonimă pe acţiuni. Societatea Technica Minieră s'a mai obligat să plătească lui Stematiu încă 100.000, iar pentru restul de 400.000 lei până la acoperirea preţului de 1.000.000 să se emită acţiuni ale noei societăţi.

Acest proect de vânzare însă nu s'a adus la îndeplinire, căci nu s'a plătit lui Stematiu suta de mii lei şi nici nu s'a obţinut concesiunea de exploatare a noei societăţi ce era să se formeze.

Din această cauză s'a ivit conflict în execútarea contractului de vânzare între Stematiu şi societatea Technica Minieră, Stematiu devenind un nou creditor al societăţei

In această stare de lucruri d-l Em. Antonescu, preşedintele Societăţii Technica Minieră, în dorinţa de a scăpa societatea de dezastrul de care era ameninţată, a convocat consiliul de administraţie pentru ziua de 14 Septembrie 1922, la sediul societăţei din str. Biserica Enei.

S'a întrunit aproape întreg consiliul, preşedintele Em. Antonescu, cenzorii Al. Georgescu şi St. Chicoş, membrii I. Purcăreanu, Nicu Mihăescu, Ing. Solomon şi C. Frunzescu.

Pela orele 12 fără 5 minute apare în şedinţă acuzatul Ion Grigore Cristescu, intrând cu o atitudine agitată, cu servieta la subţioară şi fără să salute pe cineva. Prezenţa lui nu era aşteptată la societate şi se părea că se desinteresase de mersul ei. In servietă acuzatul avea un revolver încărcat cu care venise pregătit ca să facă uz de el, în contra acelora din consiliu pe care-i credea el, în mod eronat, că prin modul lor de conducere adusese societatea la faliment. Această credinţă a lui era cu totul neîntemeiată, căci, după cum s'a arătat mai sus, el a fost acela, care, pe baze şubrede, pusese la cale înjghebarea societăţei, el făcuse să se creadă că mina dela Curtea de Argeş avea o valoare cu mult mai mare decât o avea în realitate, şi apoi o mare parte din vina că societatea a mers chiar dela început rău şi a ajuns apoi la ruină, se răsfrângea asupra sa.

Dar ori cum, chiar dacă şi alţi membri din consiliul de administraţie ar fi avut partea lor de contribuţie la mersul rău al societăţei, aceasta nu-l putea îndreptăţi să se ducă la consiliu, pregătit cu un revolver încărcat de care să facă uz, împins de un sentiment de răzbunare rău înţeles în contra acelora pe care-i socotea el, în mod greşit, că sunt vinovaţi de dezastrul societăţei. Iar, că se pregătise cu revolverul, în scopul de a omorî, aceasta rezultă învederat din faptul că s'a dus cu revolverul în servietă pentru a-l putea avea mai la îndemână, iar nu în buzunarul în care se poartă de obicei asemenea armă, chiar dacă s'ar admite că avea obiceiul să poarte revolver, ceiace însă n'a dovedit la Instrucţie. Odată hotărât la crimă, acuzatul o făptueşte în următoarele împrejurări:

Preşedintele societăţei, d-l Em. Antonescu, după ce expune greau situaţie în care se găseşte societatea prin ameninţările creditorilor, arată că a luat înţelegere cu mai mulţi dintre ei, cari ar primi să acorde amânări

www.digibuc.ro

de plată dacă d-sa, Antonescu, ar garanta cu averea sa acele creanţe; că d-sa este dispus să dea această garanţie, simţindu-se fericit a salva mersul societăţei, dar a cerut ca condiţiune să aibă subgaranţia societăţei. A mai propus schimbarea consiliului de administraţie şi complectarea formalităţilor pentru înfiinţarea nouei societăţi Rovinari, a cărei bază este mina dela Rovinari, care inspiră destulă garanţie prin valoarea ei excepţională. După aceasta, a cerut părerea membrilor din consiliu asupra acestor chestiuni. Atunci s'au ridicat deodată şi N. Mihăescu şi acuzatul Cristescu. Preşedintele Antonescu a dat cuvântul lui Cristescu. Acesta a început spunând că şi-a perdut averea în această societate, că în administraţia societăţei s'au comis neregularităţi şi fraude, făcând aluzie la o afacere care fusese cercetată la Cabinetul V de Instrucţie şi care se terminase prin a se clasa, găsindu-se că nu este caz de urmărire în contra administratorului delegat N. N. Mihăescu, că acesta ar fi comis mari nereguli în administraţia societăţei (Vezi dos. No. 120/921 al Cab. V, ataşat la dos. Trib. Ilfov Secţia II cu No. 2505/922).

Atunci d-l preşedinte Em. Antonescu la întrerupt spunându-i că nu e timpul să se mai discute această chestiune şi că trebuie să se rezolve de urgenţă propunerea făcută de d-sa (Antonescu) pentru binele societăţei. La aceasta acuzatul Cristescu, într'un mod violent şi ameninţător, răspunde d-lui Antonescu ca să aibe răbdare şi să aştepte pentru că şi d-sa este vinovat fiindcă a tolerat fraudele. D-l Antonescu, care ştia că făcuse eforturi onorabile pentru salvarea societăţii, indignat de atitudinea şi de cuvintele nesocotite ale acuzatului, i-a răspuns, cu drept cuvânt, că dacă este cineva vinovat pentru reaua stare în care se găseşte societatea trebue să fie şi dânsul, Cristescu, care a avut conducerea ei. Informatorii Nicolae Tudor şi C. Frunzescu, care erau de faţă, spun ca d-l Antonescu ar fi pronunţat la adresa acuzatului cuvintele de excroc şi canalie; toţi ceilalţi martori însă care se aflau în sala de Consiliu nu confirmă că d-l Antonescu ar fi spus aceste cuvinte. Ori care ar fi fost adevarul în această privinţă e cert însă că, în urma schimbului de cuvinte între acuzat şi preşedintele Antonescu, s'a produs un tumult, şi atunci N. Nihăescu, Al. Georgescu şi C. Frunzescu s'au sculat în picioare având aerul de a interveni pentru a calma spiritele. Acuzatul Cristescu însă, profitând de acele momente de învălmaşala şi stapânit de ideea de a-şi pune la executare planul său criminal, a scos din servietă revolverul şi a tras un foc asupra d-lui Emanoil Antonescu lovindu-l în cap; acesta a cazut lângă biurou, crezându-se de toţi că a fost omorât. In acele clipe de teroare N. Mihăescu a luat-o la fugă pe scara care conduce din sediul societăţei în localul Băncii Române iar după dânsul a fugit Al. Georgescu.

Acuzatul cu revolverul în mână s-a luat după Mihăescu şi ajungându-l pe scară trage al doilea foc asupra lui, lovindu-l însă pe Al. Georgescu în partea dreaptă a toracelui, glonţul intră în perete unde a fost gasit de d-l judecător de Instrucţie. Apoi acuzatul trece înainte, alergând cu revolverul în mână după N. Mihăescu, asupra căruia mai trage un foc dar nu l'a nimerit; Mihăescu fugind pe stradă, a intrat în prăvălia de haînărie din apropiere a lui Leon Pinchas. Acuzatul l'a şi ajuns acolo, şi.

www.digibuc.ro

cum Mihăescu se întorsese cu faţa spre dânsul crezând că-l va putea dezarma, n-a mai avut timp căci acuzatul a şi descărcat un alt foc asupra lui lovindu-l în gură. Mihăescu a căzut jos şi atunci acuzatul trage încă un foc în victimă, lovind-o în cap.

In urma acestora acuzatul, satisfăcut că-şi potolise setea de răzbunare, s-a înapoiat la sediul societăţei şi în timpul acesta sosind autorităţile la faţa locului, s-au început cercetarile.

Victima Emanoil Antonescu a fost transportată de îndată la Sanatoriul Gerota, iar N. Mihăescu şi Georgescu la Spitalul Colţea. Dintre cei răniţi, Al. Georgescu a avut puţin de suferit, căci a fost lovit de glonţ în regiunea anterolaterală dreaptă a toracelui, având orificiul de intrare la nivelul coastei a şaptea, iar orificiul de eşire cam la 2 c. m. sub mamelonul drept. Prin acest orificiu s'a observat glonţul care a fost extras făcându-se o mică secţiune. Pacientul s'a bucurat dela început de o stare generală bună, eşind din spital în aceiaşi zi şi s'a vindecat complect în câteva zile

Rănitul N. Mihăescu fiind examinat la spital, s'a constatat că era în stare conştientă, având vărsături şi o uşoară hemoragie bucală fără turburări motrice şi vederea bună. La examenul direct s'a observat în regiunea occipitală dreaptă o tumefacţie de mărimea unei nuci mari şi prin orificiu lasă să se scurgă materie cerebrală şi un lichid emoragic.

La examenul cavităţii bucale s'a observat maxilarul superior drept rupt şi emoragic, şi la examenul ranei craniene un orificiu rotund de mărimea unei alune de unde s'a extras cămaşa glenţului. Mai târziu s'a extras din limbă un glonte, un glonte turtit de calibru mic (p. 51 şi 125).

Rănitul Emanoil Antonescu s'a constatat că avea o plagă din armă de foc în regiunea temporo-auriculară stângă; prin orificiul de intrare eşea sânge şi substanţe cerebrale. S'a făcut radiografia bolnavului prin care se arată că glontele, după ce a spart osul, s'a oprit orificiul făcut în os, iar o mică porţiune de proectil a pătruns mai departe în creer, oprindu-se în obul occipital stâng. O mică parte din proectil a fost extras şi înaintat Cabinetului de instrucţie. Din fericire şi graţie serioaselor îngrijiri medicale d-l Antonescu a scăpat cu viaţă şi este vindecat (vezi adresa Sanatoriului Gerota No. 64/922).

Arma de care s'a servit acuzatul la comiterea crimei, este un revolver sistem Volalok, calibru 6 m/m, de o calitate inferioară, cu cartuşe în cari glonţul este prevăzut cu cămaşe de oţel iar în mijloc plumb (p. 55).

Văzând că faptul comis de acuzat, în împrejurările mai sus arătate, se constată în mare parte din chiar mărturisirile lui, din arătările reclamanţilor coroborate cu ale martorilor şi informatorilor ascultaţi în cauză, din constatărlle făcute de d-l Jude de Instrucţie, din actele de expertiză, din constatările medicale, cum şi din toate actele de instrucţie aflate la dosar.

Văzând că prin comiterea acestor fapte acuzatul Ion Grigore Cristoscu s'a făcut culpabil de crimele de asasinat săvârşite dar neizbutite, prevăzute şi pedepsite de art. 225, 226, 227 şi 234 alin. I comb. cu art. 38 alin. ultim din acelaş cod,

Prin urmare

Este acuzat Ion Grigore Cristescu, major... (urmează dispozitivul deciziunei Camerei de acuzare).

Procuror General, (ss) *Mosgos*

---

www.digibuc.ro

ACTUL No. IV

MEMORIUL ADRESAT DE PREVENIT APĂRĂTORILOR SĂI

Rechizitorul şi actul de acuzare sunt sprijinite, în cea mai mare parte, pe declaraţiile făcute de N. N. Mihăescu şi Constantin Georgescu, cari păcătuesc prin neexactităţile lor.

Expertizele făcute, asupra operaţiilor societăţei „Technica Minieră", precum şi declaraţiile altor membri din consiliul de administraţie al acestei societăţi pot însă face dovadă că aceşti doi oameni aveau tot interesul să prezinte lucrurile şi vina mea altfel de cum ar fi în realitate.

Dacă instrucţia s'ar fi îngrijit să verifice aceste declaraţiuni şi ar fi cautat să cerceteze toate relaţiunile pe care le-am dat, destul de precis de la primul interogator, mai ales asupra împrejurărilor în cari mă găseam la societate, nu se ajungea la concluziile puse, care sunt neîntemeiate.

I

Am venit la Bucureşti în ziua de 13 Septembrie de la Târgovişte (unde am stat toată vara), pentru a depune rectorului Şcoalei Politechnice din Timişoara o lucrare ştiinţifică, care trebuia să fie apreciată de trei profesori de la Universitatea din Bucureşti, pentru a hotărî asupra numirei mele ca profesor definitiv la catedra de thermodynamică la şcoala politechnică din Timişoara, catedră pe care o ocupasem în cursul anului 1921-1922, ca suplinitor.

Modul cum mi-am îndeplinit misiunea, ca profesor şi ca om, îl arăta memoriul semnat de toţi profesorii şcoalei politechnice şi îl poate reconfirma verbal, domnul rector Vâlcovici.

Fusesem avizat de către subdirectorul şcoalei politechnice că domnul rector se va găsi la această dată în capitală şi că lucrarea mea trebue să fie depusă până la 15 Septembrie 1922.

Aceste fapte erau uşor de verificat, dacă instrucţia ar fi făcut cercetări, fiindcă se găsea la domiciliul rectorului, strada Caragiale No. 10, lucrarea şi scrisoarea mea, în care ştiu că spuneam rectorului că în seara de 13/IX trec la Timişoara şi că peste câteva zile voi fi înapoi la Târgovişte, dându-i adresa pentru răspuns.

www.digibuc.ro

Deasemeni era uşor de verificat că mă duceam la Timişoara fiindcă avizasem acolo sosirea mea şi mi se pregătea leafa pe cele două luni, de care aveam nevoie.

La percheziţia făcută s'a găsit biletul de călătorie liberă, şi, în servieta mea, cursul pe care îl ţineam la şcoală plin de corecturile introduse pentru reimprimare.

La venirea mea în Capitală, nu se avizase ţinerea consiliului de administraţie şi nu aveam intenţiunea să trec pe la societate, pe unde de mai mult de un an nu mai mă duceam deloc. Prezenţa mea la acest nenorocit consiliu s'a datorit unor împrejurări independente de voinţa mea, fapt de asemeni uşor de verificat.

Părerile unor oameni competenţi asupra caracterului lucrărei aduse şi asupra concentrărei pe care o reclama soluţionarea unei probleme de acest fel, destinată să găsească aplicaţii generale, nu locale şi particulare, ar fi putut stabili de la început principiul imposibilităţei de a coexista în mintea unui om două preocupări, cari prin natura lor ocupă fiecare de regulă toată mintea, adică imposibilitatea de a fi absorbit, în acelaş timp, de cercetări ştiinţifice şi de crime.

Pentru a lua astfel de hotărâri, trebue să existe motive puternice, cari deasemenea era uşor de văzut că-mi lipseau, şi ocupaţia de premeditare e un non sens.

Am arătat la instrucţie şi cauzele care m'au făcut să rămân în Capitală şi să iau parte la consiliul avizat abia către seară, în ziua de 13 Septembrie, dar nici aceste indicaţiuni nu au fost cercetate.

Se poate dovedi prin martorii: Frunzescu, Solomon şi Mosgos, că rămânerea mea în Capitală s'a făcut întâmplător şi din motive streine de ce mi s'a întâmplat la societate.

In rezumat, rămânerea mea pentru ziua de 14 Septembrie în Capitală, a fost făcută în următoarele împrejurări:

a) M'am întâlnit, pe la 1 sau 2, pe stradă (Calea Victoriei) colţ cu B-dul Elisabeta, cu colegul meu inginerul Petre Mosgos, căruia îi spuneam că plec seara la Timişoara, că aş fi vrut să-l caut ca să aflu dacă la Căile Ferate aş mai putea avea ocupaţie în Timişoara, ca unii dintre colegii mei de la şcoală, şi mai multe de astea. El m'a întrebat de stadiul în care se găseşte societatea şi i-am spus că nu ştiu şi că aştept ca justiţia să se pronunţe asupra reclamaţiunilor făcute; nu ştiam nici că e la faliment, nici că la Cabinetul V reclamaţiile au fost clasate; de clasare am aflat abia la instrucţia ce mi s'a făcut.

Colegul meu Mosgos m'a povăţuit să rămân şi să mă duc din nou la Palatul Justiţiei şi să insist pentru ca să se facă lumină, şi am refuzat categoric; el a insistat şi mi-a dat o recomandaţie către fratele său, procurorul general Mosgos, cu care să mă duc a doua zi, pe la ora 1 la Cabinet; tot n'am fost decis să rămân dar am acceptat recomandaţia care, la percheziţia făcută, a fost găsită în portofelul meu. M'am dus la masă, la restaurantul Carpaţi, şi în timpul mesei, reflectând, găseam că are dreptate şi m'am gândit să caut să văd şi pe avocatul Frunzescu, procuratorul meu şi depozitarul acţiunilor mele.

www.digibuc.ro

b) După masă m'am dus pe la Frunzescu, unde am aflat că societatea e amenințată de faliment și atunci am vorbit de modalitățile de a salva societatea.

Fiind acolo, a primit Frunzescu convocarea la Consiliu, pentru a doua zi.

Necesitatea de a participa la consiliu nu o vedeam și-mi era neplăcută; toate consiliile noastre erau desagreabile.

Pentru mine și pentru Frunzescu, eșirea din situația în care ne găseam era alta decât Consiliul, și anume, găsirea unui creditor serios sau înțelegerea cu Stematiu.

In discuțiile noastre ne-am fixat asupra intervenției pe lângă inginerul de mine Damaschin, cu care Frunzescu avusese oarecari întrevederi, și care se arătase dispus să ne vie în ajutor. Noi nu-i știam însă adresa și rămăsese ca Frunzescu să caute din nou a-l găsi.

Fixat asupra ideii de a încerca, prin Damaschin și prin Stematiu, o soluție favorabilă, nu mai găseam bine să viu la consiliu, mai ales că nu eram personal chemat.

Frunzescu însă a luptat sa ma convingă că trebue să viu; discuția a fost lungă și violentă. In cele din urmă m'a amenințat că nu se mai interesează de societate și nu mai rămâne reprezentantul meu dacă mă încăpățânez să nu viu la consiliu, pentru a lupta alături de el.

Abia către seară, m'a determinat să rămân și am rămas.

Eșind de la el, m'am dus la hotel Imperial, unde mi-am reținut o cameră și pe urmă m'am dus la gară, de unde mi-am scos geamantanul pe care îl aveam la depozit, în vedere că noaptea trebuia să plec cu simplonul la Timișoara.

Seara am fost la cinematograf, și am venit sa mă culc târziu. Devenisem optimist asupra situației. A doua zi, 14 Septembrie, când m'am sculat, era mai mult de 9 ceasuri. Am eșit, mi-am luat ziarul și mă duceam la Riegler să iau chocolata cu lapte. M'am întâlnit pe Calea Victoriei cu avocatul Cișmigiu, fostul meu tovarăș la minele din Basarabia, cu care am stat mai mult de vorbă; i-am cerut sfatul asupra modalităților de evitare a falimentului; el a opinat pentru o înțelegere cu creditorii sau lichidarea liniștită, fiindcă fondul de exploatare, cele două mine, au valoarea reală destul de mare ca să nu pierdem nimeni nimic.

Pe urmă am plecat spre Riegler și m'am întâlnit în drum cu avocatul I. Florian, deputat, — prieten vechi dela Pitești, cu care am vorbit o mulțime de nimicuri, însă mă simțeam abătut. Buna dispoziție pe care o avusesem dispărea încetul cu încetul.

De la un timp mi se întâmplă de multe ori să devin trist, fără motive, și știu că familia mea era îngrijată, mai ales că și fizicește eram în timpul din urmă slăbit.

După ce m'am despărțit de Florian și luasem la Riegler chocolata cu lapte, m'am îndreptat spre strada Regală, spre Societate. In drum m'am întâlnit cu d-l Sălceanu, unul din creditorii societății, cu care societatea avusese relații comerciale din desfacerea lignitului.

Am stat de vorbă cu el nițel, pe urmă i-am propus să caute un a-

www.digibuc.ro

ranjament cu societatea prin participaţie şi nu s'a aratat ostil ideii; i-am cerut să mai reflecteze şi am plecat la Societate.

Cred că era ora 11, — nu 12, — cum arată actul de acuzare, dar nu pot preciza.

Nu se începuse şedinţa, în sala fiind Frunzescu, Chicoş, Mihăescu, Georgescu şi d-l Purcăreanu. Ulterior a venit şi d-l preşedinte Emanoil Antonescu, cu care am dat mâna. Nu-i adevărat că intrând în sala nu am dat bună ziua, fiindcă ştiu că am vorbit cu Chicoş şi cu Frunzescu iar pe urmă cu d-l Purcăreanu; nu am salutat pe Georgescu şi pe Mihăescu fiindcă nu meritau, sau mai exact fiindcă socoteam eu că nu merită.

Venind d-l Antonescu, a deschis şedinţa, expunând situaţia generala şi împrejurarea falimentului, găsind culpabil, pentru producerea acestei situaţii, pe C. Stematiu; pe urmă a indicat stadiul în care se găseşte actul de proprietate al minei Rovinari, făcând propunerea de a se complecta actul de cumpărare printr'o declaraţie din partea noastră a celor trei care semnasem actul de cumpărare şi am fost pentru această măsură.

S'a redactat actul de declaraţie şi eu am semnat, apoi am trecut lângă Frunzescu; venise şi inginerul Solomon, căruia domnul Antonescu i-a facut un rezumat de ce s'a discutat până atunci.

Am stat de vorbă cu Solomon până ce se va termina cu scrisul actelor şi-mi aduc aminte că i-am cerut adresa lui Damaschin, convenind să mergem după masă la el, pentru a-i cere sprijinul în felul cum în principiu vorbisem deja cu Frunzescu.

Reluându-se discuţia plenară, d-l Antonescu, a făcut în adevăr propuneri în sensul arătat în actul de acuzare şi erau acceptabile; am cerut însă cuvântul ca să fac contra propuneri având de susţinut, după cum convenisem cu Frunzescu, o înţelegere cu creditorii sau lichidarea lentă.

Mi-am început expunerea arătând că am interes să susţin orice cale, care îmi salvează nu numai averea dar şi prestigiul, fiindcă falimentul este desonorabil pentru toţi, accentuând că de răspundere, în cazul când nu se va evita falimentul, nu poate fi ferit nici domnul Antonescu, ori cât am căuta să explicăm lumii că autorii adevărati sunt fratii Mihăesti, nu noi ceilalţi. Am spus că avem cu toţii vina de a fi tolerat atâta vreme ca aceşti oameni fără scrupule să administreze singuri societatea şi că de vina morală nu poate fi scutit d-l Antonescu...

Fără să pot continua, am fost deodată atacat violent de Georgescu şi de Mihăescu; discuţia a devenit furtunoasă şi nu-mi reamintesc decât vag ca atunci când Frunzescu mă apăra de Georgescu, domnul Antonescu mi-a strigat „canalie".

Insulta a venit ca un trăznet, şi mi-am pierdut echilibrul. Am pierdut desigur mintea, fiindcă nu mă recunosc în toată acţiunea de care totuş ma'm facut vinovat; nu-mi explic nimic fiindcă nu pot şi mi-e oroare de tot ce s'a întâmplat; înaintea ochilor vedeam ca printr'o ceaţă deasă, un fel de fum albastru, şi nici una din reflecţiile care mi-ar fi trecut atunci prin minte nu mi le amintesc.

Mă simt foarte nenorocit şi străin de mine cel de atunci.

Mi-a fost rău: nu rău fizic ci moral, indefinisabil.

www.digibuc.ro

Au trecut săptămâni aci la închisoare, fără să reintru într'un calm care să mă poată determina să suport viaţa.

Au fost curioşi care au venit să mă vadă după nenorocirea în care am căzut; poate ei ştiu mai mult decât mine dacă eram sau nu normal.

Până acum o lună m'am îndoit că mai sunt încă în stare normală. Simt acum de fapt? Dumnezeu ştie...

Inexactităţi în actul de acuzare:

1. Se afirmă că d-l Stematiu a cedat societăţei „Technica Minieră" concesiunea minei Rovinari, târziu, când societatea era încurcată şi numai ca să poată s'o salveze.

Inexact. Mina Rovinari a fost cumpărată de Societate chiar de la început, sau mai exact, înainte de a se fi publicat în Monitorul Oficial autorizarea de funcţionare legală a societăţei „Technica Minieră" (1 Aprilie 1920). Se poate vedea din actul de cumpărare, care s'a făcut în casa la d-l Antonescu, unde eu am dat 50.000 lei, după ce anterior predasem lui Mihăescu alţi 225.000 lei pentru depunerea cotei de 30% din capitalul social.

D-l Stematiu a fost dela început şi acţionar şi membru al consiliului de administraţie, depunând cota pentru 100 acţiuni. Aprecierile mele asupra acestei mine le-am făcut în scris, printr'un raport-memoriu, şi le menţin. Această concesie dispune de o cantitate de circa 900.000 vagoane lignit şi poate fi preţuită cel puţin 9.000.000 lei. Pentru mai multă siguranţă am spus că în nici un caz nu poate fi socotită de o valoare mai mică de 3.000.000 lei.

Unde este optimismul meu asupra acestei mine, când e constatat prin lucrări şi sondaj că stratul de lignit are o grosime de 3,50 m. şi suprafaţa carierei este de 400 hectare.

2. Se afirmă că am adus ca aport mina din Curtea de Argeş, fără ca această mină să mă coste ceva. Inexact: pentru a fi acceptat ca tovarăş de către Luca, Marinescu şi Mănescu le-am plătit înainte de a fi vorba de „Technica Minieră" o sumă de 15.000 lei, luaţi de la mama mea şi de la mama soţiei mele.

Mina a fost adusă ca aport, dar nu pentru bani ci pentru acţiuni de ale Societăţei „Technica Minieră", care azi n'au valoare, şi numai fiindcă tot eu am subscris şi vărsat aproape un sfert din tot capitalul social al „Technicei Miniere".

Acţiunile le am, bani nimic.

Raportul de expertiză asupra zăcământului, care s'a cerut de Camera de comerţ la darea avizului, a fost făcut de inginer Lupaşcu şi Magiaru.

Inginer Lupaşcu, Inginerul Solomon şi C. Stematiu au făcut o altă cercetare şi raportul în original e la dispoziţie (rog a se cere de la soţia mea).

Din el se vede că rentabilitatea minei este asigurată dacă se execută lucrările arătate de mine prin raportul pe care îl aveţi în copie. Mi s'au refuzat mijloacele şi concursul de către fraţii Mihăeşti, cari în toate consiliile şi separat în toate zilele mă terorizau ca să mă facă să plec.

Am plecat, au furat, şi suntem aci de ruşine. Actul de expertiză aflat la dosar dovedeşte în mod neîndoelnic incorectitudinea celor doi fraţi Mi-

www.digibuc.ro

hăescu, şi dacă societatea este pierdută sau defaimată, ei singuri sunt de vină. Modul cum au operat se vede din expertiză şi e cunoscut de: Luca, Stematiu, Solomon, Frunzescu şi de toţi, dar ceilalţi toţi se cred obligaţi să se facă a nu şti.

Cât am condus eu, se vede din registre, Societatea a realizat încasări şi mina Curtea de Argeş a fost în producţie. Este singurul timp cât mina a produs şi cu cheltueli foarte mici de exploatare, deşi de regulă la început se fac investiţii mari de capitaluri.

După ce am plecat nu s'a mai produs, dar banii au dispărut rămânând în locul lor compturi, prin care Mihăeştii scoate Societatea datoare lor.

Expertul spune că aceste conturi nu au valoare probatorie, arătând cum s'au falşificat registrele şi în ce mod a fost privată societatea de bani la epocile când avea nevoie.

Am fost nevoiţi să facem împrumuturi de la început, fiind că banii depuşi de acţionari erau reţinuţi de Mihăescu, trecând în registre că operaţia s'a făcut în Martie în loc de Mai şi că în acest interval nu aveam bani în cassă. Studiind actul de expertiză se poate vedea că suntem înşelaţi moral şi material. Acest individ mai are la activul lui un faliment la Brăila, după urma căruia s'a procopsit. Iar Mihăescu-Syrius, directorul Minei Curtea de Argeş are trei condamnări la Tribunalul Argeş.

Am fost întrebat la instrucţie de unde am avut bani pentru ca să mă apuc de întreprinderi şi cu ce am lucrat la minele din Basarabia.

Intrebarea este în principiu fără rost, în cadrul organizaţiei sociale de azi, fiindcă, a începe o lucrare serioasă, când cineva este de meserie, se cere prea puţin şi numai muncă fără preget împreunată cu pricepere. Dacă principiul căutărei originei capitalului s'ar admite în general, aş fi foarte fericit, dar nu înţeleg să mi se aplice numai mie, pentru o meschină sumă de câteva mii de lei, pe care cred că nu e inginer să nu o poseadă.

Am dat relaţiile aşa cum trebuia şi simplitatea lor este frapantă.

Mi-a rămas moştenire de la tata, casele cu locul lor din Târgovişte, Calea Domnească No. 163, pe care le-am vândut prin 1912 pentru 23.000 lei, din care sumă, după plata datoriilor, rămăsese pentru mama mea 12.000 lei şi pentru mine 1000. Soacră-mea avea şi ea nişte căsuţe, tot în Târgovişte, pe care le-a vândut pentru 7000 lei.

Eu în cariera mea de inginer din câteva lucrări particulare şi expertize, mai aveam strânşi câteva mii de lei, mi se pare vre-o 4000 lei.

Pot indica şi lucrările care mi-au adus aceste venituri pe lângă leafa mea, pe atunci destul de bună, în raport cu viaţa modestă pe care o duceam.

Tot acest capital a servit la punerea în valoare a minei din Basarabia.

Instrucţia afirmă inexact că, neavând capital, mi-am luat de la început asociaţi, deşi nici acest lucru nu poate fi decât logic; nu s'ar putea face începutul de industrie cu capital românesc de către specialişti decât pe această cale, munca şi titlul de achiziţia unui fond de exploatare fiind o valoare.

Dar nu mi-am luat asociaţi de la început, mina din Basarabia mi-a

www.digibuc.ro

fost dată în arendă şi exploatare de către Ministerul de Industrie şi Comerţ la 1 Octombrie 1918 şi asociaţi mi-am luat la 15 August 1919; în tot acest timp am stat în izolarea de la mină, în acel pustiu după marginea lacului Ialpug cu colonia mea de lucratori, ducând o viaţă de muncă şi de privaţiuni. Drept casă aveam un bordei.

Incepând cu micul meu capital produceam un vagon de cărbuni pe zi, şi, fiind iarnă, desfacerea acestui combustibil era uşoară, fiindcă în toată Basarabia nu mai era nici o altă mină şi lipsea combustibilul.

Am vândut în acest timp 70 vagoane de lignit cu preţuri variind între 1800 şi 4000 lei, realizând un total de încasări brute care trecea de 150.000 lei.

Toate aceste sume se învesteau, pe măsură ce intrau, în lucrări, şi mina avea o desvoltare treptată, raţională, îngrijită. In timpul verii încetând desfacerea lignitului m'am văzut nevoit să reduc din lucrări, deşi aveam de pregătit pentru toamnă cantităţi de cărbuni pe care ştiam că urmează să le desfac la particulari.

Căile Ferate Particulare Basarabene Akerman, B. J. D., trimeseseră pe subdirectorul liniei să viziteze mina şi să ia înţelegere cu mine asupra stadiului unui contract de livrarea cărbunilor necesari exploatărei.

Se făcuse experienţă cu aceşti cărbuni cari au dat rezultate satisfăcatoare.

Calea Ferată B. J. D. se obliga să cumpere toată producţia pentru un preţ fix de 2000 vagonul, loco mină, privindu-i transportul.

Costul de extracţie şi de predarea lignitului la gara minei revenindu-mi la 700 lei, aveam de realizat beneficii din care speram să pot da întreprinderii o mai mare desvoltare.

Când mi-am luat asociaţi pe domnii inginer Drăgulanescu, St. Cişmigiu şi L. Klein, mina era în producţie aveam o casă de locuit şi pentru administraţie, lucrari suficiente care să permită creşterea producţiei. Ei au adus capitalul şi am mai luat în exploatare o mină vecină şi o fabrică de brichetat praful de lignit, la Galaţi.

De la 15 August la 15 Decembrie 1919 am lucrat în tovărăşie, eu şi cu inginerul Drăgulănescu cu partea technică, şi Cişmigiu cu Klein cu afacerile comerciale şi administrative.

Este de notat că de la 1 Octombrie 1918 până la Decembrie 1919, eu nu mi-am reţinut nici un ban şi când acest fond de exploatare a trecut la Industria Basarabiei eu nu mai aveam bani, aveam numai un contract.

Intreprinderile noastre au trecut la finele lui Decembrie asupra societăţei „Societatea Română de Industrie şi Comerţ" cu sediul în Bucureşti, strada Bursei No. 5, reprezentată prin inginerul Gigârtu, care personal tratase afacerea cu asociatii mei, după ce vizitase mina în lipsa mea de acolo.

Aceste întreprinderi, au fost aduse ca aport social pentru 1.100.000 lei, valoare mult inferioară celei reale, aport care trebuia să mi se dea în acţiuni de ale Societăţei „Industria Basarabiei".

Aveam dreptul la 500.000 lei în acţiuni pe cari nu le-am avut în mână nici odată. Aveam numai contractul şi atâta tot.

www.digibuc.ro

Acest contract reprezintă deci: capitalul inițial al familiei, produsul minei și munca mea de acolo, cu toate privațiunile vieței.

Noua societate m'a oprit pe mine ca administrator delegat la centru și pe Drăgulănescu ca director technic la exploatare.

Neavând salariu și nici cu ce trăi la Bucureşti trebuia să-mi caut ocupație. Dădusem tot ce am avut și nu mai aveam nimic, abia câteva mii lei și un alt rest de alte câteva mii lei din plusul de salariu de pe vremea când eram la calea ferată.

Nu puteam rămâne la Societatea Industria Basarabiei, și fiindcă directorul general al Societății, domnul Micșunescu nu mă agreia.

Afară de aceste motive mai intervenise și chestiunea măririi capitalului social al acestei societăți, de la două milioane la zece milioane lei, care nu-mi convenea; este explicabil să nu-mi fi convenit și societatea, pentru a face cum crede d-l Micșunescu, se izbea de opunerea mea.

Demisia mi-am dat-o în Ianuarie 1920, arătând în act că n'am semnat nimic și că n'am primit nici un salariu.

Am luat decizia să reintru la Calea Ferată și venisem la Piteşti ca să mă pregătesc de plecare, când am căzut de acord cu Luca Marinescu și Mănescu asupra minei din Curtea de Argeș. Credeam că vom lucra cu ajutorul băncilor noi singuri, când, prin Februarie, am dat peste Mihăeşti, care au schimbat cursul lucrurilor.

Toată afacerea a fost brodată de cei doi frați la întuneric.

In acest timp avocatul Cișmigiu a căzut de acord cu societatea Română de Industrie și Comerț ca să-mi răscumpere drepturile în acțiuni pentru 400.000 lei pe care primindu-i i-am plasat la „Technica Minieră".

Actul de acuzare pretinde că societatea Română de Industrie și Comerț a fost nevoită să-mi cumpere acțiunile de la Industria Basarabiei.

De ce? Cum nevoită? Ce putea forța pe această societate să-mi dea bani pe niște acțiuni streine? Absurd. Au cumpărat fiindcă vedeau, după câteva luni de lucru, că Societatea creiată de ei ar putea să le fie un câștig.

Eu nu aveam nici un amestec în societatea Română de Industrie și Comerț, și actul de acuzare iar păcătueşte, afirmând că a fost făcută de mine. Falș.

Rog stăruitor să se ia actul constitutiv și statutele acelei societăți ca să se vadă că era o societate anterior formată și că habar nu aveam de ea mai înainte de a fi cumpărat drepturile noastre.

Dacă societatea Industria Basarabiei nu ar merge bine, vina este a celor care au condus-o și care i-au mărit capitalul de la 2.000.000 la 10.000.000 lei fără voia mea. Dar nu cred să meargă rău fiindcă pentru primul an social a dat un dividend de 8 la sută.

Dacă păstram acțiunile tot aveam ceva, pe câtă vreme lăsându-le în pagubă și punând banii la „Technica Minieră" nu am nimic sau am: dezastrul moral și material.

Confuziuni regretabile apar în expunerea pe care o face rechizitorul asupra societăților Industria Basarabiei și Societatea Română de Industrie și Comerț:

www.digibuc.ro

„Rezultatul a fost că aceste două societăţi au fost încurcate într'o exploatare dubioasă, că ele, deşi mai există astăzi, însă nu mai pot funcţiona în condiţiuni de prosperitate fiind chiar ameninţate să dispară".

Este inexact din toate punctele de vedere.

In primul rând trebue observat că Societatea Română de Industrie şi Comerţ, al cărei director era inginer Gigârtu, având ca prezident al consiliului de d-l Maltezeanu, a fost creiată înainte de a fi cedat noi mina din Basarabia şi pe baze independente de această întreprindere; din aceasta societate, n'am făcut parte nici odată, nici eu, nici asociaţii mei.

Dacă chestiunea ar prezenta cândva un interes, adevărul este urmatorul:

Societatea Română de Industrie şi Comerţ a lansat pe piaţă în cursul anului 1919—1920 patru societăţi anonime:

1. „Vulturul".
2. „Industria Basarabiei".
3. „Mica".
4. „Creditul Forestier".

deşi societatea Română de Industrie şi Comerţ nu avea drept capital social decât 1.000.000, şi acest capital se găsea deja angajat parte în societatea în nume colectiv: „Industria Pietrei", având ca obiect o carieră în Muscel, iar cu altă parte de capital servise la diferite afaceri mărunte (de păduri). Repet şi precizez că nu eu şi tovarăşii mei am fondat societatea „Industria Basarabiei", ci cele câteva persoane creatoare de societăţi, care alcătuiau consiliul de administraţie al Societăţei Române de Industrie şi Comerţ din strada Bursei No. 5, al căror suflet activ era d-l dr. Micşunescu.

Tratativele de cedarea fondului minier din Basarabia au fost duse de către avocatul Stavăr Cişmigiu şi inginer Dragulănescu cu d-l Gigârtu şi Micşunescu,

Să se citeasca actele constitutive ale acestor societăţi şi convingerea se formează imediat. Noi foştii proprietari ai minelor din Basarabia am trecut toate drepturile noastre Societaţii „Industria Basarabiei", lansată de către Societatea Română de Industrie şi Comerţ, care de fapt nu a pus capital pentru lucrări, ci s'a mulţumit să caute a spori capitalul social al Industriei Basarabiei pentru ca, adunat de ei prin subscripţie publică, să-l utilizeze în afaceri de cereale.

a) A se lua interogatorul domnului Klein. care făcea afacerile, domnului Drăgulănescu, care conduce afacerile minei, şi a căuta prospectele pompoase prin care s'a cerut sporirea capitalului de la 2.000.000 la 10.000.000 lei.

Această subscripţie s'a făcut după ce am plecat eu, care mă opusesem categoric.

Eu am demisionat în Ianuarie 1920, şi subscripţia s'a făcut fără mine prin Aprilie 1920, sau cam aşa ceva.

Acest fapţ este important dacă se urmăreşte stabilirea adevărului prín creiarea şi conducerea acestor societăţi.

Pe urmă mai e fapt tendenţios cum e prezentată chestiunea dela început.

Se spune:

www.digibuc.ro

„In acest an, (1918), părăsind serviciul C. F. R., în dorinţa lui de a se îmbogăţi repede, deşi nu avea decât un capital de câteva mii de lei, a reuşit să capete dela Ministerul Industriei concesiunea pentru exploatarea minei dela Corcioveni de lângă Bolgrad, Basarabia. Cum însă nu avea capital suficient pentru exploatare, s'a asociat cu avocatul Cişmigiu, Klein, Dragulănescu, cari au depus un capital mai mare. După ce aceşti asociaţi au exploatat mina timp de vreo cinci luni, au răspândit vorba că vor să o vândă, etc. etc.“

Va să zică a trece dela viaţa de funcţionar la întreprinderi, pare dela început curios; eu, inginer de mine, nu aş fi indicat să fac întreprinderi industriale, fără să trag ponosul că vreau numai să mă îmbogăţesc repede. Dar e acest fapt o notă rea? In sensul cum e redactat rechizitoriul, aşa pare, deşi în cadrul organizaţiei sociale burghezo-capitaliste e nota [cea bună. In ce mă priveşte, condamn tendinţa adunărei de capital, sunt împotriva formei actuale de civilizaţie burghezo-capitalistă, şi consider ca ştiinţifică şi de înaltă concepţie umanitară organizaţia care nu ar avea la bază capitalul.

Dacă aşi lucra pentru înfăptuirea acestei idei marxiste, aş fi fără îndoială supus la torturi, ca toţi câţi au încercat, iar dacă, adopt concepţia capitalistă şi lucrez conform vieţii în care trăesc, trebue să sufăr procesul de intenţie, precis, categoric: doresc să mă îmbogăţesc făcând întreprinderi.

Mărturisesc că regret încercarea de a face întreprinderi; nu trebuia să rămân decât un funcţionar, cu toate că pe această cale spinoasă am ajuns mai în urmă să înţeleg rostul teoriilor ştiinţifice, să le cultiv şi să devin un biet profesor, amorezat de şcoală.

Dacă la baza concepţiei mele despre viaţă, ar fi fost dorinţa dominantă de îmbogăţire, rămâneam pe terenul afacerilor ca toţi colegii mei, intraţi în viaţa zbuciumată a întreprinderilor, dar desigur, mi-a lipsit această dorinţă din momentul ce se constată, de oameni cari au calitatea de a face constatări, că a fost mai puternică dorinţa de a trăi o viaţă senină de cercetări şi de muncă idealistă.

Cel mult mi s'ar putea imputa, că pentru o scurtă durată m'am lasat târât de curent; ar fi aci un oarecare adevăr, dar numai un oarecare, fiindcă de fapt eram nevoit să caut o altă ocupaţie în 1918, după război, când pe de o parte casa, cu tot ce lăsasem în ea la Piteşti, a fost prădată de nemţi, iar pe de altă parte, leafa era mică, fără sporuri, un biet 500 lei pe lună. Aveam familie şi nu vedeam încotro am să apuc din Moldova. Imi trebuia un cămin, şi mi l-am făcut din bordeiele în cari am trăit la mină un an încheiat, nu ca patron, ci ca lucrător, inginer, muncind intens şi sperând în zile mai bune.

Eu nu aveam drept atunci, la vârsta de 40 ani, după ce trecusem prin războiu, să sper şi să lupt pentru un loc mai bun sub soare?

M'am luptat eu mai hain şi mai puţin onorabil decât ceilalţi, pentru ca acum, când merit niţică milă, pentru nenorocirea în care am căzut, Dumnezeu ştie cum, să fiu considerat şi de om incorect?

Oricum aş fi judecat, şi orice s'ar putea întâmpla cu mine, nu primesc să mi se asvârle în ochi mocirla altora, şi nu-mi pot stăpâni revolta în faţa

www.digibuc.ro

acestei barbarii, de a fi acoperit cu insulta că sunt un om care nu am lucrat corect.

Este o calomnie murdară, or de unde ar veni.

Am fost şi rămân un om care am suferit, fără să se înjosească, fără să se umilească, fără să facă nimic nedemn. Ceiace am făcut la 14 Septembrie, în câteva clipe de inconştienţă, nu-mi aparţine. M'am judecat singur şi am suferit mai mult decât îmi poate da morala convenţională ipocrită a lumii.

Să mă condamne şi pentru această inconştienţă, dar nu primesc atingerea sufletului meu, care a fost perfect cinstit, în toate manifestările lui, şi în toate gândurile care au cutreerat mintea mea.

Rechizitorul păcătueşte în chip meschin fiindcă nu aceasta era calea demnă, chiar atunci când trebuia căutată modalitatea de a scoate justiţia de sub povara greşelei în care a căzut, când a clasat afacerea lui Mihăescu.

Este calea cea mai urâtă din câte se puteau alege, de a spăla un escroc şi a turna lăturile în faţa unui om cinstit, care mult-puţin, în viaţa lui, a făcut operă utilă în felul cum a muncit.

www.digibuc.ro

PARTEA II

Pledoariile şi Rechizitoriul Ministerului Public

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA DOMNIŞOAREI MARGARETA PAXIMADE

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Edit. „Curierul Judiciar".

D-ŞOARA MARGARETA PAXIMADE

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

DOMNIŞOARA MARGARETA PAXIMADE

Era într'o după amiază, din toamna anului trecut, pe la şease, când am văzut pentru prima dată pe domnişoara Paximade.

Sala paşilor pierduţi, nu ştiu de ce, mi-a făcut atunci mai mult decât ori când, impresia unui peron de gară, după plecarea ultimului tren. In fâşiitul măturilor, ce căutau par'că, zorite resturile materiale ale impurităţii care zilnic se filtrează în Palatul de Justiţie ; în acea atmosferă de un cenuşiu apăsător, silueta domnişoarei Paximade schiţa un contrast ce mi-a rămas neşters în amintire.

Aşezată pe o bancă, sub una din imensele ferestre ce dau în spre cheu, mângâiată de îndoelnica lumină a amurgului, ce se cernea prin geamuri, cu ochii săi mari şi negri, osteniţi par'că de prea multă melancolie, d-şoara Paximade nu m'a făcut câtuşi de puţin să bănuesc, în acea clipă, că în faţa mea aveam o proselită a d-nei Ella Negruzzi. Din potrivă, în decorul cu care contrasta, te făcea să crezi că ai înainte o 'ntârziată călătoare nostalgică.

De aceia, atunci când i-am fost prezentat de un confrate, am avut o desamăgire; tot farmecul şi toată poezia de care fusese învăluită s'au risipit de odată. Şi regretul meu era legitim, fiindcă poezia ce se desprindea din întreaga fiinţă a colegei mele era în desarmonie cu proza aspră care, în chip necesar, intră în definiţia oricărei femeniste.

Sunt mai puţin decât oricine un misoghin. Dar tocmai pentrucă admir şi iubesc femeea, nu pot fi atras de feminism.

Femeea a fost şi va rămâne pentru mine o minunată pagodă, pe care vreau s'o văd totdeauna cu îngrijire închisă în vitrina sufletelor; o floare vie, menită să parfumeze pururi căminurile şi să împodobească însăşi firea.

Or, femeea-avocat, ca orice femee descinsă în forurile de activitate bărbătească, cu toate aptitudinile pe cari din belşug

www.digibuc.ro

le are, nu poate uneori înfrînge dificultăţile rebele ale profesiunei, fără a risca să-şi jertfească ce are ea mai scump : graţia şi farmecul „eternului feminin".

Şi tot atât de adevărat este, aceia ce observă, cu drept cuvânt, în ultima sa lucrare, *L'Avocat,* d-l Henri-Robert, fostul decan al baroului parizian: avocatura fiind o profesiune care supune la grele încercări puterile şi sănătatea femeei, Palatul de justiţie n'a putut fi favorabil unora dintre ele decât pentru a le da prilejul să-şi găsească acolo un soţ; iar pe cele mai multe le-a făcut să renunţe la cariera aleasă.

Obsedat de aceste gânduri, şi de un estetism, poate, excesiv, aşi putea spune că sforţările pe cari le face, în genere, la bară, femeea-avocat, mi-au trezit pururi sentimentul penibil pe care l'am avut de mult, într'o seară, când am văzut într'o orchestră o fecioară eterată condamnată să cânte din contra-bas... Penibil era sentimentul, căci toată fragila feminitate a orchestrantei era strivită de masculinul instrumentului...

O scenă din activitatea profesională a d-şoarei Paximade mi-a ocazionat impresiuni aproape similare.

Curtea cu Jurati din judeţul Ilfov era chemată sa se pronunţe asupra cererii de punere în libertate provizorie a unui acuzat pentru crimă de asasinat, săvârşită dar neizbutită. Procurorul, în combaterea cererii, justifica necesitatea prevenţiunei, arătând, între altele, pericolul pe care liberarea prevenitului l'ar fi înfăţişat pentru partea civilă.

Mai emoţionată chiar de cât cel pus sub santinelă, d-şoara Paximade luă replica.

Frumoşii sai ochi, cari până atunci reflectaseră ceva din calda melancolie a elenicelor ţărmuri scăldate de soare, propagau acum în preajmă-i fiori polari. — Gestu-i, care mai 'nainte părea destinat doar desmierdărilor, acum era tăios ca cuţitul unei ghilotine. In sfârşit întreaga făptură graţioasă se viriliza văzând cu ochii. O aud încă, îngheţat, ironizând concluziile parchetului în aceşti termeni:

„Dacă socotiţi că eliberarea prevenitului ar fi o primejdie pentru viaţa părţii civile, a d-lui X, atunci remediul e simplu: închideţi-l pe acesta!".

Memorabilă clipă! Femeea dispăruse cu totul, substituită fiind de un bărbat la care masculinul era esaltat până la paroxism.

Acest episod însă nu e de natură să aşeze portretul d-şoarei Paximade în cadrul sumbru al femei-avocat tip. D-sa. dacă va izbuti să contopească, într'o fericită împerechere, feminina gingăşie cu bărbătească vigoare pe care o reclamă avocatura, e îndreptăţită să nădăjduiască un frumos succes, date fiind netăgăduitele sale însuşiri.

Metodică şi concisă în expunere ştie să capteze atenţia ju-

www.digibuc.ro

decătorilor, şi, fără a se rataci în labirintul unei erudiţiuni pedante, da totdeauna dovadă de serioase cunoştinţe juridice.

Moştenind claritatea caracteristică a tatălui său, distinsul nostru confrate d-l E. Paximade, d-sa a avut înca prilejul să-şi sistematizeze cunoştintele, prin neîntreruptul legământ intelectual dintr'un prielnic mediu familiar.

Cu aceste calităţi, şi cu un minuţios auto-control, d-şoara Paximade ar putea fi un fericit exemplar de feminitate, care să înfăptuiască ideala înfrăţire pe care tot d-sa o preconiza într'o împrejurare : „înfrăţirea femeii cu bărbatul nu numai în plăceri, ci şi în muncă".

Avem credinţa că în acea zi se va confunda cu însăşi idealul femenin, râvnit de Sorel şi visat de orice bărbat: — „acea femee devotată, energică şi mândră de dragostea ei, care va şti să strecoare în sufletul bărbatului nesaţiul şi-o tinereţe pururi nouă, să-i reamintească datoriile menirei lui, şi uneori să-i scapere chiar scânteia genealităţei".

I. GR. PERIEŢEANU

Note biografice. — Domnişoara Margareta Paximade s'a născut în Bucureşti la 15 Aprilie 1898. Absolventă a şcoalei secundare gradul al II-lea din Bucureşti, obţinu, în lunie 1920, diploma de licenţiată în drept, cu menţiunea „magna cum laudae". In acelaş an, luna Octombrie, se înscrise în Baroul de Argeş, iar la Aprilie 1923, ceru transferarea în Baroul de Ilfov.

Deşi asiduă colaboratoare a tatălui său, n'a dat uitării chestiunea femenistă, pe care a tratat-o din punct de vedere juridic în diferite articole ce au apărut în coloanele ziarelor „Dimineaţa" şi „Adevărul". D-sa făgădueşte încă publicistei judiciare o preţioasă contribuţie de adnotări pe care a inaugurat-o printr'o notă la decizia Curţii de Apel din Bucureşti S. III-a No. 98/923, (Jurispr. Generală No. 10/923, speţa 731). Regretăm însă, că n'a avut norocul de a-şi vedea consacrată de Casaţie soluţia pe care o preconiza.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA DOMNIŞOAREI MARGARETA PAXIMADE

înaintea Curţii cu Juraţi din judeţul Ilfov, în şedinţa dela 3 la 28 Februarie 1923

Domnilor Juraţi,

Desigur, daca m'aş gândi la slabele mele puteri faţă de marele interes, pe care am să-l apăr azi — libertatea, ceiace însamnă viaţa unui om de valoarea inginerului Cristescu, nu m'aş putea ridica decât tremurând în faţa d-v. Dar nu, nu mă preocupă gândul că voi fi departe de înălţimea la care s'a ridicat oratoria d-lui Procuror General căci voi şti în schimb sa rămân mai aproape de adevăr. Ceeiace m'a adus aci, pe banca apărării, este siguranţa pe care o am că azi în faţa d-v. nu stă un vinovat, pe care aveţi să-l pedepsiţi, şi care, fiind o primejdie pentru societate, aveţi să-l înlăturaţi din mijlocul nostru, ci un om nenorocit, mai nenorocit decât vre-unul din noi ar putea să-şi închipuie, şi pe care aveţi să-l plângeţi, să-l iertaţi şi să-l redaţi societăţii, care reclamă încă dela el aportul său de muncă rodnică şi cinstită. Când acuzatul vă povestea ieri cu vorbe simple şi mişcătoare, pentru că era sufletul lui în ele, toată viaţa pe care a trăit-o şi împrejurările nenorocite care l'au adus aci, am văzut strălucind, perle rare, lacrimi, în ochii d-v. şi atunci mi s'a umplut inima de nădejde şi de încredere.

D-lor Juraţi, d-l Procuror General a pătruns cu cercetările sale în adâncul trecutului lui Cristescu şi a adus în faţa d-v. întreg arborele acestei vieţi. Dar l'a pus sub o lumină falşă. L'a privit pieziş şi cu rea voinţă. Să-mi îngăduiţi acum să reiau filmul acestei vieţi, cu un tablou mai depărtat încă şi să-l aduc d-v. în lumina în care a fost trăit.

In anul 1905, acuzatul era locotenent într'un regiment de cavalerie. Voind să se căsătorească cu o fată săracă pe care o iubea, şi armata, căreia slujea, neîngăduindu-i să se însoare fără zestre, Cristescu părăseşte cariera, în care se afla şi se hotăreşte să urmeze ingineria.

Atrag atenţiunea d-v. că este primul act pe care Cristescu

www.digibuc.ro

îl face în pragul vieţii lui, act de desinteresare, de sacrificiu. E gestul unei inimi generoase şi a unui caracter integru E temelia pe care se ridică viaţa acestui om şi ea n'a fost desmințită niciodată de faptele lui.

Cristescu pleacă în Germania unde urmează ingineria de mine. Aţi auzit aci glasul celor cari l'au cunoscut ca elev şi camarad de şcoală, muncitor, stăruitor, cinstit. Un prieten pe care-l iubeşti şi-l respecţi.

Intors în ţară în anul 1910 intră în rândul inginerilor de la serviciul Căilor ferate, unde trece cu succes, şi căpătând încrederea superiorilor, respectul inferiorilor şi iubirea tutulor, prin toată filiera de practică, până în anul 1915 când l'a numit inspector general. D-lor juraţi, am aci nu numai mărturia foştilor lui colegi şi şefi, pe care i-aţi văzut răsărind din această sală plină *care vrea achitarea* inginerului Cristescu, şi cerând să spună şi ei ce ştiu despre acest om. Am mai mult. Am o petiţiune adresată d-lui judecător de instrucţie, iscălită de toţi cei cari în această perioadă a vieţii lui l'au apropiat. Vă citesc câteva rânduri :

„Inzestrat cu o fire blândă, un caracter sociabil, a fost totdeauna om liniştit şi corect, îndeplinindu-şi serviciul pentru mulţumirea tuturor şi n'a dat ocazie niciodată să aibă eşiri violente".

Ei bine, d-lor Juraţi, vă întreb, câţi dintre noi, oameni cinstiţi, cari suntem azi în jurul acestui om acuzat de o infamie, suntem siguri că s'ar spune tot atâta bine în ziua când ne-ar fi trebuitor?

In anul 1918 când Cristescu s'a reîntors din Moldova şi-a găsit casa jefuită de armata duşmană, întreaga lui avuţie agonisită cu trudă, distrusă. In această situaţie, modica retribuire primită dela Stat nu-i mai ajungea pentru traiul lui şi al familiei şi aceasta îl hotărăşte să-şi dea demisia din postul de inspector general pe care-l ocupa şi să se apuce de exploatare de mine.

D-lor Juraţi, atrag atenţiunea d-v. că toată această răscolire a trecutului inginerului Cristescu nu are altă valoare pentru actul, pe care azi aveţi să-l judecaţi, decât aceia a peisagiului, pe care se proectează evenimentul din 14 Septembrie. Şi d-v. veţi avea să cercetaţi dacă acest eveniment se încadrează, în mod natural, peisagiului, dacă se înbină cu el, formând un singur tot, ori nu cumva este numai un gest răsleţ, venit ca din afara vieţii lăuntrice a lui Cristescu, o nenorocire căzută asupra acestei vieţi, iar nu un act vinovat ieşit din această viaţă.

Acum continui firul vieţii acuzatului, de unde l'am lăsat. In anul 1919 inginerul Cristescu obţine dela Ministerul de Industrie spre exploatare, mina dela Corcioveni, de lângă Bolgrad. Cu o echipă de lucrători, în care el era primul lucrător, în pustietatea

www.digibuc.ro

lacurilor *Ialpug*, având drept locuință un bordei atunci înjghebat, acest om se apucă de muncă serioasă, încordată plină de privațiuni, dar cu nădejdea unor zile mai bune, a unei odihne meritate. După un an de muncă, mina era pusă în valoare, iar câștigul inginerului Cristescu, pe măsură ce se realiza, se învestea mai departe în lucrările de exploatare a minei. Această stare înfloritoare a minei i-a adus lui Cristescu mai multe *comenzi de vagoane* de cărbuni, de cât ar fi putut-o el face, cu micul capital ce avea învestit. Aceasta îl determină să facă o tovărășie cu d-nii avocat Cișmigiu, inginer Drăgulănescu și Klein. După ce timp de 5 luni exploatează mina împreună, ei hotărăsc să vândă întreaga întreprindere societății Basarabia, emanațiune ad-hoc a societății române de Industrie și Comerț, pentru suma de 1.000.000 lei, în acțiuni emise de către această societate. Inginerului Cristescu îi revenea dreptul la acțiuni în valoare de 500.000 lei. Mai târziu, prin intervenția avocatului Cișmigiu, soc. română de Industrie și Comerț, care lansase, după cum v'am spus, soc. Basarabia, în vederea achiziționării minei dela Corcioveni, răscumpără acțiunile la care avea dreptul inginerul Cristescu, cu suma de 400.000 lei.

D-lor Jurați, s'a pus multă insistență de către d-l Procuror General în răsfoirea acestor pagini din viața acuzatului, și a voit să vă arate pe acest om ca pe un speculator necinstit al tovarășilor săi. Or, au fost aci, sub ochii d-v., toți foștii tovarăși ai acuzatului și nu au putut ridica nici un incident de învinuire în contra lui. Nu voi vorbi de mărturia d-lui Cișmigiu, ați putea gândi că e pledoaria unui avocat, dar să amintesc depunerea făcută de evreul Klein, cu simplitate și convingere. V'a spus: Noi ăștia, negustorii, când facem tovărășie cu cineva și de vom fi mulțumiți și ne-o merge bine cât o ține tovărășia, tot nu putem spune de acel cineva dacă e sau nu om de ispravă, decât în momentul când ne desfacem de el. Ei bine, de inginerul Cristescu în 24 de ore am fost desfăcut, socotit, achitat, fără nici o neplăcere.

Iată care este adevărul, și el se sprijină pe realitatea faptelor care v'a fost adusă prin vocea martorilor. Susținerile d-lui Procuror General sunt erori și se bazează pe închipuiri. Și, dacă atunci când d-sa, vorbind de actul lui Cristescu, dela 14 Sept., îl numește asasinat, face o greșală, când svârle cu noroi asupra întregei vieți a acestui om, care n'a fost decât muncă fără preget și cinste fără prihană, face un păcat. Sufletul lui a rămas curat și atunci când mâinile i s'au mânjit de sânge.

D-lor Jurați, intru acum în cercul de fapte, care strâng de aproape gestul nenorocit, pentru care are să răspundă azi acuzatul.

După ce d-l Cristescu vinde întreprinderea de exploatare, pe care o avea în Basarabia, vine la Pitești, cu gândul să stăru-

www.digibuc.ro

iască sa recapete postul de inginer inspector la caile ferate. Intre timp cumpără de la d-nii Marinescu, Luca şi Mănescu coproprietarii unei mine de la Curtea de Argeş pe care el o cunoştea mai demult, dreptul la o treime în devălmăşie şi plănuiesc ca, cu concursul financiar al unor bănci, să o puie el singuri în valoare. Intâmplarea însă, care nu e totdeauna bine inspirată, îi scoate în cale pe fraţii Mihăiescu, şi, împreună, hotărăsc înfiinţarea unei societăţi pe acţiuni, cu scopul de a face planuri, lucrări, explorări şi exploatări. pentru desvoltarea industriei miniere la noi în ţară. Societatea se formează. Inginerul Cristescu stărue pe lângă d-l Emonoil Antonescu să primească preşedinţia consiliului de administraţie. Se face de către d-l Procuror un nou capăt de acuzare din această stăruinţă, spunându-se că Cristescu a căutat să acopere cu numele d-lui Antonescu o afacere necinstită. Explicaţia gestului inginerului Cristescu este mult mai simplă. Este ştiut că fiece întreprindere, când ia fiinţă, caută să aibă, în interesul creditului. de care va avea nevoie în cursul funcţionării ei, un preşedinte care să prezinte garanţii şi autoritate. Şi dovadă că este aşa, e că d-l Emanoil Antonescu a primit numai decât. In această societate, numită Tehnica Minieră, Cristescu a adus ca aport social, împreună cu d-nii Marinescu, Luca şi Mănescu, mina dela Curtea de Argeş spre exploatare şi a adus şi suma de 400.000 lei, primiţi dela soc. Română de Industrie şi Comerţ, ca echivalent al acţiunilor ce avea de primit dela societatea Basarabia, în urma vinderei întreprinderei de exploatare dela Cârcioveni. Inginerul Cristescu este numit director al societăţei, iar d-l N. N. Mihăescu, ad-tor delegat.Primele lucrări ale societăţei Tehnica Minieră se statornicesc la mina din Curtea de Argeş. Cristescu nu a stat în însărcinarea de director decât 5 luni; în Septembrie 1920 şi-a dat demisia. Conducerea societăţei a întâmpinat greutăţi din pricina conflictului continuu dintre inginerul Cristescu, care apăra interesele societăţei, şi N. N. Mihăescu, care purta mai mult grija intereselor sale personale.

D-lor juraţi, se aduce o îndoită învinuire inginerului Cristescu, de către d-l procuror general, aceea de a fi prezentat cu rea credinţă, ca o întreprindere rentabilă exploatarea minei dela Curtea-de-Argeş, deşi bine ştia că această mină, nu are nicio valoare, astfel că d-sa e vinovatul principal al falimentului Technica Minieră. In al doilea rând, este răspunzător de reua şi vinovata conducere a societăţii, deoarece a fost şi d-sa un timp director al ei.

Ei bine, vom întreba faptele şi vom afla adevărul. Primei învinuiri răspundem mai întâi cu bunul simţ. In societatea care se pretinde că a mers la faliment din pricina informaţiunilor frauduloase date de acuzat, acesta avea băgat tot avutul său, 400.000 lei. Şi afară de cazul când credeţi că Cristescu nu era

www.digibuc.ro

sănătos la minte, — si în acest caz nu l-aţi putea face răspunzător, — el trebuia să se gândească că mina societăţii însemnează şi mina lui, cel mai mare dintre acţionari. Dar acestei prime învinuiri opunem şi expertiza d-lui inginer Lupaşcu, făcută cu prilejul obţinerii concesiunei de exploatare, precum şi raportul făcut de d-nii consilieri inginer Lupaşcu, C. Stematiu şi Luca, la 29 Iulie 1920. Iată un pasagiu din acest raport:

„Rentabilitatea viitoare a minei credem că este pe deplin asigurată, având în vedere modul cum se prezintă zăcământul, precum şi condiţiile oarte favorabile pentru exploatare eftină".

De altfel, atât inginerul Lupaşcu cât şi d-l Stematiu, industriaş de terenuri petrolifere, oameni competenţi să aprecieze valoarea minei au întărit eri în faţa d-v. constatările făcute în acele rapoarte.

In ceea ce priveşte cea de a doua învinuire, iată ce am a răspunde d-lui procuror general. In scurtul timp cât Cristescu a fost director, conducerea societăţii a fost bună şi rodnică, cu toată continua ciocnire, pe care o avea cu aptitudinile necinstite ale administratorului-delegat, N. N. Mihăescu. Vă amintesc că la începutul lunei Septembrie 1920, acuzatul şi-a dat demisia. Or, iată ce constată la 29 Iulie 1920, acelaş raport, de care v'am vorbit şi care este semnat de cei patru membri ai consiliului de administraţie:

„Lucrările făcute până acum şi care constau în desvelirea straturilor de cărbune în două puncte şi începerea unei galerii, au fost bine concepute şi executate. In aceste lucrări, explorarea şi punerea în valoare a zăcamântului sunt în mare parte făcute".

Iar martorul Sălceanu, care a avut în tot timpul raporturi de afaceri cu Technica Minieră v'a spus că, sub direcţiunea lui Cristescu, contractele se executau şi livrarea cărbunilor se făcea la timp, dar că, după demisiunea acestuia, a avut numai necazuri cu societatea, fiind nevoit să facă plângeri şi reclamaţii, cari rămâneau fără nici un rezultat.

Dar mai este un raport de expertiză făcut de următorii membri ai consiliului de administraţie Stematiu, inginer Solomon şi Luca, în 1921 luna Aprilie, după cererea d-lui preşedinte Emanuel Antonescu, în urma repetatelor reclamaţiuni aduse consiliului de către inginerul Cristescu, şi prin care acesta nu înceta de a arăta că se fraudează societatea şi i se risipeşte avutul în folosul fraţilor Mihăescu. Vă citesc numai două rânduri care fixează data de când au început dezordinele vinovate în administraţia societăţii:

www.digibuc.ro

...„De asemenea se constată că la corespondența venită societății și la rapoartele directorilor celor două mine, nu se răspundea mai nici odata, cam dela Octombrie 1920 încoace; așa ca raporturile comerciale cu celelalte instituțiuni industriale se împuținau iar direcțiunile minelor faceau ce puteau".

D-lor jurați, nu voi citi mai mult din acest raport de expertiză, care evidențiază toată marea vinovăție, de care au fost capabili administratorul delegat N. N. Mihăescu și fratele său Sirius Mihăescu, numit, a doua zi după ce ieșise din pușcărie, director al exploatării minei din Curtea-de-Argeș.

Erà un aranjament în familie, cât se poate de fructuos. Nu o fac pentrucă ținta mea nu este să fac un rechizitoriu contra fraților Mihăescu, ci să dovedesc, în chip luminos, că Cristescu nu poate fi făcut, în nici un fel, răspunzător de falimentul, la care a ajuns Technica Minieră.

D-lor jurați, aceasta era situația, când acuzatul, scârbit de tot ce vedea petrecându-se în jurul lui și neputincios de a opri jaful ce se făcea în averea societății, pe care o vedea în chip fatal ajungând la faliment, se exilează la Timișoara. Acolo începe o viață curată și cinstită cu preocupări mai largi, ocupând o catedră de technico-dinamică la Școala politehnica. După o absență de câțiva ani, el revine la calea adevărului. Și îmi voi îngădui să fac și eu o învinuire inginerului Cristescu. Trebuia ca acest om să știe că pe lumea aceasta sunt două categorii de oameni: unii care muncesc iar altii care se înavuțesc. Or, el care face parte din rasa celor muncitori, trebuia să priceapă că nu-i erà hărăzită bogăția. Trebuia să o lase celor care nu au o altă satisfacție și să se păstreze în drumul muncii regulate, unde miragiul bogăției nu pătrunde. Astăzi, ispășește greu greșala de a se fi abătut dela ea. Retras la Timișoara Cristescu nu-și face numai o datorie de a profesa la orele indicate de programul obligator al școalei.

El vedea în misiunea lui mai mult decât executarea unui contract și echivalentul unui salariu primit; pe el îl preocupau rezultatele sforțărilor lui. Pentru că găsea insuficiente orele prevăzute de program pentru luminarea cu adevărat a elevilor, a luat ore suplimentare neretribuite, în care lucra cu aceiași neobosită străduință. Vă amintesc depunerile făcute de colegii lui profesori și frumoasa mărturie a d-lui rector Vâlcovici. Dar am aci cuvântul tutulor profesorilor, cari l-au cunoscut ca luminător al tinerimii:

„Subsemnații, profesori ai acestei școli, declarăm că în tot acest timp d-l Inginer Cristescu a fost un coleg plăcut în raporturile colegiale, liniștit și înțelept în discuțiuni, aprig la datorii. Ca profesor, nu numai că și-a făcut cursurile cari îi cădeau în sarcină, cu multă competință și căldură, dar și-a

www.digibuc.ro

mai asumat şi sarcina unui curs suplimentar, necesar şcoalei, în mod gratuit şi benevol, pe care l'a făcut tot aşa de îngrijit.

In tot acest timp, d-l inginer Cristescu, a căutat să strângă raporturile dintre profesori şi elevi prin lucrări practice, excursiuni, şi printr'un contact continuu, aproape zilnic, de care elevii au profitat necontenit".

Acum vă întreb, d-lor juraţi, dacă recunoaşteţi în acest om pe speculatorul fără scrupul, pe cel care vrea să se îmbogăţească repede şi cu cât mai puţine sforţări, indiferent ce mijloace ar întrebuinţa, pe omul de care vă vorbea d-l procuror general?

Munca istovitoare, depusă de Cristescu în cursul anului şcolar îi zdruncinase puţin nervii. In timpul verii, el îşi trece vacanţa la Târgovişte. Dar nu se odihneşte, căci are de preparat o lucrare, care trebuia să fie aprobată de un juriu de profesori universitari, şi în urma căreia trebuia să i se dea catedra definitivă la şcoala politehnica. Toată concentrarea de gânduri şi încordarea minţii în săvârşirea acestei lucrări, l-au obosit încă mai mult. Pe starea aceasta de oboseală nervoasă, se grefă zi cu zi, pe nebăgate de seamă o tristeţe, aceia a dezastrului bănesc, în care îl trăgea Tehnica Minieră. Gândul, că întreaga lui avuţie şi este absolut indiferent dacă era 100.000 lei sau 500.000, sigur este ca era tot ceeace agonisise acest om într'o viaţă de trudă, se distrugea graţie fraudelor savârşite de fraţii Mihăescu în conducerea societăţii, îl obsedă. Au spus mulţi dintre martori că nu se mai putea întâlni cu acuzatul, fără ca acesta să nu-i oprească şi să se plângă că Tehnica Minieră l'a lăsat sărac. Ceeace vă rog să observaţi, din toată instrucţia făcută, este că niciodată, cu vre-un cuvânt sau vre-un gest, Cristescu n'a arătat porniri violente faţă de cei pe care îi credea că sunt cauza nenorocirii lui.

In ziua de 13 Septembrie acuzatul vine în Bucureşti pentru a aduce lucrarea de care se ocupase în cursul verii, d-lui rector Vâlcovici, şi era hotărît vara să-şi continue drumul la Timişoara unde îşi avizase sosirea. De starea în care se afla Tehnica Minieră nu mai ştia nimic, precis. In acestă zi se întâlneşte cu inginerul Mosgos, care îl sfătueşte să se intereseze la cabinetul 5 instrucţiune de mersul cercetărilor în afacerea Mihăescu, care în urma expertizii şi a reclamaţiei făcută de d-l Stematiu, se instruia la parchet.

Tot de o dată i-a dat şi o scrisoare către fratele său, d-l procuror general Mosgos, spunându-i să stăruiască pe lângă acesta şi nu se va putea să nu se facă lumină. Cristescu atunci se hotărăşte să vadă pe avocatul Frunzescu, depozitarul acţiunilor lui şi să afle dela el mai amănunţit ce s'a petrecut la societate dela plecarea lui. Avocatul Frunzescu îi spune că s'a făcut de către creditori o cerere în declarare de faliment. In timpul când vorbeau a sosit d-lui Frunzescu convocarea pentru adunarea con-

www.digibuc.ro

sihului de administrație pentru a doua zi. Și este absurd să se susție că Cristescu a venit dela Târgoviște premeditând atentatul contra d-lor Antonescu și Mihăescu, când însași convocarea s'a hotărît și s'a făcut în ziua de 13 Septembrie. V'am arătat, care erau preocupările de ordin înalt, care frământau mintea acuzatului în ziua când a venit la București. Desigur că nu avea loc, alături de aceste frumoase preocupări, gândul negru al unui asasinat. După multe insistențe, avocatul Frunzescu a hotărît pe Cristescu să rămână pentru a doua zi pentru adunarea consiliului de administrație. In dimineața zilei de 14 Septembrie, acuzatul s'a întâlnit în oraș cu fostul lui tovarăș Cișmigiu, căruia i-a cerut sfatul pentru îndreptarea societății. S'a întâlnit cu creditorul Sălceanu, unul din acei cari făcuseră cerere de declarare în faliment, căruia i-a propus un aranjament cu societatea prin participație Crede d-l procuror general că aceste convorbiri se înlănțuesc cu ipoteza premeditării unui omor?

La orele 12 s'a dus la sediul societății. Avea cu el o servietă, de care nu se despărția niciodată și în servietă era arma nenorocită. D-l procuror vă arăta prezența acestei arme ca pe o dovadă irefutabilă a premeditării. D-sa nu poate să nu recunoască că din toată instrucția făcută, reese că acuzatul purta totdeauna armă asupra lui, dar spune că prezența revolverului în servietă, arată că a vrut să-l aibă la îndemână, pentru executarea planului de asasinat. Or, mi-aș îngădui să pun următoarea întrebare d-lui procuror: dacă d-sa crede că revolverul e mai la îndemână în servietă decât în buzunar, — ceeace însă nu e părerea mea, — nu găsește d-sa că cel mai natural lucru din lume e ca atunci, când pleci la drum și primejdia se prezintă numai ca o vagă eventualitate fără să poți prevedea momentul, în care ai fi nevoit să uzezi de revolver, — să porți arma cât mai la îndemână,—pentru ca neprevăzutul să nu te surprindă,— deci tocmai în servietă? Dar, d-lor jurați, vă amintesc depunerea amănunțită a bătrânului inginer Vasiliu, care, fără să fie chemat, s'a ridicat din această sală și a cerut să fie ascultat. Vă spunea: „l'am văzut de multe ori pe Cristescu cu revolverul în servietă și l'am sfătuit părinteste să nu mai poarte armă la el, căci mie mi s'a întâmplat o nenorocire numai din pricina aceasta. L'am întâlnit mai târziu iar și am fost trist văzând că nu m'a ascultat. Revolverul ~~era~~ ~~tot~~ ~~în~~ servietă".

Vă întreb atunci, pe ce se mai sprijina susținerea premeditării? Pe închipuire, ca tot restul.

Când inginerul Cristescu a intrat în sala de ședință a consiliului, a dat mâna cu d-nii Chicoș și Frunzescu și au stat de vorbă. După sosirea d-lui Antonescu s'a făcut un act, o declarație privitoare la achiziționarea de către societate a minei Rovinari, și Cristescu a semnat acest act. După aceia a stat în-

www.digibuc.ro

delung de vorba cu inginerul Solomon, studiind cum ar fi aranjamentul cel mai bun pentru salvarea societății. In timpul acesta d-l Mihăescu face o expunere a situației și indică soluția pe care o credea mai nimerită. Inginerul Cristescu cere cuvântul pentru a face contra propunerii și începe și de data aceasta prin a se plânge că el și-a pierdut tot avutul în Tehnica Minieră și că vinovații sunt frații Mihăescu, cari au furat fără nici o îngrădire. Pentru că d-l Antonescu l-a oprit de a mai vorbi de aceștia, — afacerea lor fiind deja clasată de cabinetul de instrucție, — acuzatul îi atrage atenția că urmările falimentului le vor suporta cu toții și materialmente și prin atingerea demnității lor, și că d-l Antonescu are vina de a nu fi oprit la timp neregulile. Atunci d-l Antonescu îi strigă: „Ești o canalie și ești răspunzător de falimentul societății, pentru ca ai fost director". Cuvântul canalie, pornit de la un om în care avea încredere și pe care îl stima, a căzut ca un trăznet asupra acuzatului, ai cărui nervi, v'am spus că erau deja zdruncinați. Judecata s'a întunecat, voința l'a părăsit, și, mașinal, a scos revolverul din servietă și a tras. In timp ce d-l Antonescu cădea jos într'un lac de sânge, apare în fața acuzatului, N. N. Mihăescu. Atunci, acesta exasperat mai mult de detunătura armii, vede în fața ochilor lui înebuniți, întreaga lui nenorocire, care-l atrage ca o prăpastie. Se repede cu revolverul întins după el, îl fugărește pe scări, îl urmărește în stradă și intră după el în magazinul lui Pinchas unde își căță adăpost.

Descarcă două focuri asupra lui. Apoi, nervii se destind și Cristescu cu brațele larg deschise strigă: „omorâți-mă!"

D-lor jurați, vă rog să prindeți într'o singură privire întreaga viață a acestui om, așa cum ea răsare luminos de curată, din toată instrucția făcută în fața d-v. Veți vedea că va fi imposibil să legați de ea actul nesăbuit din 14 Septembrie. Lanțul a fost rupt și inelul acesta nu aparține vieții lui Cristescu. A fost un moment, în care mașina și-a pierdut cârma, și a deraiat. Or, dacă este așa, vă întreb pe cine ați pedepsi d-v azi? Pe Cristescu, omul integru dinainte de 14 Septembrie care e cel de azi, și pentru care n'ați putea avea decât motive de admirație, sau pe omul lipsit de cârma minții, omul-mașină din 14 Septembrie, care nu poate răspunde de gestul lui? Apelul d-lui procuror general nu poate avea ecou în conștiințele dv. căci în ele desigur că stă senină convingerea că acest om cu mintea luminată și caracter integru, e străin de gestul omorîtor care i se impută.

Să-mi îngăduiți să citesc câteva rânduri din cererile iscălite de toți fruntașii orașelor Târgoviște și Pitești unde acest om a trăit cea mai mare parte din viața sa:

„ — Om peste măsură de liniștit, fire blajină, ce n'ar fi fost în stare nici când să facă vre-un rău cuiva; unul din cei mai distinși ofițeri de ca-

www.digibuc.ro

valerie, face studii strălucite la Academia din Heidelberg, cu cele mai modeste mijloace, devenind apoi unul din cei mai buni ingineri ai căilor ferate".

„Pentru un astfel de cetăţean distins, noi, în mijlocul cărora a trăit, stimat şi admirat, punem cuvântul şi inima noastră cerându-vă eliberarea lui".

Acesta este strigătul societăţei. Ea vrea liberarea lui Cristescu. Nu vrea ca acest om plămădit dintr'un aluat superior sa zacă în fundul ocnelor, alături de tot ce este mai rău şi mai de dispreţuit. Or, d-v. cei doisprezece judecători trimişi de această societate pentru a o apăra şi a-i pazi interesele, cum o veţi putea face mai bine, decât ascultând glasul ei?

D-lor juraţi, gândiţi-va că în aceasta sala sunt două femei, soţia şi mama acuzatului, cari, de 6 luni de când el zace în întunericul închisorii, n'au avut o clipă de linişte. Viaţa lor atârnă de cuvântul pe care îl veţi rosti. Fi-va el *„da"*, cuvântul răspânditor de jale şi durere, fi-va el *„nu"*, cuvântul de iertare şi mântuire? Numai d-v o ştiţi şi am toată încrederea în verdictul pe care-l veţi aduce; cu el va intra în această sală lumină şi libertate!

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui IORDACHE CHIHAIA

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

CHIHAIA.

Edit. „Curierul Judiciar".

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

IORDACHE CHIHAIA

Era în luna Ianuarie a anului 1920.

Una din secţiunile Curţii Marţiale a Corpului II de Armată se mutase de curând în monumentalul palat al Cercului Militar.

Intr'un salon imens — unde plafonul, superb sculptat în lemn, sfida din înălţime duşumelele-oarbe, sortite să dispară cândva sub sclipitorul parchet, unde colonadele tăiate din marmoră fină, ce brăzdau păreţii acoperiţi numai cu tencuială, păreau nestimate prinse de o haină sdrenţuită şi unde intrările larg arcuite stăteau sub sclavia unui „p'aici nu se trece" făurit din scânduri necioplite — fusese instalată sala de şedinţă în tovărăşia a nu ştiu câte cabinete de instrucţie ale comisarilor regali.

Câteva mese, ceva mai multe scaune şi tot cam atâtea bănci alcătuiau sărăcăciosul pretoriu. Nimic sever, nimic impunător, decât doar cumplitul frig, singurul care era marţial, în acel templu improvizat al Justiţiei Marţiale.

....Se judeca procesul sub-locot. de administraţie P., acuzat de fraude; alături de el doi complici, ordonanţa şi un sergent, plus o duzină de tăinuitori civili, formau un adevărat pluton pe banca acuzaţilor.

Colonelul Călinescu presida Curtea compusă din maiorul activ Viişoreanu, maiorul de rezervă Brezeanu (jude-preşedinte azi la cab. 6 Trib. Ilfov), căpitanul de rezervă Juan (jude-preşedinte la ocol. I Buc.) şi căpitanul activ Aslan.

Comisar-regal era căpitanul de rezervă Panaitescu (acum consilier de Curte în Ardeal). In jurul celor două mese cari serveau de bară apărării, luaseră loc — vorba vine, loc nu aveau decât câţiva — o seamă de avocaţi, unii mai la mijloc, alţii mai pe mărgini şi cei mai mulţi pe delături, în ordinea reputaţiunei formate, sau în formaţiune. Radu D. Rosetti, Tudor Popescu, Toma Dragu, Mihai şi Virgil Mora, D. R. Ioanitescu, Chiriacescu, subsemnatul şi alţii făceam parte din această numeroasă apărare.

Procesul se desbătea de două zile. Apărătorii acuzaţilor principali, terminaseră tocmai pledoariile lor şi o suspendare

www.digibuc.ro

de câteva minute se scursese pe nesimţite. Curtea reintrată în şedinţă, preşedintele acordă cuvântul apărării — dar, pe banca acesteia complectă dezordine, confraţii se înbiau unii pe alţii să la cuvântul, şi nici unul nu era dispus să cedeze insistenţelor celorlalţi, fiecare socotea prudent a rămâne mai la urmă, fie pentru a mai prinde ceva din pledoariile celorlalţi, fie pentru a avea posibilitatea să pareze invinuirile ce s'ar arunca de vre'un confrate în sarcina clientului său.

În această clipă de infructuoase invitaţii şi de sâcâitoare aşteptare, la un colţ de masă apăru un sub-locotenent, strâns încins peste mantaua-i cazonă, svelt, cu figura palidă, cu mustaţa abia mijând, cu ochii mari şi vioi, din cari o privire scrutătoare măsură spaţiul dintre banca apărării şi masa Curţii.

Fără ezitare, fără emoţie, cu glasul cald şi hotărît, cu fraza bine închegată şi naturală, cu argumente cumpănite şi solide, spre mulţumirea tuturor, micul sub-locotenent pledă ca un adevărat avocat, în drept şi în fapt cauza tăinuitorilor.

Pe banca apărării dela un capăt la altul toţi ne întrebam, cine o fi acest ofiţeraş, acest apărător din oficiu, care, contrar obiceiului, în loc să se fi evaporat bucuros dela bară, salvat de prezenţa avocaţilor aleşi, rămăsese din contra curajos pe poziţie, pentru a-şi face datoria şi pentru a salva dintr'o neplăcută situaţie pe apărătorii de meserie, — cărora ne dăduse răgazul de a ne aranja între timp.

Atunci am aflat că uniforma de sub-locotenent îmbrăca un confrate, avocatul Iordache Chihaia....

Au trecut de atunci patru ani.

Apărătorul din oficiu de odinioară, care stătuse retras într'un colţ al băncii apărării, modest şi neobservat, a cucerit prin muncă serioasă şi nepregetată un loc tot mai de cinste pe această bancă, o reputaţie bine-meritată în lumea justiţiabililor dela instanţele militare şi dreptul de a năzui la o strălucită carieră.

Format la bara instanţelor militare, acolo unde sarcina apărătorului e mult mai anevoioasă, acolo unde luptă nu se dă pe câmpul larg şi fecund al principiilor mari de drept, ci pe tărâmul îngust al unei concepţiuni rigide şi severe a ideii de justiţie, confratele Chihaia se va decide cu greu să opteze numai pentru o carieră de avocat la instanţele civile.

Nu doar că succesele nu'l vor urma şi în această direcţiune, dar cele mai strălucite izbânzi la bara civilă, nu vor putea înlătura nostalgia zilelor frumoase când în faţa săliilor arhipline, a ştiut smulge prin luptă grea libertatea a zeci de nevinovaţi şi aplauzele de admiraţie ale auditorului.

E suficient să citez procesul Crefeldiştilor, pentru a spune destul.

VINTILA DONGOROZ

www.digibuc.ro

Note biografice.—D-l I. Chihaia s'a născut în anul 1892 în oraşul Piteşti. După absolvirea liceului din acel oraş în 1911, urmă cursurile Facultăţii Juridice din Bucureşti, obţinând în 1915 diploma de licenţiat în drept. In anul 1916 se înscrise în Baroul de Argeş, dar nu avu timp să practice avocatura din cauza serviciului militar, şi, odată brevetul de sub-locotenent de rezervă dobândit, fu luat de valul mobilizărei generale din August 1916. Zăbava produsă chiar dela început în exerciţiul profesiunii, i-a impus o muncă încordată pe care a desfăşurat-o, după demobilizare, pledând exclusiv înnaintea instanţelor judecătoreşti militare. Cu începere din 1920 d-sa face parte din Baroul de Ilfov.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui I. CHIHAIA

înaintea Curţii cu Juraţi din jud. Ilfov, în şedinţa de zi dela 28 Februarie 1922

Onorată Curte, Domnilor juraţi,

Daca d-l procuror general în rechizitoriul d-sale a fost cum nu se poate mai moderat în exprimare, fără ca prin aceasta magistratura represivă să piarda ceva din prestigiul sau, în schimb partea civilă, denaturând complect rolul pe care-l avea, s'a transformat în calomniatoare, căutând prin insulte, trivialităţi şi forţa glasului, în lipsă de argumente, să susţină o acuzare imposibilă contra inginerului Cristescu.

Incontestabil că o mare parte din simpatia care s'a revărsat asupra inginerului Cristescu, se datoreşte acuzatorilor săi şi anume fraţilor Mihăescu.

Cine sunt aceştia?

Unul dintre ei, şi anume Sirius, are la activul său un trecut cum nu se poate mai murdar. Un om rău în toată accepţiunea cuvântului ; ori pe unde trecea era imposibil să nu lase în urma sa decât discordie. Element dizolvant prin natura sa, nu a ştiut altceva decât să traiască o viaţă parazitară, împrăştiind în jurul sau o atmosferă care-l făcea nesuferit tuturor cu care venea în contact. Insinuant, laş şi târâtor, i-ar sta perfect de bine în clasa reptilelor.

Conflictele sale cu morala, cu oamenii şi cu legile fac parte integrantă din conduita sa. A fost condamnat de nenumărate ori pentru delicte infamante ca: excrocherie, abuz de încredere, delapidare.

Un asemenea om, cu un asemenea trecut, totuşi era tolerat în societatea noastră de anumite personalităţi, cari, sau ştiau trecutul său şi atunci erau condamnabili, sau nu cunoşteau pe acest om şi atunci vina revenea celorlalţi, cari deşi îl cunoşteau nu căutau să-l demaşte.

In judeţul Argeş, înainte de intrarea noastra în război, ajunsese omul zilei la un moment dat. Această glorie i-a fost însă de

www.digibuc.ro

scurtă durată, ca orice glorie clădită pe un deșert complect de cinste și moralitate.

Astăzi la Argeș este omul căruia i-se întoarce spatele de către oricine, fapt care l'a determinat să fugă de pe piața Pitestiului, izolându-se complect.

Acest individ, în asociație cu fratele său, caută să acuze în felul cel mai cinic posibil.

In schimb, rare ori a apărut la bara acuzărei un om mai distins prin trecutul său frumos și bun, ca inginerul Cristescu.

Magistrații căliți în procese, d-voastră, domnilor jurați, ca și această sală aleasă prin lumea care o ocupă, întreg auditorul a fost profund sguduit dela primele cuvinte ale acuzatului, care căuta să se disculpe.

Cu vocea la început sacadată și întretăiată de emoție, acest om v'a expus magistral cauza sa, creind dela început un drum larg spre achitare. Orice inimă, oricât de împietrită și refractară ar fi fost, cred că nu a putut să nu picure o lacrimă de durere pornită din simpatie pentru persoana inginerului Cristescu, care dela început a înduioșat prin verbul său convingător, arătând că nu este decât o victimă a fraților Mihăescu.

Ca să puteți aprecia mai bine pe omul ce am oncarea să-l apăr, nu trebue să pierdeți din vedere că alături de el palpită de durere toți acei cari l-au cunoscut. Din trei orașe în cari inginerul Cristescu a stat, au pornit sute de rugăminți scrise către d-l judecător de instrucțiune, ca să pună în libertate pe clientul nostru până la judecată.

Dacă durerea în care se află astăzi inginerul Cristescu este incalculabil de mare, totuși trebue să aibă această mângâiere, că i-a fost dat, în viață fiind, să se poată aprecia sub raportul grandios al simpatiilor de cari se bucură.

Dar, independent de aceste mărturii scrise dela dosar, ați fost cu toții plăcut mișcați, când unanimitatea martorilor se întrecea cari mai de cari să aștearnă pe lângă numele clientului nostru, cele mai dulci și mângâietoare epitete.

Afară de frații Mihăescu, împreună cu finul și cumnatul lor, toți ceilalți martori, atât ai acuzărei cât și ai apărării, profesori, ingineri, doctori, ofițeri superiori, funcționari înalți, absolut toți acopereau cu cele mai frumoase cuvinte de dragoste persoana inginerului Cristescu, executând în schimb, sumar și drastic pe frații Mihăescu.

Pentru mine, care am urmărit întreaga psihologie a acestui proces, îmi dau perfect de bine seama că sarcina noastră este considerabil micșorată.

Și, dacă la început noi avocații eram cam pesimiști în ce privește soarta procesului, ertați-mi credința ce am acum despre siguranța succesului nostru.

Aci e în joc moralitatea, reprezentată prin inginerul Cris-

www.digibuc.ro

tescu şi imoralitatea culminantă a lui Mihăescu-Sirius. In această luptă este imposibil să nu iasă, ca întotdeauna, triumfătoare moralitatea. Şi acum să vedem în ce constă acuzarea.

Faptul este foarte simplu: omor *cu premeditare,* crimă să vârsită dar neizbutită.

Privită chestiunea din punctul de vedere al materialităţii faptului suntem cei dintâi care recunoaştem că faptul s'a comis.

Chestiunea care se pune este, dacă în toată această afacere fatală, clientul nostru are sau nu vre-o responsabilitate penală.

Convingerea noastră nestrămutată este, că inginerul Cristescu nu are absolut nici-o vină; că fapta deşi comisă, totuşi nu-i revine deloc sub raportul responsabilităţii, de oarece în acel moment se găsea într'o completă uitare de sine, care-l scoate nu numai de sub jugul apăsător al legii, dar chiar de sub acela al opiniunii publice.

Din ordonanţa definitivă reese un prim capăt de acuzare şi anume că în această afacere inginerul Cristescu a lucrat cu premeditare: cu alte cuvinte gândul de a omorâ, îl avea mai dinainte hotărît, aştepta numai momentul să-l transforme în fapt.

Noi susţinem că acest gând de a omorâ nu l-a avut nici înainte, nici în momentul comiterei faptului, şi, dacă îmi veţi permite să fac o analiză a faptelor, am această credinţă că nimeni nu va mai rămâne în această idee nici chiar d-l procuror general.

Să luăm cele trei momente: anterior, concomitent şi posterior crimei, şi, la analiza obiectivă a faptelor, să vedem dacă din toate aceste trei momente, se exteriorizează, premeditarea sau nu.

Crima s'a comis în ziua de *14 Septembrie 1922* cam pe la ora prânzului.

Când a venit Cristescu în Bucureşti, de unde şi cu ce scop?

A sosit în Bucureşti în ziua de 13 Septembrie 1922 dela Târgovişte, unde petrecuse vara pentru a se întâlni cu rectorul Politehnicei din Timişoara, căruia urma să-i predea o teză care trebuia să fie apreciată de trei profesori dela Universitatea din Bucureşti, pentru a hotărâ asupra numirei sale ca profesor la catedra de termodinamică la Şcoala Politehnică din Timişoara.

Că în Bucureşti nu era în ziua de 13 Septembrie decât în trecere, se poate verifica cu declaraţia subdirectorului şcoalei politehnice din Timişoara, care a spus că anunţase pe inginerul Cristescu în acest sens pentru ziua de 13 Septembrie, când urma să se întâlnească cu rectorul; în acelaş timp s'a dovedit că inginerul Cristescu anunţase la rândul său pe subdirector că va veni în Timişoara spre a-şi lua leafa pe cele două luni.

Această probă, — coroborată cu faptul că în ziua de 13 Septembrie inginerul Cristescu, în loc să'şi ia geamantanul cu

www.digibuc.ro

el şi să tragă la un hotel, face altceva şi anume dă geamantanul la cassa de depozit a gării. tocmai pentru motivul că înţelegea ca seara să-şi continue drumul spre Timişoara, — formează şi mai mult convingerea ca nu era decât în trecere prin Bucureşti; mai mult, nu-şi ia cameră la hotel de cât pe seară când, în urma celor ce vă voi expune, a fost determinat să rămâna în Bucureşti. De altfel, că în seara de 13 Septembrie trebuia să plece la Timişoara, se confirmă cu depoziţia inginerului Mosgos. cu care întâlnindu-se în această zi, îi declarase acest lucru.

Să vedem acum ce a făcut în Bucureşti din momentul sosirei până în momentul fatal.

In primul rând s'a îngrijit sa atingă scopul pentru care venise în Bucureşti. De aceea primul pas care l'a făcut sosind în Capitală a fost îndreptat spre strada Caragile No. 10.

Cine stă colo? Rectorul, căruia trebuia să-i predea teza, pe care negăsindu-l, i-a lăsat teza şi o scrisoare.

Ce cuprindea acea scrisoare? Aţi auzit cu toţii cum tânărul rector, cu autoritatea morală pe care i-o dă poziţiunea sa socială, a declarat, după ce a jurat pe sfânta cruce, că acea scrisoare care vi s'a citit, a primit-o dela inginerul Cristescu cu o zi înainte de comiterea nenorocirii dela „Tehnica Minieră", scrisoare care coprindea, printre altele, şi afirmaţia clientului nostru că în seara acelei zile, adică de 13 Septembrie, trece spre Timişoara şi că peste câteva zile va fi în Târgovişte unde îi dădea şi adresa pentru orice eventual răspuns.

Ce rezultă până acum? Că inginerul Cristescu nici nu se gândea că a doua zi 14 Septembrie, când s'a comis crima, va fi în Bucureşti, de oarece din toate cele expuse urma să fie la Timişoara, şi apoi la Târgovişte, unde trebuia să se întoarcă.

Ce a facut mai departe clientul nostru?

Pe la orele 1 p. m., în aceiaşi zi, s'a întâlnit cu inginerul Petre Mosgos, care, între altele, l'a întrebat ce mai face şi cum merge Tehnica Minieră. I-a răspuns că din cauza lui Mihăescu-Sirius, care a fost chemat în judecată penală pentru diverse nereguli, societatea merge rău. Mosgos a insistat pe lângă clientul nostru să profite de ocazia că se află in Bucureşti şi să se intereseze de această afacere mai de aproape.

Sub presiunea acestor vorbe, reflectând mai mult, Cristescu s'a gândit că n'ar face rău dacă ar lua contact şi cu avocatul Frunzescu, procuratorul şi depozitarul acţiunilor sale.

In tot acest timp Cristescu habar n'avea că a douazi urma să se ţină un consiliu la Tehnica Minieră. Nu ştia acest lucru pentru mai multe motive. Hotărîrea de a se ţine un consiliu pentru ziua de 14 Septembrie s'a luat chiar în ziua de 13 Septembrie de către preşedintele consiliului de administraţie, d-l avocat Emanoil Antonescu. Contabilul societăţii, care era şi finul lui Mihăescu, a trimis la toţi membrii din consiliu invitaţii, afară de

www.digibuc.ro

inginerul Cristescu. Acest fapt s'a dovedit cu mărturisirea contabilului care a motivat că nu a invitat şi pe Cristescu, deşi era membru în consiliul de administraţie, prin aceea că fiind la Timişoara, distanţa era prea lungă şi timpul scurt, aşa că nu putea să sosească la consiliu.

După masă, inginerul Cristescu se duce la avocatul Frunzescu unde i-se comunică vestea foarte tristă că societatea „Technica Minieră" este pe pragul falimentului.

Intre timp, pe când clientul nostru era la Frunzescu, acesta primeşte convocarea la Consiliu pentru a doua zi. Faptul acesta mărturisit şi de d-l avocat Frunzescu în şedinţă, arată încă odată că inginerul Cristescu nu avea absolut nici-o cunoştinţă de consiliul ce urma să se ţină a doua zi.

Ce s'a discutat acasă aţi auzit cu toţii. Frunzescu stăruia în mod energic pe lângă Cristescu să ia parte şi el la consiliu; Cristescu căuta să-i demonstreze că nu la consiliul de a doua zi se va salva societatea; din discuţie în discuţie s'au fixat asupra intervenţiunei pe lângă inginerul de mine Damaschin, care fiind bogat ar putea să crediteze societatea. Adresa lui Damaschin nu o cunoştea nici unul nici cellalt.

S'a ajuns atunci la ideia că a doua zi, la consiliu, să se intereseze Frunzescu de adresa lui Damaschin, cu care urma să ia contact în aceiaşi zi după masă.

Frunzescu însă stărui în ce priveşte necesitatea lui Cristescu de a veni la Consiliu. Văzând că clientul nostru nu se lasă uşor convins, îl ameninţă că nu se va mai interesa de societate, nici de afacerile clientului nostru, în calitate de procurist ce era. Tocmai pe seară Cristescu s'a hotărât sa rămână şi a rămas.

Deabia în urma acestei hotărîri şi-a luat cameră la Hotel Imperial, ducându-se în acelaş timp la gară să-şi scoată geamantanul.

Ce probează toate acestea? Ca acest om nici nu se gândea că a doua zi o să vină la tragicul consiliu ca să se întâlnească cu Mihăeştii şi d-l profesor Emanoil Antonescu.

Ce a urmat apoi până a doua zi la consiliu? Trec peste toate aceste mici lucruri de minimă importanţă, pe cari d-v. le-aţi auzit cu toţii.

In ziua de 14 Septembrie 1922, cra 11 sau 12 a. m. Cristescu ajunge la societatea „Technica Minieră".

Acest al doilea moment urmează să fie de asemenea bine studiat.

Cum a apărut Cristescu?

Actul de punere sub acuzare susţine că a venit iritat, cu ochii scoşi din orbite, fără să dea bună ziua celor cari erau prezenţi la consiliu. Toate afirmaţiuni gratuite şi în interesul cauzei.

Cristescu a venit foarte calm, senin, liniştit, a dat bună-

www.digibuc.ro

ziua și mâna cu cei prezenți, a schimbat câteva cuvinte cu d-l Chicoș și d-l Purcăreanu, a dat mâna cu d-l Antonescu.

Un fapt este însă de reținut că la consiliu a aflat de adresa inginerului Damaschin, pe care în după amiaza acelei zile urma să-l viziteze. Adresa a aflat-o de la inginerul Solomon, care era prezent la consiliu și cu care urma să meargă după masă la Damaschin. Acest fapt ca și celelalte atitudini au fost perfect de bine reconstituite în fața d-v. de către martorii audiați.

Atunci se pune o întrebare: dacă tu inginerul Cristescu te-ai fi găsit pe pragul crimei în mod conștient, era admisibil să-ți mai dai întâlnire după masă, când numa la câteva clipe după această hotărâre de a merge la Damaschin a urmat fatalitatea? Răspunsul este categoric că nu.

Cristescu nici nu bănuia ce are să se întâmple în clipele imediat următoare. De ce? Fiindcă nu premeditase nimic asupra lor.

Ce a decurs mai târziu și de ce manieră?

Totul a trecut dela această atitudine, calmă și liniștită, a lui Cristescu la una fulgerătoare și sguduitor de dureroasă. In săși iuteala vertiginos de nebună cu care s'a scurs acea scenă de împușcături, vă arată d-v. că nu putea fi la mijloc decât ceva complectamente nereflectat.

D-l Emanoil Antonescu, în calitate de președinte, deschide ședința; discuțiile încep; d-sa propune ca să garanteze cu averea d-sale Societatea, care la rândul său să-l subgaranteze.

Imediat după această propunere, ia cuvântul clientul nostru, care ține un adevărat rechizitoriu la adresa fraților Mihăescu, căutând să arate că dezastrul Societății nu se datorește decât acestora.

Frații Mihăescu, deși vinovați și recunoscuți ca atare de tot consiliul, văzându-se atacați, trec în mod violent la contra-ofensivă. Discuția devine furtunoasă, aprinsă, nimic nu se mai înțelege, nimic nu se mai aude. Vacarm complect, amenințări și de o parte și de alta. Incăerarea era gata dacă în acest moment d-l Emanoil Antonescu nu i-ar fi strigat lui Cristescu cuvântul de *„canalie"* ca replică la apostrofa clientului nostru, care îi spunea că numai dânsul a tolerat pe frații Mihăescu.

Cum atmosfera era foarte încărcată nu a trebuit decât cânteia pentru ca inginerul Cristescu, asemănător unui rezervor de benzină sau fulmicoton, să explodeze fără nici-o voință, fiind incapabil să mai reflecteze și să-și domine gesturile din acel moment.

Imediat după cuvântul canalie, a scos revolverul din servietă și a tras în d-l Antonescu care cade la pământ. Trage după Mihăescu, nu-l nemerește, — în schimb glonțul ricoșează și atinge pe Georgescu. Mihăescu dă să fugă pe scară în jos. Cristescu după el. Mihăescu fuge pe stradă și intră în prăvălie la Pinchas.

www.digibuc.ro

Cristescu în mod automat, cuprins de o stare cu adevărat somnambulică, îl urmăreşte pe N. Mihăescu până în prăvălie. Patronul, ca şi ceilalţi membri din consiliu cari se refugiase în aceiaşi prăvălie, erau vârâţi cu capetele pe sub raftări, pe sub tejghele. Unul îşi băgase capul sub duşumea; grozav este instinctul de conservare.

Singur Mihăescu face o piruetă, căutând să se repadă asupra lui Cristescu pentru a-l dezarma. Glonţul este primit de fratele lui, Sirus-Mihăescu, drept în gură, localizându-i-se în limbă. Rana însă s'a vindecat în scurt timp.

Nu este suficient ca, în anumite ocaziuni ale vieţii, să ai discernământul clar pentru a vedea unde este binele şi unde este răul. Iţi trebue ceva mai mult .Atunci când te găseşti pe panta cea rea să ai puterea de voinţă de aţi înfrâna mersul, oprindu-te la timp.

Ei bine, Cristescu care în acele momente nu mai putea cugeta, de oarece orice stare de conştiinţă dispăruse din sufletul său dar, cu atât mai puţin, ar fi fost capabil de o reacţiune asupra lui însuşi. Perfect de bine a declarat Cristescu : îmi dau socoteală acum de ce am făcut, dar atunci nu; de aceia toate aceste fapte îmi repugnă şi nu mă recunosc în ele.

A! dar o chestiune foarte simplă se poate pune. Ce căuta revolverul în servietă? Răspunsul este tot aşa de simplu. Cristescu purta în mod obişnuit revolverul în servietă, după cum au mărturisit toţi martorii, ca o reminiscenţă militară după unii, ca o măsură de prevedere după alţii, de pe vremea când era la C. F. R. şi făcea plăţile la oameni. Acest revolver de data aceasta i-a fost pus în servietă de către soţia sa.

Această afirmaţie a lui Cristescu făcută în faţa d-lui jude de instrucţie, chiar în ziua de 14 Septembrie, a fost verificată de d-l jude imediat a doua zi când a avut toată diligenţa să cheme prin mandat de aducere telegrafic dela Târgovişte pe soţia clientului nostru, care, fără să aibă vre-un contact cu soţul său, ce se afla arestat, pentru ca să se poată bănui vre-o prealabilă înţelegere, a declarat categoric că acel revolver dânsa l'a pus în servietă fiindcă aşa obişnuia când pleca la drum.

Dacă un singur moment soţia sa ar fi bănuit că s'ar fi putut întâmpla vre-o nenorocire cu acel revolver, cu siguranţă că ea ar fi fost cea dintâi care i l'ar fi scos din servietă, iar nu să i-l aşeze acolo. Iată d-lor cum şi chestiunea revolverului este complect spulberată.

Ce s'a întâmplat în momentul posterior crimei aţi auzit cu toţii; directorul şi contabilul închisorii Văcăreşti, cari l-au avut sub a lor pază, v-a declarat că era într'o stare vecină cu adevărata inconştienţă; într'o stare de letargie s'a exprimat d-l contabil. Dacă îi dai să mănânce, mânca, dacă îi dai să bee, bea ; îi vorbeai, îţi vorbia; îi spuneai să stea, stătea; era într'o stare

www.digibuc.ro

de profundă depresiune morală. Aproape câteva luni de zile a fost incapabil să scoată un cuvânt din gură; venea la confirmarea mandatului de arestare fără apărător, plângând cu lacrimi ca un copil şi spunând în gura mare: ce am făcut, ce am făcut, sunt un nenorocit! Se bucura la închisoare de o adevarată atenţiune din partea întregului personal, atenţiune pornită dintr'un sentiment de milă faţă de un om care se găsea căzut cu adevărat într'o grozavă prăpastie, fără voia şi fără ştirea sa.

Era omul căruia îi trebuia timp să se desmeticească şi multă vreme Cristescu n'a putut primi pe nimeni cu care să schimbe vre-un cuvânt.

Şi acum vă întreb pe d-v. după această expunere a faptelor, dacă se poate să mai conceapă cineva că inginerul Cristescu a lucrat cu premeditare şi dacă sub raportul legii penale sau morale are vre-o responsabilitate?

Cum spuneam la început, legea declară nevinovat pe acela care lucrează într'un moment când îşi pierde uzul raţiunei. Acest moment de rătăcire poate să fie unic în viaţa cuiva, sau să se repete la intervale regulate, sau să facă parte din viaţa obişnuită a lui şi atunci este bun de dus în casa de nebuni.

La inginerul Cristescu n'a fost decât o eclipsa de câteva secunde, unică în viaţa sa, care a fost, este şi va fi un şir de fapte bine înlănţuite şi luminos călăuzite de o inteligenţă stralucitoare.

Daca la un moment dat şi-a pierdut cumpătul, făcând gestul cunoscut, acesta nu a putut fi decât rezultanta împrejurărilor fatale din ziua de 14 Septembrie care a transformat pe Cristescu într'o maşină automată, dar fară mecanic.

Şi acum un ultim cuvânt. Nu uitaţi că inginerul Cristescu este, pe lângă un om de societate ideal, dar în acelaş timp şi un soţ şi un copil fără seamăn.

Căsătorit în condiţii cari îi fac onoare, de oarece nu a înţeles să mercantilizeze această instituţiune, a ştiut perfect de bine să împace atât pe mama sa, cât şi pe soacra sa, cari stau ambele împreună cu soţia lui, ca adevărate şi bune surori.

Cristescu nu are alt sprijin în viaţa decât munca sa. Astazi ca şi eri, este un om sărac.

Nu uitaţi că cele trei femei, două batrâne şi soţia sa nu au altă mângâiere şi nădejde în viaţă decât pe Cristescu, soţul şi copilul iubit.

Dragostea de mamă şi soţie este aşa de puternică la aceste femei, încât dacă d-v aţi condamna pe Cristescu, tot dv. mâine ar trebui să asistaţi la un grozav doliu, la înmormântarea lor. căci neputând să-şi mai găsească în acestă lume alt rost, disperate ar trebui să bea din otrava comună pentru a curma firul suferinţelor cari ar trece peste puterile lor.

In schimb, domnilor, am convingerea că dacă d-v. veţi pro-

www.digibuc.ro

nunța un verdict de achitare, o puternică salvă de aplauze va sublinia verdictul d-v. care va da societății pe Cristescu, pe care îl reclamă cu căldură în mijlocul său.

In nestrămutata mea convingere, ca unul ce apăr pe inginerul Cristescu, cu totul dezinteresat, și numai dintr'un sentiment de dragoste spontană față de un om pe care nu l-am cunoscut decât cu această ocaziune, îmi permit a vă ruga să binevoiți a pronunța un verdict de achitare cu unanimitate de voturi.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui POMPILIU IOANIȚESCU

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Edit „Curierul Judiciar".

POMPILIU IOANIȚESCU

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

POMPILIU IOANIȚESCU

O nouă ilustrație a baroului de Ilfov. Pentru unii o revelație; pentru cei mai mulți o autoritate, o competință, un talent. Inscrierea d-lui Pompiliu Ioanițescu în baroul Capitalei este recentă. Devotat vieței publice din primele zile ale frumoasei sale cariere, răsfățat de succese electorale și politice, reținut într'un fief electoral, subjugat de tirania popularității, d-l Pompiliu Ioanițescu — fruntaș între fruntașii Baroului de Buzeu — pare a fi acordat îndelungă vreme, preferință tribunei publice și parlamentare. Spiritualul Dupin a spus când-va: „La tribune parlementaire offre seulement une cause de plus à défendre et la plus belle: celle du pays". Se poate. Solfegiul poate fi același; acustica diferă însă între cele două incinte.

La bară, d-l Pompiliu Ioanițescu se distinge printr'un temperament entusiast și combativ, lipsit de violențe, admirabil susținut de elocință, claritate și logică. Apărător zelos, convins și statornic al drepturilor imprescriptibile ale adevărului, totdeauna documentat și obiectiv, esența pledoariilor sale afirmă că există ceva mai presus decât talentul și elocința. Este conștiința, din care izvorăște darul și arta de a putea imprima altora propria ta convingere.

Devotat fără rezervă cauzelor ce apără; cunoscând în cele mai mici amănunte dosarul, doctrina și jurisprudența, d-l Pompiliu Ioanițescu nu este partizanul improvizațiilor la bară, ci al celui mai scrupulos și conștiincios studiu din care cugetarea isvorăște senină și disciplinată, fraza concisă, limpede, curgătoare, abondentă; adesea tăioasă, promptă la ripostă dar nu la apostrofă, foarte rar ironică, de multeori subtilă, delicată, spirituală, incisivă, uneori vehementă, poate calculată, niciodată subversivă pătimașă sau brutală.

Fără a fi un estet în suflet, D-l Pompiliu Ioanițescu lasă și această impresiune prin urbanitatea, atențiunea și stima ce păstrează pentru confratele adversar.

In cauzele mari, pare stăpânit de o emoțiune discretă și re-

www.digibuc.ro

ţinută, dar care se risipeşte pe nesimţite după primele cuvinte, pentru ca la sfârşitul pledoariei să apară liniştit, surâzător, mulţumit că a putut spune tot ce a avut de spus, nici odată sceptic de rezultat, totdeauna convins de peremptoriul argumentelor sale.

Religiozitatea, fanatismul, cu cari d-l Pompiliu Ioaniţescu îşi apără convingerile şi cauzele ce-i sunt încredinţate, reamintesc cuvintele celebrului Berryer : „J'apporte à la justice la verité et une tête. Elle pourra disposer de l'une, après avoir entendu l'autre".

Numărul dosarelor şi diversitatea multiplelor cauze şi chestiuni ce are de studiat zilnic, n'au intimidat niciodată pe d-l Pompiliu Ioaniţescu, înzestrat cu o putere de muncă prodigioasă, căreia nu-i acordă nici un răgaz. O afacere mediocră, sau chiar minusculă îl interesează. S'ar putea crede că d-l Pompiliu Ioaniţescu este un absorbant sau un extensiv. Nici una nici alta. Simplă cochetărie de jurist care şi-a făcut din disecţia textelor o pasiune, prin care îşi valorifică toate nuanţele cugetărei.

George Lisken

Note biografice. — Născut în Noembrie 1878 în comuna Stâlpu (jud Buzău). A urmat cursul secundar la liceul „Haşdeu" din Buzău. In 1903 obţinu titlul de doctor în drept la *Liége* (Belgia) înscriindu-se în baroul de Buzău (în 1904).

A făcut ziaristică efectivă timp de 5 ani, fiind redactor la *„Adevărul"* încă de pe vremea când era director Al. Beldiman, la *„Epoca"*, *„La Roumanie"*, — etc.

A făcut politică militantă fiind ales deputat pentru prima oară ca opozant, în 1911. De atunci a fost mereu parlamentar în 1912, 1913, 1914 (prima alegere), în 1914 (a doua legislaţie) şi în 1919. Actualmente e membru în comitetul executiv al partidului ţărănesc din capitală.

In Augut 1922 s'a transferat în baroul de Ilfov.

A pledat în procesul comuniştilor; în procesul N. Schina, a Ing. Cristescu, etc.

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui POMPILIU IOANIȚESCU

înnaintea Curții cu jurați din județul Ilfov în ședința de zi dela 28 Februarie 1923

Inainte de a pronunța apărarea mea pentru inginerul Cristescu, am datoria de a mulțumi d-lui Președinte al Curței pentru modul omenos și imparțial cum a condus desbaterile acestui proces. D-sa nu a văzut în acuzatul Cristescu un asasin, nu l-a tratat ca atare, ci a căutat, fiind și drept și imparțial, să se mențină în adevăr, tratându-l ca pe un om distins, cum este, cu sufletul curat, un nenorocit, o adevărată victimă a unor împrejurări, care a suferit neîntrecut de mult, care el însuși nu știe cum s'a întâmplat nenorocirea, care a fost atât de profund sincer când spunea Curței că nu se recunoaște în faptul săvârșit. Pentru aceasta, mulțumim cu toată căldura noastră eminentului magistrat care ne prezidează.

Am putea toți cei cari suntem înscriși apărători ai lui Cristescu să nu mai insistăm asupra nevinovăției lui, din cauza apărărei ce și-a făcut singur cu prilejul interogatorului inginerul Cristescu, care nu a avut cum să cunoască procedura Curței, care nu se aștepta la întrebările atât de complete ale Președintelui, cari au adâncit toate amănuntele și împrejurările ; inginerul Cristescu, cu emoțiune, cu suferință neîntrecută, înscrisă pe trăsăturile feței lui, simțită în glasul lui, fiind zdrobit de suferință, v'a arătat în așa mod întreaga lui nenorocire, încât am putea spune că el singur și-a cucerit achitarea, că el singur și-a stabilit nevinovăția! Intreaga acuzație a fost înlăturată, a fost topită cu desăvârșire, ori ce argument contra lui sau pentru el nu mai pot avea efect! Inginerul Cristescu s'a arătat singur în adevărata lumină de victimă a împrejurărilor, a moralei de acum, a oamenilor!

Sarcina noastră este înlesnită și de manifestarea călduroasă a opiniei publice în favoarea inginerului Cristescu, socotit o victimă, nenorocită cu desăvârșire, care și-a zdrobit sufletul, opiniune publică dovedită prin prezentarea înaintea Curței

www.digibuc.ro

a corpului profesoral de la şcoala politechnică din Timişoara, a atâtor ingineri, profesori, etc. cari au mărturisit pentru Cristescu, socotindu-l nevinovat. Cetăţenii oraşelor Piteşti şi Târgovişte, pe unde a trăit Cristescu, v'au făcu prin tot ceia ce au mai distins rugăminţi călduroase pentru a reda vieţei pe cel nevinovat, iar memoriul semnat de foştii colegi ai lui Cristescu. de atâţia ingineri de la căile ferate, este impresionant şi nu se poate uita, dupa cum prezentarea în faţa Curţei a unor informatori, oameni distinşi, cari ei singuri au cerut sa depună în favoarea lui Cristescu, au subliniat şi mai mult care este sufletul opiniei publice, cum este acest suflet, cum ştie a discerne şi a descoperi în orice fel de împrejurări publicul nostru adevarul şi nevinovăţia! Acestea toate nu numai ca ne uşureaza sarcina dar ne întăresc credinţa noastra neclintita ca ing. Cristescu va eşi de aci liber, purificat prin suferinta, întarit prin verdictul d-voastră de nevinovăţie, spre a-şi continua firul unei vieţi cinstite, în hărnicie şi demnitate! O viaţă noua, o viaţa model, sa se aştearnă asupra trecutului!

Acest proces, d-lor, a adus în discuţiune o adevărată maladie, apărută după războiu şi contra căreia trebuiesc a se lua măsuri spre a nu fi dusă ţara la o catastrofa economica şi financiară. Contra ei trebue a se întrebuinţa viguros desinfecţiunea. trebuie aplicata o profilaxie cu totul serioasa. In fiecare zi se creiaza numeroase societăţi anonime, pentru diferite scopuri şi întreprinderi, cari fac apel la public spre a-i da subscripţiuni şi capitaluri. De regulă în faţa publicului nu apare acela care va profita şi va întrebuinţa mai mult pentru dânsul societatea şi fondurile ei. Acela se tine în umbră, aşa e sistemul ; aşa profită şi îşi executa toate scopurile lui rentabile, îmbogăţitoare pentru dânsul. In faţa publicului este pus un consiliu de administraţie, compus în majoritate, dacă nu chiar în unamitate, din oameni politici, iar ca preşedinte se pune un om politic cu o suprafaţa mare, de regulă care să facă parte din partidul de la putere. După ce se adună capitalul dela publicul subscriitor, care îşi dă societăţei, plin de speranţe, economiile lui, rozătorul societăţei se pune pe lucru şi roade şi se îngraşă şi se îmbogăţeşte, iar societatea tânjeşte, şi este atât de anemiată în cât chiar moare, ajungându-se în nenumărate cazuri de către acţionari la pierderea întregului capital acolo depus. Am văzut oameni cari şi-au încredinţat economiile lor unor societăţi al căror sediu nu-l mai găsesc şi i-l caută mereu zadarnic!

Asemenea boală este primejdioasă şi pentru particulari, dar mai cu seamă pentru ţară, contra ei trebuiesc a se lua masuri serioase; la noi societăţile anonime nu pot rămâne fără un control serios. Morala publică cere imperativ măsuri, spre a nu se mai înfăptui asemenea vaste escrocherii!

Printre alte manifestaţiuni de asemenea natură se înumără

www.digibuc.ro

şi societatea „Tehnica Minieră", care a fost înfiinţată de oameni cinstiţi, dar care pe urmă a ajuns pe mâna unor rozătoare nesăţioase, ca fraţii Mihaescu, cari la adăpostul unor oameni cinstiţi s au îngrijit numai de ei, s'au îmbogăţit, iar societatea a ajuns la dezastru, acţionarii pierzandu-şi capitalul acolo depus. Este cazul tipic al speculei publice, în fruntea societăţei aflându-se un om distins de valoare şi politician, care având multiple ocupaţiuni, ca profesor universitar, etc., nu se putea ocupa de mersul societaţei şi de ceia ce făceau acolo rozatoarele, fratii Mihăescu. Şi ce ironie a soartei ! Tocmai acest distins om politic într'o vreme, în parlament, cu ocaziunea chestiunei tramvaielor din Capitală, pune în întregime problema neparticipărei oamenilor politici în afaceri, infiera participarea, în numele moralei publice, cerea ca omul politic să fie numai al ţarei, iar nu al afacerilor! Şi apoi acelaş om ajuns în fruntea unei societăţi, cu caracter comercial, sa aibă de suferit atâta, să i se pună viaţa în primejdie, tocmai din cauză că a procedat altfel decât îşi arata, în vremea idealistă, proncipiile izvorâte din suflet curat ! Din nefericire la noi în ţara sunt dese asemenea tablouri de viaţa publică şi privata, ori manifestaţiuni de crezuri frumoase, calcate ori aruncate ! Totuşi trebuie sa fim optimişti pentru viitor, de oarece excesul raului a adus în totdeauna vindecarea lui. Iar acum răul este cu totul escesiv, aşa încât nu se poate ca sa mai fie târzie vindecarea mult dorită.

Rozatoarele societăţei „Technica Miniera", Mihăieştii, au socotit societatea ca a lor, facând tot ce voiau cu avutul ei. A fost destul de lamurit de atâţia martori orali în faţa Curţei, cum au fost întrebuinţate şi stricate automobilele camioane ale societăţei în interesul Mihaeştilor. A fost prea lămurită cu o mare bogaţie de marturii ce fel de administraţie au facut, încât au ajuns la parchet şi instrucţie, unde prevaricaţiunile au fost complect stabilite. In faţa d-voastră au venit serii de oameni serioşi, de mare greutate, cu banii pierduţi la „Technica Minieră", cari v'au arătat cele întâmplate acolo, înfaptuite toate de Mihaieşti. S'au jeluit oamenii justiţiei, dar Mihăeştii au reuşit sa se facă scăpaţi, iar dezastrul venea naprasnic asupra societăţei. Emoţionant a fost d-l C. Stematiu, fost magistrat, care v'a spus că atât de mult l'a desnădăjduit cele întâmplate la societate pe d-sa, acţionar, încât nenorocirea întâmplata era fatal sa se întâmple, iar dacă aceasta nu se întâmpla cu inginerul Cristescu, negreşit s'ar fi întâmplat cu un altul! Atâta desnădejde era, din cauza nepedepsirei celor vinovaţi, cari din contra erau menţinuţi, şi spălaţi de acuzaţiunile dovedite ce li s'au adus şi cercetat, încât d-l Stematiu par'că a dat să se înţeleagă că şi d-sa era în stare să facă un asemenea act!

La 16 Aprilie 1921 fusese o şedinţă a consiliului de administraţie al societăţei când au fost aduse acuzări precise privi-

www.digibuc.ro

tor la administrația societății. Acestea au fost aduse de d-nii I. Purcăreanu, D. Luca și acuzatul de astăzi inginerul Cristescu. Atunci s'a arătat că lucrătorii la exploatări nu au fost plătiți timp de trei luni de zile, că s'a abuzat de autocamioanele societății și că chiar chiria localului societății nu a fost plătită, discreditându-se societatea. Inginerul Cristescu a mai comunicat încă un fapt precis, trecut în modul următor în procesul verbal al societății:

„D. inginer I. Cristescu comunică consiliului că contabilul fiind cercetat de d-sa asupra repartizării acțiunilor și neputând prezinta o situațiune clară, a declarat că s'a emis din titluri un număr de 140 (una sută patru zeci) acțiuni, în plus peste cele prevăzute în statute și actul constitutiv și cere să se facă urgent o cercetare".

După aceste denunțări și altele mult mai grave, — le iau după procesul verbal al ședinței consiliului unei societăți în care încă Mihăescu era tare și mare, căci nici un moment nu a fost suspendat din serviciu, — s'a numit o comisiune compusă din d-l inginer Solomon, d-l D. Luca și d-l C. Stematiu, pentru a cerceta.

Comisiunea a lucrat, a făcut grave descoperiri, le-a pus clar și precis în raportul său și a cerut imediat îndepărtarea din delegațiunea de administrator delegat a lui *N. N. Mihăescu*, pentru „rea administrare și nereguli", precum și a fratelui său N. N. Mihăescu-Sirius, pentru motivele și cauzele arătate în raport. *Cu toate acestea nimic nu s'a mișcat, protectorii acestor două rozătoare ale societății l'au acoperit cu mantia lor protectoare!*

Acei cari vedeau cum li se prăpădește capitalul, averea lor, acționarii, au recurs la justiție, au reclamat formal, au cerut ancheta și dovedirea incorectitudinelor. Justiția s'a sesizat, cabinetul 5 de instrucție a fost delegat a face cercetările, iar acest cabinet a însărcinat pe expertul Petre Marinescu spre a verifica comptabilitatea. Și să se rețină un fapt extrem de important, care este de natură a înlătura calomniile pe cări Mihăieștii au încercat să le pună în circulație contra lui Cristescu, că expertul comptabil a avut și sarcina de a controla și actele lui Cristescu pentru scurtul timp cât a fost director al societății. Ei bine expertiza nu a găsit nici un fapt contra inginerului Cristescu, pe când contra Mihăeștilor a dat următorul rezultat:

„Spre a rezuma cele arătate până aci, afirm că din cercetările făcute de mine, am constatat:

1) În sarcina d-lui N. N. Mihăescu, administrator delegat în administrația centrală:

www.digibuc.ro

a) Diverse manopere de înregistrare în contabilitate, pentru a-şi acoperi unele avantaje materiale ce şi-a creiat în dauna societăţei,

b) Punerea în circulaţie a 300 de acţiuni peste numărul acţiuniior prevazute în actul constitutiv, în scop de a-şi procura numerar pentru trebuinţele sale personale.

2) In sarcina d-lui Mihăiescu Sirius directorul exploatarii Curtea de Argeş:

Intocmirea neregulata a actelor justificative care le face insuficiente ca mijloc probatoriu, spre descarcarea sumelor ~~cheltuite~~ pentru exploatare"

Cu toate acestea cei doi găsiti culpabili nu sufăr nimic, pentru ca se întâmplă o lovitură de teatru: *Consiliul de administraţie le-a dat aprobarea pentru faptele lor!*

In urma acestei aprobari, care este o solidarizare, justiţia nu a mai avut ce face, clasarea afacerei corecţionale a venit spre a acoperi şi ea cele săvârşite, cari au doborât o societate, cari au dus-o la faliment cari au facut ca atâtea averi strânse cu muncă şi chin să se prăpădească!

Aceasta era situaţiunea, de aci se vede că inginerul Cristescu nu a avut nici o răspundere în dezastrul societăţei, că minele cari au fost ale societatii, după cum au spus şi martorii specialişti şi după cum vorbesc şi actele, au valoarea lor aşa cum a spus şi inginerul Cristescu, care este cunoscător şi pe care îl doare inima de cele întâmplate mai mult decât pe oricine, mai cu seamă că el a fost urzit de soartă ca din actele Mihăeştilor să rămână şi sărac şi sa fie şi victima care a suferit nesfârşit de mult şi suferă mereu din cauza actului ce a săvârşit, reflex, fără nici un fel de discernământ, în acea nenorocită şedinţa a consiliului de adminstraţie al societăţei.

Dezastrul societăţei însa a deşteptat şi pe principalul om politic din societate, — erau doi: d-nii Em. Antonescu şi N. N. Saveanu, scandalul public ameninţa nu numai societatea, dar şi pe conducătorii ei. Acest lucru trebuia evitat, trebuia să nu se ajunga aci. Cererea de declarare în faliment a societăţei făcuta de d-l Sălcianu era picătura care trebuia sa umple paharul şi scandalul public sa izbucnească. Aceasta a făcut pe d-l *Em. Antonescu,* preşedintele consiliuilui, sub care se adăpostiseră Mihaeştii, să convoace consiliul societătei în ziua fatală. Să se noteze însă că inginerul Cristescu nu a primit convocare, de şi era membru în consiliu, de şi trebuia convocat.

Cristescu, aflat întâmplător în Bucureşti pentru chestiunea definitivatului catedrei sale de la Şcoala politehnică din Timişoara, —după cum s'a dovedit în faţa juraţilor,— nici nu a cunoscut nimic de convocare, nicí nu s'a gândit să se intereseze dacă este sau nu vre-o şedinţă la consiliul societăţei. Tot fatalitatea însă i-a scos înainte pe advocatul *C. Frunzescu,*

www.digibuc.ro

care i-a spus: „este consiliu acum la societate, aide cu mine acolo". Frunzescu fiind şi el membru în consiliu.

La consiliu d-l Em Antonescu a arătat ce i se cere pentru ca creditorii să aştepte: garanţia d-sale personală, pe care este dispus să o dea, aşa spune ordonanţa de dare în judecată, dar martorii spun ca şi d-sa cerea sa fie asigurat la rândul d-sale de către membrii cinsiliului de administraţie. Dându-se cuvântul membrilor din consiliu, cel dintâi care a vorbit a fost inginerul Cristescu neconvocat la şedinţă. Aci citâm câteva rânduri din ordonanţa de dare în judecata:

„Acesta a început prin a spune ca şi-a pierdut averea prin aceasta afacere, a voit să atingă oarecari chestiuni, din care rezultă ca în administraţia societaţei s-au comis neregularităţi şi fraude, şi atunci d. Antonescu, care ştia la ce făcea aluzie Cristescu, adică la o afacere care fusese deja cercetată de instrucţie, (vezi dosarul No. 129 din 1921), l-a întrerupt spunându-i că nu este timpul să se discute aceasta şi că este bine să se rezolve în grabă soluţiunea propusă de dânsul, în binele societăţei. Atunci prevenitul Cristescu, într'un mod violent şi ameninţător, raspunde d-lui Antonescu ca să aibă răbdare, că şi d-sa este vinovat, fiindcă a tolerat fraudele. La aceste cuvinte, d. Antonescu, care se găsea în situaţiunea omului de bună credinţă şi cu o deosebită stăruinţă de a da o bună soluţiune mersului soaietăţei, a ripostat, desigur, în mod violent şi cu indignare, arătând ca dacă este cineva vinovat în această societate, trebuie să fie şi d-sa (Cristescu), care a avut coducerea ei. (Din declaraţiile informatorilor N. Tudor şi C. Frunzescu, ar rezulta că d. Antonescu ar fi pronunţat cuvintele de „excroc si canalie" dar ceilalţi martori nu confirma aceasta). In tot cazul, este cert că o altercaţie s'a ivit"...

Ordonanţa judecătorului de instrucţie recunoaşte deci ripostarea violenta a d-lui Antonescu, care asupra sufletului amărît, de pierderea suferită, al inginerului Cristescu, a avut efectul dezastruos al unei lipsiri complecte de cumpat, de judecată, de cea mai mică înţelegere a realităţei. Omul cinstit, care prin muncă de ceas cu ceas în viaţă şi-a adunat o agonisire, care nu avut nici o raspundere, în dezastrul societăţei, s'a pomenit bruscat, violentat, înjurat. Caci este sigur, numeroasele marturisiri facute în faţa d-voastră sub jurământ au dovedit-o, d. Antonescu l'a facut şi escroc şi canalie...!

Un om stăpân pe nervii lui, asupra căruia nu există o nenorocire, o pierdere mare, o reducere a averei lui sau o distrugere a ei, pus în astfel de situaţie, îşi pierde cumpătul. Nici voinţa lui, nici raţiunea lui nu mai însemnează nimic, mişcările reflexe fac orice, fără nici o răspundere din partea lui, care nu-şi dă seamă de ceia ce face, care atunci când i se spune cele înfăptuite este cu totul mirat şi se întreabă dacă în adevăr el este autorul sau i se face numai o glumă când el este arătat ca autor.

www.digibuc.ro

Dar pentru inginerul Cristescu situaţiunea este şi mai complicabilă, cu averea pierdută, cu strânsoarea lui spulberată, — şi câtă suferinţă şi câte lipsuri pentru a economisi!—ajuns a lupta pentru o catedră de profesor la o politehnică spre a găsi o mângâiere în ştiinţă şi în devotamentul către învăţământ şi studenţii meritoşi pe cari să-i pregătească pentru viitorul ţărei, — în această situaţiune tristă se vede şi înjuriat, el care a denunţat justiţici toate prevaricaţiunile de la societate de alţii înfaptuite. Dinainte era desnădăjduit; provocarea violentă a d-lui Antonescu a căzut pe un teren cum cade lovitura pe un obuz spre a-i produce explozia! Explozia s'a produs instantaneu, nenorocirea s'a întâmplat, amănuntele nu interesează odata ce sunt stabilite cu siguranţă cauzele cari au provocat-o, provocare atât de bine clarificată şi reţinută ca dominând toate faptele cauzei.

Dar însăşi atitudinea si mişcările de atunci ale lui Cristescu, stabilesc acelaşi rezultat, că el nu a ştiut ce face, că nu a avut voinţă. A tras două focuri în domnul Atonescu, a tras apoi în d-l advocat Al. Georgescu, contra căruia nu a avut nici o data nimic şi din care cauză Camera de punere sub acuzare nici nu-l menţine sub acuzare pentru acest fapt, a alergat ca un om fară de minte după Mihăiescu, trăgând după dânsul sau într'însul. A venit sus înapoi la biroul societăţii şi a voit a scri, pentru ca apoi să se sinucidă, după cum a declarat chiar atunci celor din jurul lui. Ei bine, mişcarile, faptele, atitudinea lui Cristescu de atunci stabilesc sigur că el în acea clipa nu era normal. Inginerul Cristescu a săvârşit toate acestea sub o impulsiune subită şi inconştientă, fără nici un proiect mintal cugetat si stabilit. De alt fel conscientul lui nici nu a avut vreme să lucreze, să delibereze, sa decidă dacă da sau ba trebue a se supune impulsiunei. Totul a venit năprasnic, ca o furtună, ca un cutremur. Cel atacat în onoarea lui, fostul ofiţer, muncitorul harnic, şi mai presus de toate cinstit la extrem escitat de cele întâmplate la societate unde triumfau cei cari aduseseră dezastrul şi continuau a trona acolo, a fost victima unei impulsiuni contra căreia conscientul lui nu a putut lucra, şi a se opune. Ştiinţa sufletului omului, bolilor voinţei, şi nevrozelor, cunoaşte şi recunoaşte asemenea cazuri, ştiinţa aplicată lui Cristescu nu poate decide alt fel de cât că acest om cult, bun, drept, cumpătat, capabil de mari acţiuni, a fost atunci sub o impulsiune cu totul inconştientă, cu totul lipsită de voinţă, ceea ce însemnează lipsă de raspundere. Aceasta, deoarece este sigur că nu se poate pedepsi ceea ce este săvârşit prin totală lipsă de voinţă, de pricepere, cum este aici.

Sub acest aspect real şi adevărat privită întreaga nenorocire, mă întreb dacă mai este util să spulber acuzaţiunea de premeditare. Premeditare în cazul acesta? Dar este stabilit că Cristescu nici nu a ştiut că este consiliu în acea zi, la care întâm-

www.digibuc.ro

plător şi imperativ l'a dus avocatul C. Frunzescu. Dar pentru minţi drepte şi limpezi este iarăş sigur ca daca d-l Antonescu nu ar fi provocat pe Cristescu, care îşi spunea necazul şi facea în consiliu o expunere pe care avea dreptul să o facă, nimic nu s'ar fi întâmplat, nimic nu ar mai fi fost de regretat, Cristescu însuşi nu ar mai fi avut atâta, atât de mult şi dureros, de suferit. Arma, revolverul, i-a fost dat dela hotel de soţie, de acea femee care v a vorbit atât de emoţionant păşind la bară cu mare greutate, fiind cu totul zdrobită de reproşul ce şi-l face pentru că i l'a dat, şi de suferinţa îndurata. Cu arma umbla Cristescu din vremea când era ofiţer, şi nu a mai tras în nimeni. Blândeţea sufletului lui, delicateţa lui, nu sunt facute pentru ca cu voinţa sa poata face un rău cuiva. Martorii aduşi, printre cari şi inginerul Petre Mosgos, au aratat ca nu poate fi vorba o clipă de premeditare, Cristescu cautând pe calea justiţiei a dobândi dreptate pentru acţionari şi pentru el, singurul mijloc de readus în patrimoniul societaţii averea ei. Nu, nu, nu, nu este premeditare, aici este numai o impulsiune de o clipa, şi aceia provocata, o impulsiune inconştientă. Cristescu apare sub cea mai vie lumină ca o victimă a împrejurarilor, aşi putea zice şi ca o victimă a moravurilor de dupa razboiu, cari există în conducerea societăţilor anonime pe acţiuni.

Dar s'a spus de acuzare că ingineru Cristescu trebue negreşit a fi condamnat, pentru ca altfel s'ar da un premiu crimei, iar ordinea nu ar mai putea fi menţinuta. Slab argument, neconvingător argument! Când se face justiţie nu trebue ca nimeni sa puna chestiunea în acest mod, caci ar însemna sa se nege însaşi raţiunea existenţei justiţiei. Aici se cercetează dacă există vinovaţie sau nu, şi alt nimic, aceasta înseamnează a se tagădui chiar dreptul suprem de judecata a juriului, ceea ce nu este admis. Juraţii sunt suverani apreciatori ai faptelor, ei decid în conştiinţa lor, d-voastră daţi ce verdict veţi crede, fară ca sa aveţi dreptul de a vă gândi ca o achitare poate vre-o dată însemna premiu crimei, având însa datoria de a face dreptate, aşa cum credeţi, achitând dacă gasiţi ca un acuzat e nevinovat, condamnând daca î-l socotiţi vinovat. Şi numai astfel şi ordinea socială este garantată şi asigurată.

Inginerul Cristescu, d-lor, nu este vinovat, el nu poate fi vinovat, el a fost cel ursit de soartă spre a face un gest nenorocit, în totală lipsă de pricepere, în inconştientă completă, în împrejurari în cari ori ce om, cât de solid putea sa-si piardă mintea şi să lucreze tot ca el. El a fost înjuriat, el a fost despuiat de averea lui, el a suferit adânc, neţărmurit de mult, de cele întâmplate, el suferă şi acum şi va suferi toata viaţa lui. Dar daca şi-ar fi dat seama de ceva, daca mintea lui nu ar fi fost atunci umbrita de impulsiunea irezistibilă care îi mâna bratul, de sigur ca nimic nu ar fi savârşit. Dumnezeu însa a voit ca nimeni să nu

www.digibuc.ro

moară, nu se poate ca tocmai Cristescu, el, nevinovatul, să iasă de aci condamnat, adică mort ~~între vii!~~ Ar suferi o gravă atingere însăşi ideia de dreptate. Juraţii au însuşiri de judecători sociali atât de desvoltate, în cât judecăţile lor, privite din punct de vedere al vremurilor respective, să constate înţelesul lor adânc şi sănătos, nu numai ca execuţiune de dreptate, dar şi ca factor social, cum trebuie a fi justiţia, ale cărei hotărîri să prindă învăţătură de minte celor cari speculează credulitatea publică şi se îmbogăţesc astfel. Inginerul Cristescu fiind nevinovat, opiniunea publică declarându-l nevinovat, justiţia nu poate, şi nu trebue să zică altfel!

Mulţumiţi-vă conştiinţele, d-lor juraţi, şi declaraţi sus şi tare înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor că verdictul d-voastră în deplină conştiinţă este:

Inginerul Cristescu nu este vinovat, el merită a trăi, el a fost o victimă şi victimele nici odată nu pot fi lovite!

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui RADU D. ROSETTI

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-LUI RADU D. ROSETTI

înaintea Curții cu Jurați din jud. Ilfov, în ședința dela 28 Februarie 1922

E târziu, onorată Curte și domnilor Jurați, sunteți obosiți, și mai am și situația ingrată de a pleda după atâția distinși colegi cari-au epuizat materia spunând tot ce era de spus în drama al cărei deznodământ fatal aveți să'l judecați. Nu vreau să mai prelungesc nici chinul acestui om care, ori-cum va ieși de-aici, pentru restul vieții va fi tot un nenorocit.

Voiu fi scurt, dar ; și dacă mai pledez n'o fac ca să vă conving — fiindcă sunt sigur că hotărârea d-voastră în minutul acesta e deja luată — ci dintr'un scrupul de conștiință, ca să nu'mi reproșez că nu mi-am făcut datoria. Cine știe?! Poate-a mai rămas dubiu asupra vinovăției lui în sufletul unuia numai dintre d-voastră, și pe acest *unu* vreau să'l conving, fiindcă avem ambiția ca inginerul Cristescu să fie achitat în unanimitate.

Din fericire, nu aveți de luptat cu unul din acele cazuri grele când crima s'a comis dar acuzatul nu mărturisește și dovezile sunt slabe. Nu. Aici criminalul mărturisește, victime au fost. și singura întrebare care trebue să v'o puneți este dacă făptuitorul trebue pedepsit sau *ertat*. Zăresc un zâmbet în colțul buzei domnului procuror general și totuși repet cuvântul *ertat*. *Articolul 366 din Procedura penală* e clar :

> Legea nu zice juraților luați drept adevărat ori-ce fapt este mărturisit de atâți sau de atâți martori: nu le zice nici aceasta: considerați ca neîndestulătoare ori ce probă care nu va consista în cutare proces-verbal, în cutare acte, în mărturiile atâtor martori san in atâtea indicii. Legea face juraților numai această întrebare care cuprinde toată măsura datoriilor lor: *aveți intimă convingere?*"

Aveți intimă convingere? Nu c'a săvârșit fapta, ci intimă convingere daca trebue sau nu pedepsit. Și că e așa, e că întrebarea care vi se va pune va fi dacă inginerul Cristescu a săvârșit faptele *cu voință*. Prin urmare, nu că n'a săvârșit fapta, veți conchide d-voastră când veți răspunde *nu*, ci că în momen-

www.digibuc.ro

tul acela i-a lipsit *voința*, c'a avut un moment de rătăcire când, ori care în locul lui, pus în aceleași împrejurări, ar fi făcut la fel. Acesta e rolul indicat de legiuitor Curților cu Juraţi. Un judecător nu poate erta un inculpat pentru un delict mic, fiindcă el trebe să'şi motiveze sentința, pe când d-voasră răspundeți scurt cu un *da* sau cu un *nu*. Care să fie cauza puterii nemărginite ce vi s a dat ? Eu cred că fiind-că sunteți nu numai judecatorii acuzaților ci si-ai *societății* din cari fac parte, societate pe care-o condamnați ori de câteori achitați un infractor dovedit.

Când ertați o biată femee care și-a provocat avortul nu-'i ziceți prin aceasta „Bine-ai facut !" ci, înduioșându-vă de soarta ei, în „intima d-voastră convingere" de cetățeni onești și liberi cari-ați jurat sa judecați, fără ură și fară părtinire, socotiți că societatea are și ea partea ei de vină când oprește cercetarea paternității, nu ia masuri pentru lăuzia gratuită, etc... etc... Nu stabiliți prin aceasta o regulă generală, ci cercetati fie-care caz în parte, — iar când constatați că oropsita de pe banca acuzarii a fost siluită și parasita, «că n'ar fi primit-o la stăpân c'un copil în brațe, iar ca pe de-asupra suferea și de epilepsie,— o plângeți în loc sa i aruncați piatra și-o redați libertății *cu toate că faptul e dovedit.*

Sa examinam acum și cazul de față și să vedem daca e demn de-o compătimire adâncă, sau de răzbunarea ceruta de domnul procuror.

Iata un copil bun, d'intr o familie onorabilă, alegându-și o cariera frumoasa, eșind ofițer cu distincție. Și iată soarta hotarând altfel în ziua când trebuind să se casatorească și aleasa inimii neavând dota reglementara, ofițerul își dă dimisia din armata și pleaca sa'și ia diploma de inginer la Freiberg. O simpla întâmplare banală, dar care va da masura caracterului omului pe care aveți sa'l judecați. In secolul de arivişti în care casatoria a devenit o afacere de capatuiala, tânarul sarac în bani dar bogat în sentimente nobile renunța la o situație și pleaca sa'și creeze alta, numai ca sa fie alături de cea pe care destinul i-o sorocise tovarășe de viața nedespărțita. Priviți-o ! e aici în sală ; dupa luni de suferință cu ochii înroșiți de-atâtea lacrami, devotată și în zile bune ca și în zile rele... Când veți da verdictul, să vă gândiți și la ea...

S'a lămurit deci cauza pentru care a plecat Cristescu din armata și ramâne calomnie afirmarea părții civile c'a fost silit sa'si dea dimisia pentru purtari incorecte. De altfel certificatele dela dosar și recomandațiile șefilor vorbesc mai eloquent decât toate pledoariile. Dela pagina 116 până la pagina 121 a dosarului nu sunt decât acte pe cari puteți să le controlați si din cari reese regretul ostașilor pentru camaradul de care se despart.

Nu voiu repeta descrierea zilelor dela Heidelberg — unde

www.digibuc.ro

acuzatul a muncit zi şi noapte ca să'şi capete diploma de inginer, obţinută cu elogii — nici nu va voiu pierde timpul reeditând cele spuse aşa de frumos de colegii mei, relativ la serviciile aduse de dânsul dela 1915 până la 1918 Căilor ferate române, de unde a plecat să exploateze, traind în cort cu lucrătorii, minele dela Corceovem din Basarabia.

Dar de oare-ce d-nul procuror general îi face o vină din împrejurarea c a părăsit mica slujbă dela C. F. R. „numai în dorinţa de-a se îmbogăţi" sunt dator să protestez.

Cum? Trecerea dela viaţa de slujbaş la cea de conducător de întreprinderi industriale, când ai facut studii speciale pentru aceasta — că doar d aia şi-a frământat creerul să ia diploma de inginer de mine! — e o culpă?

Adunarea de capital prin muncă cinstită e o acţiune reprobabilă? In sensul cum e redactat rechizitorul general aşa pare, deşi în cadrul organizaţiei sociale pe care o reprezintă domnul procuror general — aşa numita burghezo-capitalistă — îndeletnicirea muncitorului pe care'l acoperă cu dispreţ este cea mai recomandabilă.

Dar moralitatea lui Cristescu, hărnicia lui, priceperea precum şi toate celelalte calităţi ale lui, nu din afirmaţiunile noastre patimaşe pot reeşi, ci din toata seria martorilor ascultaţi de d-voastra sub prestare de juramânt. Auzit-aţi vreodată vreun imn de slavă mai înălţător? S'ar fi zis că suntem în aula Academiei, când se face primirea unui savant, — nu în căutarea antecedentelor unui ucigaş. Ar fi o fericire pentru ţara noastră dacă 90 la sută din cetăţenii ei ar obţine un astfel de certificat. Şi ce martori! Incepând cu rectorul şi cu profesorii universităţii din Timişoara — unde acuzatul ocupa ca suplinitor catedra de thermodinamică — şi sfârşind cu spectatorii acestui proces dureros, cari într'un elan de simpatie s'au oferit să depună din proprie iniţiativă, n'a fost unul să nu aducă o laudă sau o admiraţie. In timpul cercetărilor la instrucţie, s'a petrecut ceva unic: după cum v'a arătat d-şoara Paximade, toată intelectualitatea din Timişoara, Târgovişte şi Piteşti, o mulţime de ingineri dela căile ferate precum şi ofiţerii din regimentul de roşiori din care-a făcut parte Cristescu, au intervenit pentru punerea lui în libertate provizorie. Ca să se vadă cine garanta pentru dânsul ajunge să citez câte-va *nume*: Traian Lalescu, fostul director al Politehnicei din Timişoara, T. Pârjolescu, fostul prefect al judeţului Dâmbovita, directorii liceelor respective, Cantuniari, subdirector la C. F. R., colonelul Ştefănescu, doctorul Constantinescu, etc. etc. *ejusdem farinae*. Ceea ce-i şi mai caracteristic, e că printre semnatarii acestor memorii figurează şi câţi-va magistraţi.

Şi un astfel de om, e dat în judecată pentru crimă cu premeditare!

www.digibuc.ro

„Multe sunt în cer şi pe pământ despre care filosofia ta nu'şi dă seamă, Oraţiu !" spune Hamlet în celebra piesă a lui Schakespeare.

Dar cel care rămâne mai uluit de cele întâmplate e chiar acuzatul. I-aţi auzit vocea tragică cu răspunsurile demne, atât de impresionante că ne-a înfiorat pe toţi. Ascultaţi acum şi spovedania lui, din memoriul depus la dosar, după ce i s'a comunicat actul de acuzare.

„Am fost şi rămân un biet om care-a suferit fără să se înjosească, fără să se umilească, fără să facă nimic nedemn. Ceeace am făcut la 14 Septembrie în câteva clipe de inconştienţă, nu-mi aparţin. M'am judecat singur şi am suferit mai mult decât îmi poate da morala convenţională pocrită a lumii.

Mă simt foarte nenorocit şi străin de mine cel de atunci. Mi-a fost rău, un rău fizic şi moral indefinizabil. Au trecut săptămâni aci în închisoare fără să reintru într'un calm care să mă poată determina să suport viaţa. Au fost curioşi cari au venit să mă vadă după nenorocirea în care-am căzut; poate că ştiu mai multe decât mine dacă eram sau nu normal.

Până acum o lună începusem să mă îndoesc dacă sunt sau nu nebun M'am înzdrăvenit? Dumnezeu ştie !..."

Sunt rânduri scrise cu sânge, demne de studiat de toţi aceia cari se ocupă cu ştiinţa penală.

— Nu sunt *eu* acela — în sensul liberului arbitru — care-a putut comite o asemenea faptă ! strigă plăpânda fiinţă omenească, victimă a împrejurărilor fatale ; şi că i-a lipsit *voinţa* de-a face rău în momentul acela nenorocit, e rolul meu să vă arăt, în puţinele cuvinte ce mai am de adăogat.

Onorată Curte şi domnilor Juraţi, procesul acesta nu e numai procesul lui Cristescu, e şi procesul societăţilor anonime, căci din cauza uneia din acestea s'a comis crima pe care-o judecaţi, şi de-aceia să credeţi că nu e lipsit de interes să spun câte-va cuvinte şi despre ele. Distinsul meu coleg şi amic Trancu-Iaşi, fiind specialist în materie, vă va da explicaţiuni mai ample ; eu mă voiu mărgini la câte-va reflecţiuni.

Suntem pe lumea asta un mănuchi de oameni cari muncim istovindu-ne forţele de dimineaţa şi până seara, putând, mai ales acum, când viaţa s'a scumpit aşa de enorm, să ducem o existenţă chinuită, — şi sunt o altă speţă de indivizi, cari trăesc larg, din expediente, afaceri veroase şi *sinecuri*. Trebue să recunoaştem cu durere, afară de rare excepţii, că printre sinecurişti figurează şi directorii, administratorii delegaţi, membrii din consiliile de administraţie şi cenzorii societăţilor anonime. Cum se aleg aceştia? Din toate partidele, ca să fie toţi la adăpost de surprinderi, şi-apoi, ertaţi-mi expresia populară

www.digibuc.ro

„ţin'te traiu pe banii babachii" cu jetoane de prezenţă şi lefuri pe contul acţionarilor, cari nu numai că nu primesc dividende, dar pierd şi capitalul depus. O vastă organizaţie de excrocherie legală, ca s'o calificăm cum se cuvine.

Daca toţi aceşti aleşi ai societăţilor anonime şi-ar face datoria şi cenzorii ar controla serios conturile, desigur că toate aceste dezastre financiare nu s'ar întâmpla, — şi nu s'ar fi desfăşurat nici tragedia dela *Tehnica Minieră* de care ne ocupăm.

Lăsând laoparte personalitatea distinsă a d-lui Emanoil Antonescu, al cărui gest nobil de clemenţă l'am apreciat cu toţii şi care e'n afară de discuţie, cine erau persoanele pe mâinile cărora îşi încredinţaseră naivii acţionari părăluţele strânse cu sudoarea frunţii?

Domnul Manolescu-Sirius — nume predestinat să strălucească — fratele său Marius — alt nume roman predestinat — ... şi un fin. Afacerea se petrecea în familie. Rezultatul îl vedeţi în raportul expertului contabil numit de instrucţie, d-l Petre Marinescu: s'au cheltuit 296.350.79 lei şi s'au încasat 96.157.75. Iar ca concluzie d-sa adaogă:

„Spre a rezuma cele arătate, afirm că din cercetările făcute de mine am constatat:

1. In sarcina d-lui N. N. Mihăescu administrator delegat la administraţia centrală:

a) Diverse manopere de înregistrare în contabilitate pentru a'şi acoperi unele avantaje materiale ce şi-a creiat în dauna societăţei

b) Punerea în circulaţie a 300 acţiuni peste numărul acţiunilor prevăzute în actul constitutiv, în scop de a'şi procura numerar pentru trebuinţele sale personale.

2. In sarcina d-lui Mihaescu Sirius, directorul exploatării Curtea de Argeş.

Intocmirea neregulată a actelor justificative care le face insuficiente ca mijloc probatoriu spre descărcarea sumelor cheltuite spre exploatare".

In privinţa finului adaog eu un codicil expertizei, amintindu-vă declaraţiile martorilor din care a reeşit concursul binevoitor pe care'l da în calitate de contabil pentru acoperirea fraudelor. Vă este proaspătă în memorie sfeterisirea celor 25.000 lei daţi lui Lupaşcu, „greşeala" celor 3000 lei trecuţi unde nu trebuia, operaţia machiavelică a celor 70.000 de coroane, şi alte nereguli la fel.

Culme a uşurinţii manipulării banilor acţionarilor, e că se dedea soarta lor pe mâna unui funcţionar cu cazier judiciar. Ca să nu se creadă că şi eu calomniez, îl citesc:

CERTIFICAT

Grefa Tribunalului Argeş, secţia I-a

Subscrisul, grefier, observând registrele de condamnaţi ţinute la acest tribunal, de la anul 1898 şi până în prezent, certific că pe numele de Na-

www.digibuc.ro

rius Mihăescu-Sirius zis A. Mihăescu-Marin, am găsit următoarele condamnaţiuni:

1. Prin sentinţa corecţională No. 306 din 27 Ianuarie 1930, numitul a fost condamnat in baza art. 338 Codul penal la o luna închi oare pentru excrocherie.

2. Prin sentinţa corecţională No. 1634 din 23 Iunie 1900 în baza art. 140 al. I Codul penal şi alin. III, a fost condamnat la un an închisoare pentru delapidare de bani publici

Pentru care am liberat precentul certificat.

Grefier, *Nicolăescu*

No. 35245
14 Oct. 1922

Ce era mai logic decât ca în faţa unor astfel d infractori, cari şi-au batut joc de avutul lor, acţionarii, în frunte cu d-nu Frunzescu, să se adreseze Parchetului?

Fie pentru ca fapta reprobabila a sus-numiţilor nu intrunea elementele cerute de Codul penal — excrocii de rasa ştiu sa se strecoare totdeauna printre articolele codului — fie pentru alte motive, pe cari eu nu le ştiu, dar cari au fost înfierate aci cu curaj de d-nul Frunzescu, — afacerea s a clasat... şi atunci unul dintre acţionari şi-a făcut dreptate singur. E acuzatul din faţa d-voastră, care, ameninţat să rămâna pe drumuri din cauza jafurilor dela *Tehnica Minieră*, a luat parte la adunarea consiliului de administraţie să ceară înlocuirea rău-făcătorilor, — şi care'n loc să fie ascultat a fost tratat el: canalie! Atunci şi-a pierdut cumpătul, a scos revolverul pe care'l avea în ghiozdan, şi'ntr'un moment de indignare a tras.

Precugetare? O, nu. Atat de scârbit era de cele ce se petreceau în societatea careia îi încredinţase toată agonisirea muncii lui, că nu mai dase de-un veac pe-acolo. Ar fi ocolit şi-acum casa blestemată, daca un prieten, — v'a spus-o chiar el, avocatul Frunzescu — nu l'ar fi oprit în Bucureşti sfătuindu-l să se ducă şi cu cunoştinţele lui sa caute evitarea dezastrului.

Dar revolverul din geantă? întreabă d-nu procuror general. S'a făcut dovada că'l avea totdeauna când pleca la drum, şi-apoi îmi permit observaţia că cine are de gând să extermine un rival nu'şi procură o armă de-un calibru aşa de mic, încât să fie aproape inofensiv. Ce vreţi experienţă mai convingătoare decât însăşi rănile victimelor?! Câteşitrei lovite în cele mai plăpânde părţi ale corpului, au scăpat toate. Nu negăm dibăcia medicilor operatori, dar nu-i mai puţin adevărat că dacă aceleaşi părţi ale corpului ar fi fost nimerite de un revolver de calibru mare, azi tragedia ar fi fost şi mai îngrozitoare.

Cine are de gând să comită o crimă, nu trece în ajun pe la rectorul universităţii, după cum a făcut Cristescu, lăsându-i

www.digibuc.ro

lucrarea care trebuia să fie aprobată de trei profesori dela Universitatea din Bucureşti pentru ca să fie numit profesor definitiv la universitatea din Timişoara. Detaliu interesant ; îşi dăduse adresa la Târgovişte, unde urma să plece, ca rectorul să'i răspundă acolo.

Cine are de gând să comită *a doua-zi* o crimă în Bucureşti nu şi prepară din vreme un bilet ca să plece în aceiaşi seară la Târgovişte cum a făcut Cristescu — şi când rămâne, nu se duce liniştit la cinematograf. Toate acestea nu sunt simple afirmaţiuni, ci fapte dovedite în faţa instanţei unde ne aflăm.

Prin urmare, nu crimă cu premeditare şi trimitere la ocnă, d-lor juraţi, ci-un moment nenorocit, când acuzatul provocat, în starea de surescitare în care se afla, nu şi-a mai dat seama de ce face şi a comis nebunia pe care cel d intâi o deplânge el. Nu „Bine-ai făcut acuzatule" veţi zice d-voastră când îl veţi achita, ci tot ca'n cazul fecioarei siluite pomenit la începutul apărării mele, — veţi socoti în conştiinţa d-voastră curată că de vină este şi societatea care nu ia măsuri de control suficiente când autorizâ constituirea societăţilor anonime, — că, în cazul de faţă este în culpă şi justiţia care n a arestat la timp pe cel dovedit de fraude — aşa că dacă, exasperat, acţionarul sărăcit a căutat să'şi facă dreptate singur, trebue ertat.

Şi acum un ultim argument. Se va obiecta că, întru cât în ţara noastră nu există pedeapsa cu moarte, cu atât mai puţin o poate aplica un particular, şi se va replica cu vehemenţă că nici teoria răzbunării personale nu poate fi admisă. Convin că'i aşa.

Ei bine, nici în cazul acesta Cristescu nu poate fi pedepsit. fiind-că gestul lui pe care el nu şi'l explică, când strigă disperat „Nu mă recunosc!", eu mi'l explic, — şi, înţelegându-l, cu'n sentiment de milă nespus pentru cruzimea adevărului care va fi relevat aci în şedinţă publică, sunt dator să vorbesc. Să mă ierţi, biet nenorocit de pe banca acuzării, că făcându-mi datoria, voiu fi silit să relevez triste mizerii intime contra voinţei tale. Dar odată ce ţi-ai încredinţat onoarea şi viaţa ta pe mâna mea, — ca doctorul care operează pe pacient contră voinţii lui, atunci când ştie cu siguranţă că l va scăpa — pentru a te salva de oroarea ocnei, voiu spune tot.

Onorată Curte şi domnilor juraţi,

Vă voi aminti şi cruzimea întrebării mele, „dacă tatăl acuzatului a murit în stare de neurastenie vecină cu iresponsabilitatea" precum şi explicaţiile directorului şi funcţionarilor dela Văcăreşti, că imediat ce-a fost adus la penitenciar, Cristescu a avut accese epileptice. Şi toate aceste le voiu pune în legătură cu foarte importantă parte din memoriul acuzatului, unde descrie

www.digibuc.ro

întâlnirea lui cu avocatul Florian, câteva ore mai 'nainte de făptuirea crimei.

„Pe urmă am plecat spre Riegler, şi m'am întâlnit cu avocatul I. Florian, deputat, prieten vechi de la Piteşti, cu care am vorbit o mulţime de nimicuri, *însă mă simţeam abătut; buna dispoziţie pe care o avusesem, dispărea încetul cu încetul.*

Când ajunge la societate, unde se ţinea adunarea consiliului de administraţie, Cristescu are febră cu 40 de grade căldură. Un martor v'a spus precis, crezând că'l acuză :

„A intrat fără să dea bună-ziua nimănui, şi s'a aşezat într'un colţ cu faţa congestionată".

Aici e grozavul adevăr ! Nenorocitul îşi făcuse o injecţie cu *neosalvarsan,* operaţie care în unele cazuri produce delir.

Prin profesiunea noastră, când avem un proces de specialitate, suntem ţinuţi să ne documentăm. Pun la dispoziţia d-voastră cartea *Syphilis,* volumul I de doctorii *Emile Sergent, L. Ribadean-Dumas şi L. Babonneix*, unde, la pagina 118, discutându-se accidentele arsenobenzenoterapiei, se arată cu exemple cazuri de febre, de delir şi chiar de moarte. Dacă d-l preşedinte crede că cestiunea este discutabilă n'are decât să cheme în şedinţă publică pe domnul medic-legist...

Şi fiind-că n ajunge numai afirmaţia noastră ci trebueşte făcută şi proba, o aduc :

„Subsemnatul medic primar al spitalului din Târgovişte certific că în ziua de 13 Septembrie 1922 am făcut d-lui inginer Ion Gr. Cristescu o injecţie de neosalvasan doza III-a".

(ss) Medic Primar, *Niculescu*

Adaog că tot cartea de medicină menţionată, la pagina 120, ne lămureşte: „febra intensă poate surveni imediat, a doua şi chiar a treia zi".

Iata cauza pentru care Cristescu, după o noapte de insomnie, s'a simţit de-odată indispus, iată cauza pentru care, ars de febră, era congestionat, iată de ce a avut leşinuri la penitenciar, — şi iată de ce scria incoherent mamei sale, imediat după săvârşirea faptei : „Dragă mam... iartă... eu..." documentul cel mai preţios dela dosar ,care este dovada definitivă a lipsei de luciditate a acuzatului în momentul comiterii crimei

Aveţi în vedere structura şubredă, atavică, a bietului om care stă tremurând în aşteptarea verdictului d-voastra, puneţi-o în legătură cu revolta legitimă de care era cuprins la vederea jafului făcut în averea sa şi a actionarilor, nu uitaţi că era

www.digibuc.ro

aproape în stare de delir, amintiți-vă provocarea ce i s'a aruncat, tot lui ! în clipa fatală când președintele l a gratificat cu calificativul de *excroc* și *canalie*, și răspundeți daca în clipa nenorocită când a scos revolverul, a tras *cu voință.*

Nu domnilor jurați, a fost un ceas rău, cum îi zice așa de sugestiv poporul, un moment de inconștientă de pe urma căruia s'a petrecut actul nesocotit, care .din fericire. azi nu mai are urmări, — și care, pentru motvele invocate mai sus trebuește ertat.

De-aceia, fără peroratia de rigoare, fac un ultim apel la conștiința d-voastră, pentru ca, rămânând credincioși jurământului făcut să judecați fără ură și fără părtinire, să aduceți un verdict de achitare.

— — —

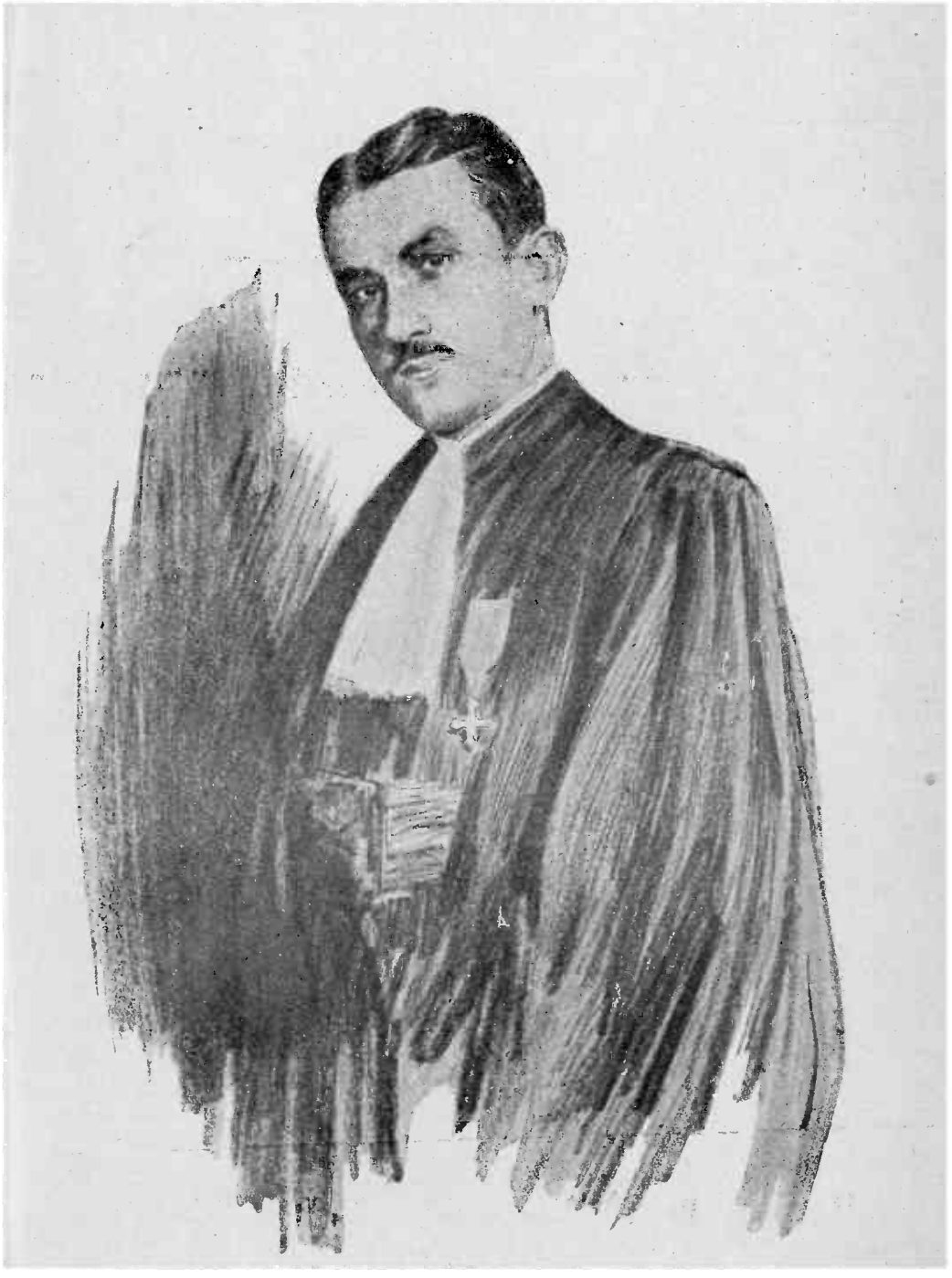
www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

REPLICA D-lui PROCUROR GEORGE IONESCU

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Edit. „Curierul Judiciar".

PROCUROR GEORGE IONESCU

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

GEORGE IONESCU

De amicis, nil, nisi bene... La adăpostul unei vechi înțelepciuni, transpuse în lumea prieteniei, aşi putea spune tot ce gândesc despre procurorul Gică Ionescu. Aşa îi spunem noi, în mod familiar şi'n iuțeala profesiunei, în Palatul Justiției, noi cei dincoace de baricada magistraturii.

A vorbi de un magistrat, în exercițiul funcțiunei si despre modul acestui exercițiu, dacă nu un ultragiu, e cel puțin un act de indelicateță, dacă cel ce vorbeşte, nu mai are şi un alt titlu. acela al fostului camarad de studii, din anii cei mai copți şi mai entuziaşti ai vieții.

Eram la Paris, vecini de camere, într'un hotel ocupat în mare parte de studenți, în miezul Cartierului Latin. Prieteniile se leagă în acest minunat colț al lumei. cu aceiaşi uşurința cu care se desfac. Trec anii însă. şi urmele rămân : un amestec de amintiri înaintate într'un naiv lirism, alături de serioase încercări şi sforțări ale puterilor noastre sufleteşti.

Student harnic, caracter integru şi intransigent pâna la asprime chiar față de el, pasionat după subtilitățile dialecticei spiritului clasic roman, urmărea în intimidantele volume ale lui Momsen, rostul unei interpolații sau înțelesul istoric al unei controverse cu cari se războiau jrisconsulții Romei. Studiul, început la masa de lucru, continua la Cămin, între două gustări frugale, pe stradă, la Facultate, pretutindeni. Simțea o nevoie imperioasă de a-şi verifica o cunoştință căpatată. Un text răstălmăcit de el îl obseda ; la seminarul de papirologie greco-romană acelaş zel, aceiaşi pasiune. Nu voiu uita nici odată discuția contradictorie aprinsă în care ne-am angajat într'o zi, cu privire la originea acțiunilor contrarii din Dreptul roman, sub severa cenzura a marelui nostru dascal E. Cuq. Veşnic aceiaşi preocupare, cu o uşoară şi nestăpânită nuanță a satisfacției pe care ți-o dă meritul consacrat şi munca răsplătită.

Succesul obținut acolo, mai apoi la examen promitea, pentru generația noastră de atunci, un distins romanist.

Au trecut ani de atunci. Războiul ne-a despărțit, aruncându-ne în două tabere de activitate profesionala, care exprimă două

www.digibuc.ro

disciplini sociale în aparenţă înrudite, însă în realitate antagonice.

Am aflat c'a trebuit să-şi întrerupă studiile şi să intre în magistratură. L'am căutat, l'am găsit, am vorbit. Ne-am adus aminte o clipă de Paris. Roba lui severă însă, ţinuta stăpânită pe care o cere disciplina socială a acestei cariere de apostolat, m'au intimidat... Domnule judecător !... Ciudat !... Am simţit atunci că ne despărţia o lume, o întreagă concepţie, o prăpastie... deşi ne formaserăm la aceleaşi izvoare de cultură, deşi citiserăm aproape aceleaşi cărţi. Camaradul de studii de odinioară, intrat într'o altă categorie socială, utiliza ştiinţa dreptului, fără deformaţiunea profesională pe care i-o imprimăm noi avocaţii. Magistratul, arbitru nepărtinitor al unui conflict de drepturi patrimoniale sau morale, ia criteriul juridic din dezbateri, în forma lui cea mai statornică. El e arhivarul ştiinţei, conservator, pe când avocatul, în zelul lui de a câştiga procesul, imprimă aceluiaşi criteriu juridic un dinamism trecător şi seducător, quasi-revoluţionar, deformând, cel puţin în cadrul dezbaterilor, atât conţinutul cât şi technica regulei de drept.

De aci, atitudinea specială a magistratului, reculegerea lui, uneori chiar izolarea lui, în contrast cu mobilitatea înfrigurată a avocatului, veşnic agitat cu întinse relaţiuni sau tentaţiuni de relaţii sociale. Pentru o sensibilitate mai rafinată, ironia acestei situaţii ar duce în mod inevitabil la inacţiune sau renunţare.

Imi opresc aci şirul reflecţunilor. Cu timpul ele se vor aşeza, cred, cu toată greutatea unei convingeri pe care ţi-o dă experienţa şi viaţa, cuprinzând întreg sufletul. In această perspectivă, fireşte, categoriile sociale deformate de legi sociale, deformează la rândul lor ştiinţa, fărămiţându-i unitatea de concepţie. Sub aparenta colaborare armonică, întrezărim conflictul latent a două mentalităţi cari se diferenţiază, pe măsură ce fie-care în parte, atât ca individ cât mai ales ca grup, se perfecţionează şi creiază acel fond de tradiţii şi deprinderi, care e la baza oricărei formaţiuni sociale.

In zilele turburi însă, amintirile din anii de studii, trebue să ne potolească pornirile, să ne astâmpere simpatiile si antipatiile spontane, neutralizând şi pe unii şi pe alţii.

Aducându-ne aminte, că am pornit cu toţii dela aceiaşi disciplină intelectuală, că ne-am format sufleteşte în atmosfera aceleiaşi culturi, vom reuşi să salvăm măcar aparenţele.

Cu atât mai mult cerem aceasta procurorului Gică Ionescu, care are avantajul de a fi trăit, deci de a fi cunoscut, în treacăt măcar, resortul ambelor disciplini profesionale şi sociale.

E un magistrat tânăr de talent şi cu o serioasă vocaţiune, are în avantajul său, un întreg trecut de muncă, cinste şi absolută independenţă.

H. AZNAVORIAN.

www.digibuc.ro

Note Biografice. — D-l George Ionescu s'a născut în Bucureşti la 16 Februarie 1891. Studiile secundare şi le-af ăcut la liceul „Gheorghe Lazăr" din Bucureşti. După obţinerea licenţii în drept la Facultatea Juridică din Bucureşti (1913), s'a înscris în baroul de Ilfov, practicând avocatura până la declararea războiului. Mobilizat ca sub-locotenent de rezervă în regimentul 3 artilerie de câmp, a luptat efectiv în război, fiind decorat cu *„Mihai Viteazul"* pentru: „eroismul şi îndârjirea cu care s'a condus, în luptele de la 6—9 Octombrie 1916, Bateria din care făcea parte, fiind încadrată de artilerie grea inamică, ofiţerul a rămas neclintit la postul său, comandând cu sânge rece ultimul tun ce mai rămăsese din baterie". După încheierea păcii a fost mobilizat special la Curtea Marţială a corp. II armată, pentru a face instrucţiunea şi apoi pentru a face rechizitoriul în procesul provocatorilor grevei generale.

La 20 Februarie 1919, a intrat în magistratură, iar de la Iunie 1920, în calitate de procuror pe lângă Tribunalul Ilfov susţine aproape neîntrerupt rechizitoriile la Curtea cu juraţi.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

REPLICA D-LUI PROCUROR GEORGE IONESCU
în numele Parchetului General

Domnilor Juraţi,
Onorabilă Curte,

Asistăm de două zile la desbaterile unui proces, care au pus răbdarea dvs. la o considerabilă încercare.

Nu am intenţiunea, luând cuvântul pentru a răspunde apărării, să abuzez de această răbdare, pentru care mă simt datoi să vă aduc, domnilor juraţi, omagiile mele. Nu vreau nici să prezint o acuzaţiune, care să fie reeditarea inutilă a primului rechizitor.

Dar, după ce aţi asistat la instrucţiunea orală care s'a făcut, după ce aţi binevoit să ascultaţi concluziunile ce le-am pus în numele acestei societăţi însăşi, care-şi face din ordine şi din dreptate fundamentalul ei principiu de viaţă, după ce domnii apărători — considerabili ca număr şi ca talent — v'au expus mijloacele prin care cred că pot sustrage pe acuzat dela o meritata sancţiune, după toate acestea, datoria judecătorilor imparţiali cari sunteţi, este de a cumpăni cu prudenţă şi cu grijă arătarile din o parte şi din alta, înainte de a veni cu hotărîrea care se impune conştiinţei d-v.

Vreau, în cuvintele care am socotit că mai pot fi spuse din acest loc, sa aduc o contribuţiune pentru acest bilanţ care trebue să-l faceţi.

Vi s'a aratat, domnilor juraţi, că pretinsul motiv care a ocasionat din partea acuzatului întâi revolta şi disperarea şi apoi actele criminale pentru care este adus înaintea d-v., constă în împrejurarea ca el îşi pierduse intrega sa avere în întreprinderea care funcţiona sub numele de „Societatea Tehnica Minieră".

Aceasta este versiunea pe care acuzatul a încercat s'o acrediteze în opiniunea publică şi recunoaştem că opiniunea publică, în imposibilitate de a controla faptele şi în nevoia de a găsi o explicaţiune uşoară, a primit falaciosul argument care i se aducea, iar legitima revoltă dela început, s'a transformat repede într'un fel de compătimire, care pare că însoţeşte pe acu-

www.digibuc.ro

zat până în această sală. Din faptul că nenumărate societăți anonime au luat ființă în ultimul timp și că, pe calea subscripțiunilor de acțiuni, banul muncit al celor mulți a intrat în buzunarele aventurierilor cari au reușit să surprindă buna credință a unui public puțin experimentat, acuzatul a crezut că poate bate monedă și că, producând în mintea judecătorilor aceeași diversiune care a prins în conștiința publică, se va transforma din autorul unui întreit asasinat în victima interesantă a unor pasări de pradă.

Așa ar fi, într o oarecare măsura cel puțin, dacă realitatea strigătoare n ar contrazice aceste afirmațiuni.

In adevăr, n'am fi avut nici un motiv să refuzăm de a recunoaște acuzatului dreptul de a fi ajuns la disperare, fără a duce bineînțeles această disperare până la o crima, în fața spectacolului dureros pe care i l ar fi oferit pierderea întregului avut agonisit prin muncă cinstită și stăruitoare de fiecare zi. V'am arătat însă, v am dovedit, examinând în fața d-v. registrele societății „Tehnica Minieră", că acuzatul în ziua când a săvârșit crima avea învestit în întreprinderile acestei societați, nu 500.000 lei, așa cum a susținut în primul moment, ci cel mult suma de lei 110.000 ; zicem cel mult aceasta suma, fiindcă 110.000 lei mai reprezentau în Decembrie 1921 acțiunile ce le mai poseda și, dispuși a-i face toate concesiunile, admitem că dela Decembrie 1921 până la ziua asasinatului nu mai înstrăinase nici o acțiune. Adaogați la acestea faptul ca o mare parte din acțiuni o primise în dar, ca răsplata pentru ca servise de intermediar între proprietarii minei dela Curtea-de-Argeș și persoanele care au constituit societatea „Technica Minieră". Adăogați apoi împrejurarea că pentru a se cumpăra această mină, cumpărătorii s'au sprijinit pe raportul mincinos al unui pretins specialist în materie și că acest specialist a fost însuși acuzatul, care, prin acel raport înșelator a cautat să ție sus în primul moment valoarea acțiunilor, cel puțin până va avea timpul ca să vândă pe cea mai mare parte din ele. Gândiți-vă, în fine, că multă vreme acest om a avut un rol principal în conducerea societății și nu uitați că, oricare ar fi fost situațiunea precară a acesteia, d-l Emanoil Antonescu se oferise a garanta cu averea sa personală datoriile societații, pentru a o salva de dezastru.

Veți vedea atunci, că acest acuzat, departe de a putea să compară ca o victimă denădăjduită, în stare de a comite orice într un moment de uitare de sine, trebuie privit în trista lumină în care-l indică realitatea faptelor și anume în situațiunea tocmai a acelor aventurieri ai zilelor noastre, împotriva cărora desigur (și pe bună dreptate) d-v. ați împărtășit legitima indignare a d-lui Radu Rosetti.

Deci nu victimă, nu păcălit, nu desființat materialicește prin

www.digibuc.ro

vina altora, ci cel mult un om înşelat în îndrăzneţele sale speranţe, pe care le pusese într'o îmbcăţire uşoară. Un desamăgit şi revoltat împotriva norocului şi împotriva celor care i s'au părut că i-au întunecat acest noroc, acesta este acuzatul de tăţă.

Şi atunci, domnilor, crima pentru care este chemat să dea socoteală îşi are, într'adevăr, explicaţiunea sa şi aceasta consistă în invincibila dorinţă de razbunare, de care Cristescu a fost animat împotriva acelora cari, după socoteala sa, au stat în calea speranţelor sale.

Am aşteptat, d-lor juraţi, din partea onorabililor reprezentanţi ai apărării să discute şi să combată faptele şi cifrele pe care am avut onoarea să vi le expun în acuzaţiunea ce am susţinut. Dar, nici domnii avocaţi cari reprezintă aci acest corp ilustru care este baroul de Ilfov, nici d-l Florian, care reprezintă contribuţiunea pe care provincia o aduce la soluţionarea acestui proces, n'au vorbit nimic asupra acestei chestiuni si, fiindcă concluziunea la care am ajuns, că acuzatul n a putut să fie, cum a pretins, victima înşelată a altora, n'a fost combătută, îmi permit a conchide că domnii apărători nu mai cred nici d-lor, că Cristescu a putut să-şi piardă mintea în momentul când s'a gândit la imensitatea închipuitului dezastru, ce ar fi reprezentat pentru dânsul pierderea averii sale de o jumătate de milion.

Şi atunci s'a adus în primul rând explicaţiunea, dacă vreţi ştiinţifică, a atentatului dela „Tehnica Minieră" şi vi s'a spus că elementul generator al crimei trebuie căutat în primul rând, nu în afară, nu în provocaţiunile care i-ar fi putut veni din mediul înconjurător, ci în însuşi felul de a fi al acuzatului, în ereditatea sa morbida, în nebunia de o clipă de care a fost cuprins, în clipa fatală când a comis crima, descărcând în trei persoane toate cartuşele unui revolver.

Recunoaştem d-lor că, susţinând acest mijloc de apărare, d-l Radu Rosetti a furnizat, dacă nu cel din urma argument convingator în speţă, dar cel puţin o serioasă şi agreabilă baza pentru discuţiune.

Este drept că o ereditate bolnavă provoacă, în majoritatea cazurilor, accese de nebunie la nenorociţii care au fost sortiţi de fatalitate să suporte greutatea păcatelor pe care nu le-au facut. Sunt epileptici şi nebuni cari, inconstienţi de faptele lor, savârşesc crime. Şi legea şi ştiinţa, însă, ţin seamă de aceste împrejurări şi ei nu sunt trimişi în faţa Curţii cu juraţi ca să răspundă de faptele pentru care n'au nici o responsabilitate. Aceste triste exemplare ale umanităţii formează obiectul de milă şi de grijă al societăţii şi nu s'a gândit nimeni să facă un act de nedreptate si de inutilă cruzime, ca să-i scoată de sub supravegherea medicului alienist pentru a-i trimite în faţa judecătorilor.

Această situaţiune însă nici într'un caz nu se poate aplica acuzatului; şi realitatea faptelor şi chiar felul cum pretinsa ires-

www.digibuc.ro

ponsabilitate este prezentată de către d-l Radu Roseti, contrazic tema pe care a susținut-o d-sa.

Intr adevăr, acuzatul v'a fost prezentat și de către apărare și de către seria nenumăraților martori ca un om care, până la data savârșirii crimii și-a văzut liniștit de ocupațiunile sale și nu a dat nimănui de banut că, în ofițerul din tinerețe, în studentul dela Freiberg, în inginerul de mai târziu, sau în profesorul dela Școala Politehnică din Timișoara, din ultimul timp, se ascunde cineva care, prin actele sale de orice fel, ar trăda pe un nebun și deci pe un iresponsabil. Recunoaștem că este ușor, că este și foarte comod a se susține că acuzatul a putut să fie până în Septembrie 1922 un om întreg, căruia i s'ar fi făcut o insultă, dacă ar fi fost asimilat cu un nebun, dar că, în ziua și la momentul crimei a fost cuprins de un irezistibil și nebănuit acces de nebunie, nebunie care nu a durat decât o clipă și după care a urmat iarăși starea de constiență care durează și astăzi, pentrucă nu a mai fost întreruptă de loc de vre'un alt acces de nebunie. M'am referit la împrejurările crimei, ei bine vă precizez acum amintindu-vă că acuzatul, conștient de actul de răzbunare pe care avea să-l îndeplinească, nu a tras la întâmplare un glonț sau mai multe în oricare din persoanele ce se aflau în consiliul de administrație, ci dimpotrivă a ales pe d-l Em. Antonescu, fiindcă i s a părut că acesta îl stânjenia prin controlul ce-l exercita asupra activității sale și prin mustrarea energică ce s'a crezut îndreptățit a-i aduce, și pe Mihăescu, fiindcă acesta i s'a părut prin o activitate ce nu avem dealtfel intențiunea de a o scuza, oprise realizarea visurilor sale de îmbogățire. Vă atrag deasemenea luarea aminte asupra faptului, că pe când urmăria pe Mihăescu, pe scară, apărându-i înainte advocatul Georgescu, împotriva căruia nu avea nimic, i-a spus să se dea la o parte căci nu voiește a trage într'însul. Această senină, rece alegere a victimelor sale exclud posibilitatea pierderii nu numai totale dar chiar parțiale a conștiinței sale, în momentul săvârșirii crimei.

Ați ascultat poate cu emoțiune abila scrisoare a acuzatului în care se întâlnește ca un leit-motiv această afirmațiune menită să faca impresiune „Nu mă recunosc". Sunt aci cuvintele teatrale ale unui om conștient de crima lui, conștient de urmările pe care această crimă le-ar putea avea și care, în scopul de a se sutrage acestor urmări, se gândia să-și prepare o apărare, iar nu cuvintele de disperare, de suferință și de reculegere, care de altfel au lipsit din partea acuzatului.

Deci, d-lor, oricât ar fi de seducătoare, în aparență, această teorie a iresponsabilității, ea nu poate să fie invocată în favoarea acuzatului, căci nu i se aplică. De altfel, în afară de cele ce am arătat până aci, sunt două considerațiuni, care contrazic în mod evident tema susținută de apărare.

www.digibuc.ro

In primul rând, mă refer la întregul cortegiu al martorilor propuşi de acuzat şi care au defilat în faţa d-v. Aceşti martori, fără vre-o ştiinţă personală despre împrejurările crimei, s'au crezut îndreptăţiţi să vorbească despre criminal: sunt recente, cred, în memoria d-v depoziţiunile acestor martori cari nu au arătat nici de cum pe acuzat că a dat vreodată semne de nebunie sau de fapte incoherente. Dimpotrivă, au făcut chiar apologia acuzatului, am putea zice că au făcut chiar apologia asasinatului până într'atâta au crezut de cuviinţă că-şi pot arăta bună-voinţa faţă de cel dintâi, şi, amintindu-vă acestea, nu pot să nu reţin tără a dezaproba această pildă periculoasă pe care au oferit-o persoanele care au înţeles să răspundă la apelul public pe care l'a făcut acuzatul, deschizând ca şi o listă de subscripţie pentru a i se atesta moralitatea. Fie, d-lor, ca această aprobaţiune dată acuzatului, această apologie publică făcută asasinatului să rămână în analele justiţiei nostre criminale ca un trist şi singuratec exemplu!

In al doilea rând, mi s'a părut că apărarea, prin organele diverşilor săi reprezentanţi, se contrazice cu ea însăşi, când vă cere verdictul de achitare, spunându-vă în acelaş timp că veţi da prin aceasta şi posibilitatea acuzatului de a se întoarce ca profesor la Şoala Politehnică din Timişora. Cum se împacă afirmaţiunea că acuzatul, om de ereditate morbidă, capabil de acte inconştiente şi cu totul periculoase societăţii, poate să fie în acelaş timp capabil pentru o funcţiune de răspundere şi de demnitate cum este aceea care echivalează cu funcţiunea unui profesor universitar?

Sunt obligat aci la o consideraţiune care priveşte această chestiune sub un alt aspect. Cred că vi s'ar putea cere achitarea pentru un motiv sau altul, cred că pentru orice motiv l'aţi avea în vedere, domniile-voastre sunteţi suverani să primiţi apelul pe care vi-l face apărarea, dar un lucru nu se poate susţinea că, odată achitat, acuzatul, verdictul d-v l'ar indica să-şi reia locul din învăţământul superior, de unde fapta sa criminală l'a exclus pentru totdeauna. Oricare ar putea să fie imoralitatea vremii de azi, oricât de redusă ar fi opiniunea d-lor apărători despre simţul de demnitate al societăţii noastre, nu merită această societate suprema ofensă ce i se face. atunci când se crede că ea ar putea să tolereze ca să stea pe o catedră a învăţământului superior un om pe care mila juraţilor îl va fi scos din fundul puşcăriei.

Trec, domnilor juraţi, la consideraţiuni cari, prin lipsa lor de interes deosebit, prin frecvenţa cu care sunt invocate, au devenit armele obişnuite ale apărării în faţa Curţilor cu jurati. Dacă acuzatul nu este un om care a fost în drept să facă un gest de sângeroasă revoltă, dacă el n'ar putea să fie privit în ipostasa vrednică de clemenţă a unui nebun iresponsabil, el ar

www.digibuc.ro

merita cel puțin solicitudinea d-v. prin aceea că și-ar fi îndeplinit datoria catre țară cu ocaziunea marelui războiu.

Nu avem posibilitatea de a controla activitatea acuzatului cu ocaziunea războiului nostru, dar socotim periculoasa și nedreapta aceasta afirmațiune. Ea este nedreapta pentru toți care și-au facut datoria și care și-au facut această datorie nu pentru a-și creia mai târziu o prima de imunitate. Ea este periculoasă, căci un verdict pe care dv. l'ați da pentru considerațiunea arătată ar fi nefast prin aceia ca ar tinde sa încurajeze la noui fapte daunătoare pentru ordinea societații. Este o fericire, este spre cinstea neamului nostru întreg, faptul de a se număra cu sutele de mii aceia cari au raspuns la chemarea țării, dar nu vedem prin ce logica s'ar putea susținea că toate aceste sute de mii de viteji se pot transforma în tot atâtea cete de asasini cu neresponsabilitatea asigurata.

Tot atât de mult se poate întemeia apararea pe indulgența, pe mila, pe iertarea care se socotește îndreptațită sa o ceara dela d-v. ca dela niște judecători cu totul suverani.

Știm că aceste considerațiuni de milă, considerațiuni de ordine sentimentală, sunt argumentele din urma pe care apărarea le-a invocat intotdeauna. Credem însa că judecătorii, chiar atunci când ei sunt jurați, sunt reprezentanți ai societății, ai marelor ei interese de ordine și de dreptate, și că trebuie să fie conștienți nu numai de imensitatea puterilor ce le-au fost încredințate, cât mai ales de greaua răspundere pe care și-o iau în fața societații însăși, în fața propriei lor conștiințe, și în fața lui Dumnezeu care ne vede pe toți.

Domniile-Voastre nu puteți pierde din vedere însemnătatea morală pe care cuvântul justiției populare este menit ca să-l aibă în fața societății.

Acest cuvânt poate să fie trezitor de încredere, sau dimpotrivă să zdruncine profund încrederea pe care lumea trebue să o aibă în aceste Tribunale populare, în care unii au vazut, pe drept sau pe nedrept, cea dintâi și cea mai fermă dintre marile realizări ale democrației.

Nu uitați domnilor, că verdictul dv. poate să înarmeze brațul altor criminali sau constituind un avertisment serios să opreasca gestul altor mâini criminale. Nu uitați că achitările scandaloase pronunțate de unele Curți cu jurați, au fost motivul care a înarmat brațul criminal al altor ucigași.

Puteți sa aduceți hotărîrii dv. toate mitigațiunile pe care legea vi le pune la dispoziție, dar nu refuzați verdictul afirmativ pe care am onoarea să vi-l cer. Vă cer acest verdict, pentru că el singur poate să fie pentru societate un act de reparațiune, pentru odioasa manifestațiune criminală a acuzatului o justă înfierare iar pentru acuzat..... ei bine, domnilor, pentru acest om, o expiațiune meritată.

www.digibuc.ro

Vi s'a spus, este drept, de către apărare un lucru asupra căruia suntem de acord. Vi s a spus de către apărare — şi acesta a fost argumentul suprem al d-lui Radu Rosetti — că domniile-voastre sunteţi liberi să aduceţi orice hotărîre aţi crede de cuviinţă.

Ei bine, da, sunteţi liberi ca, trecând peste realitatea zdrobitoare a faptelor, calcând în picioare conştiinţa de dreptate a unei lumi întregi, sunteţi liberi în deosebire de judecătorii-magistraţi cari au îndatorirea de a-şi motiva decisiunile, să răspundeţi oricum la întrebarile care vă aşteaptă.

Puteţi, în asemenea condiţiuni să încercaţi a „reda societăţii" pe făptaşul întreitului asasinat care de altfel s'a eliminat din această societate singur şi iremediabil.

Dar domnilor juraţi, dacă, înlaturând hotărîrea de dreptate şi de reparaţie pe care v am cerut-o, veţi socoti că puteţi obliga societatea să reprimească nepedepsit pe acest om în sânul ei, dacă apărarea vă va fi convins că puteţi apuca în mâinile dv. de oameni oneşti mâna pe care v'o întinde acuzatul, pătată de sângele lui Emanoil Antonescu, aveţi în acest caz o îndatorire, aveţi îndatorirea de a merge până în ultimele consecinţe ale gestului d-v... şi atunci nu v'ar mai rămânea de făcut, ieşind din pretoriul acestui tribunal, decât să aruncaţi în nori legea care pedepseşte pe asasini, să mergeţi în pieţele publice şi să blestemaţi amintirea acelora cari au înfăptuit legea, şi, cu aceeaşi mână cu care veţi fi aruncat în urnă un vot de achitare, să sfâşiaţi şi roba magistratului care vă cere, cu cele din urmă resurse ale celor din urmă puteri, să vă faceţi, fără ezitare, până la capăt datoria.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-lui GR. TRANCU-IAŞI

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Edit. „Curierul Judiciar". Gr. Trancu-Jași

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

GRIGORE TRANCU-IAŞI

O zi de vara, caldă. Arşiţa picură plumb topit din văzduhul palid-albastru, ca o tufanică moartă.

Oamenii umbla agale, greu, pe uliţa fierbinte, ca şi când ar purta în sângele anemiat povara unei vârste de câteva veacuri. Până şi elegantele siluete femeeşti se perinda cu un pas mai puţin vioi, subt apasarea tropicelui de amiaz.

In aceasta semi-agonie a zilei, o singură fiinţă merge hotărit, se grabeşte, aleargă, risipeşte saluturi, împarte zîmbete... pluteşte intr un noian de activitate, pe care, dacă o preţuim după masura satisfacţiunei personale, este aproape de fericirea absolută.

— Cine este? Cine să fie?... întreabă un cetăţean curios pe un altul, pe când agitata fiinţă îşi urmeaza drumul, marcând fiecare pas cu o nouă explozione de vitalitate, ca şi când în banala cursa el ar calca din succes în succes.

— Nu ştii? Este Trancu-Iaşi, fostul ministru al muncei...

— Aha!

Şi, in afara de simpatia ce-l cuprinde fără să vrea, ceea ce zbeşte mai straniu mintea curiosului cetăţean, este cum poate desfaşura atâta viaţa neobosită pe acea căldură caniculară, un om ale carui contururi amintesc graţiile lui Vitellius şi al cărui picior se afundă de zece c. m. în asfaltul muiat de dogoreala soarelui.

Dar d-l Trancu-Iaşi are spete. D-sa nu se uită la năduşala ce-l inundă, ca altadată marea pe Faraon, fiindcă adevărat democrat, se gândeşte că şi poporul asudă.

D-sa rabdă, fiindcă şi partidul poporului rabdă.

D-sa se agită şi munceşte, fiindcă deviza şefului său politic este: Muncă, Cinste, Legalitate, Sănătate şi Noroc.

D-l Trancu-Iaşi este un fenomen interesant şi simpatic. Ca şi lui Faust:

„Zwei Seele wohnen in seinem Brust".

www.digibuc.ro

D-sa a avut două idealuri:

Cu un suflet a dorit fericirea norodului, iar cu celalt prosperitatea sa personală. Performanța sa demonstrează că cel puțin al doilea ideal și l'a realizat cu prisosință.

Dar pentru a-l înfăptui și pe cei dintâi, care se pare că nu e tocmai așa de ușor, d-sa a chibzuit să-și desvolte mai complex individualitatea morală, pe care apoi să o reverse ca pe o mană celestă asupra acestui obidit popor. De aceia d-l Trancu și-a ales mai multe meserii. D-sa este profesor de contabilitate, poet, advocat, și om de stat; — de stat... când la putere, când în opoziție.

Intre două studii asupra registrului jurnal și cartea mare, d-sa compune un sonet de amor (pe care posteritatea i-l pune pe muzică). In toiul unei pledoarii la bară, de pildă pentru revendicarea unui pământ, d-sa ar vrea desigur să continue, desprins o clipă din mizeriile acestei lumi: „Căci onorată Curte, partidul nostru a dat pământ țăranilor și a înfăptuit marea operă de dreptate socială".

D-sa este un cumulard de însușiri. In toate profesiunile a strălucit. Ca profesor și autor, a dovedit o serioasă competință, în domeniul Dreptului Comercial.

Ca advocat, se cuvine unui confrate mai tânăr să aducă omagiile sale colegului mai vechi, care a continuat în practica baroului tradițiunea de lealitate și camaraderie care face farmecul acestei trudnice meserii. Fiindcă d-l Trancu e un om cinstit și de inimă.

In pledoaria sa caldă, identificat cu interesele clientului, d-sa rămâne însă adversarul elegant, care înțelege să-și combată potrivnicul numai în sfera senină a ideilor.

Ca om de Stat, d-l Trancu-Iași a suferit o tragedie. D-sa era destinat să rămână omul zilei de ieri. Aerele sale revoluționare, talentul său neastâmpărat și energia sa nebiruită, speriau „oligarhia", care se vedea silită să-l îmblânziască, ori cu un scaun de deputat, ori cu un fotoliu ministerial. Dar azi, în supralicitația demagogică ce este caracteristica vremei noastre, d-sa s'a văzut întrecut de elemente și mai „democrate" și a rămas un simplu burghez.

Ca ministru a fost activ. A făcut legi, a organizat viața muncitorească, a creiat o reală asistență publică. Mai mult: desbrăcat de concepția barbară că numai unii au drept să trăiască și conștient că dirige un departament al ocrotirilor sociale, d-sa a procurat pâinea de toate zilele unei pletore numeroase de sinecuriști și dactilografe, pe cari i-a dat afară guvernul liberal, ca să aducă după o lună pe sinecuriștii partidului.

Poet, d-l Trancu-Iași a fost și este... liric! Amorul, florile și reveria sunt slăbiciunea d-sale, — de altfel singura.

Când rostește un catren, d-sa însuși devine gingaș ca o

www.digibuc.ro

floare. In scurt, un om de talent, harnic şi cinstit, care n'a frizat codul penal, deşi a fost aproape doi ani ministru. Plecat din mijlocul baroului se întoarce în el cu drag, şi fără teamă că va simţi mâna procurorului în ceafa sa solidă de burghez cumînţit: şi aceasta e un mare merit pentru un om, care a făcut atâta politică în epoca asiriană de după războiu.

N. PORSENNA.

Note Biografice. — D-l Trancu-Iaşi s'a născut la 1873 în comuna Târgul Frumos (jud. Iaşi). Fire harnică şi neobsedată de prejudecăţi, nu avea decât 17 ani când a intrat funcţionar la Banca Naţională din Iaşi. Ani dearândul a depus tinereasca-i muncă în serviciul acelei instituţiuni, în care interval de timp şi-a terminat liceul şi a obţinut diploma de licenţiat al facultăţii juridice din Iaşi.

Tocmai în 1890 a demisionat dela Banca Naţională pentru a practica avocatura în oraşul Galaţi. Aci şi-a exercitat în mod neîntrerupt profesiunea până în anul 1922, când s'a transferat în baroul de Ilfov.

Cariera politică şi-a început-o în anul 1914. A intrat în camera de revizuire din Februarie 1914 şi de atunci a fost fără întrerupere parlamentar.

In sesiunea parlamentară din 1917, d-l Trancu-Iaşi împreună cu alţi 9 deputaţi a pus bazele partidului muncii.

In Martie 1920 sub guvernarea d-lui general Averescu, competinţa şi activitatea îl indica ca cel dintâi ministru al Muncii şi Ocrotirilor sociale. In aceasta calitate a desfăşurat o importantă activitate prin elaborarea următoarelor proecte devenite legi, asupra: regulamentării conflictelor de muncă (1920); sindicatelor profesionale (1921); vagabondajului şi cerşetoriei (1921); încurajarii construcţiilor (1921) şi asupra plasării (1921).

Ca scriitor, d-l Trancu-Iaşi, în afară de numeroase articole apărute în *„Curierul Judiciar"* din al cărui comitet de redacţie face parte, în *„Revista porturilor şi navigaţiunii"*, *„Legea"*, *„Dreptul"* şi în coloanele ziarelor *„Argus"*, *„Plutus"* etc., a publicat numeroase lucrări cu caracter juridic, economic şi social.

Enunţăm pe cele mai importante:

Societăţi cooperative (1899); *Rolul registrelor comerciale în faliment* (1901); *In chestia moratoriului* (1905); *Administraţiunea societăţilor anonime* (1905); *Concepţia juridică a bancrutei* (1912); *Responsabilitatea administratorilor în societăţile anonime* (1912); *Depozite spre fructificare* (1913); *Curs de Comerţ şi Contabilitate; Starea funcţionarilor* (1914); *Măsurile economice şi financiare în timpul răsboiului actual* (1915); *Legea măsurilor excepţionale în vederea mobilizării* (1915); *Casele de împrumut pentru agricultori şi industriaşi* (1915); *Drept comercial, opiniuni şi controverse* (1916); *Probleme economice în legătură cu bugetul* (1916); *Reforma agrară şi electorală* (1917); *Probleme sociale* (1923); *Problema locuinţelor* (1923); *Colaborarea capitalului străin* (1923) *etc.*

www.digibuc.ro

Avocatura, publicistica şi chiar politica nu l'a împiedicat însă, aşi recreia sufletul cu 'ndeletniciri literare. D-sa a dat astfel concursul său preţios unei pleiade de distinşi magistraţi, aflători pe atunci în localitate: d-nii Corneliu Botez, C. Hamangiu, George Orleanu şi Gr. Conduratu, pentru a întemeia în oraşul Galaţi un „Salon Literar".

Cu concursul aceluiaşi restrâns dar valoros cerc de intelectuali, d-l Trancu-Iaşi a contribuit în 1910 la un ciclu de conferinţe cu subiecte literare şi sociale. Această fericită iniţiativă, care din punct de vedere practic a realizat, între altele, ridicarea unui monument lui Eminescu şi editarea operelor poetului B. Nemţeanu, i-a dat prilejul să rostească următoarele conferinţe:

„Opiniuni economice şi sociale în opera lui Eminescu"; „Filosoful Emerson" (1911); *„Ideia de drept", „Alfred Fouillé"* (1912); *„Emil Verhaeren* (1920)". Cu această mişcare intelectuală, negustorescul cadru ce caracterizâ frumosul port, scăldat în apele Dunării, a fost, la un moment dat, iluminat par'că şi tot farmecul întinselor ape a eşit din proza cu care era învăluit. O pildă găsim în următoarea strofă, din barcarola d-lui Trancu, pusă pe muzică de d. Virgil Benişache, actualul decan al baroului Covurlui:

„In zarea apei albăstrie
Alunecă barca uşor,
Purtând în dulce legănare
Pe doi amanţi şi-un singur dor!"

Maestrul Cincinat Pavelescu, care, fiind vorba de o mişcare... nu în magistratură, ci artistico-literară, nu putea admite ca numele său să fie exclus, interveni pentru a înveseli mediul cu rachetele vervii sale inepuizabile. Răspunzând la o scrisoare în versuri pe care i-o adresase la Sinaia d-l Trancu-Iaşi, poetul-magistrat spunea:

„Eu nu ştiu ce s'admir mai mult
Când te citesc sau când te-ascult,
Amice Trancu, s'ar cădea
Aşa să 'ncep scrisoarea mea;
Căci mă întreb de nu-i păcat
Ca tu cu verva ta bigamă
De madrigale şi-epigramă
Să rămâi simplu avocat.
Oricât talent să ai la bară,
Cum aşi putea să nu regret
Că pierd în tine un poet
De-o calitate-aşa de rară!"

Şi mai departe, vorbind de Sinaia:

„Imi place aerul de munte,
Dar de un timp abia-l suport,
O ca să sar din munţi in port,
De ce nu faceţi voi o punte!"

www.digibuc.ro

In sfârşit, făcând aluzie la o proectată şezatoare literară, la care trebuia să ia parte şi cunoscutul nostru scriitor Jean Bart, d-l Cincinat Pavelescu îşi exprimă dorinţa, despre:

„O şezătoare mai intimă
Cu procurorul[1]) şi Jean Bart,
A cărui proză e-un catart
In care vântul pune-o rimă.“

Dacă am depaşit cadrul restrâns al unei notiţe biografice aceasta se datoreşte activităţii complexe a d-lui Trancu-Iaşi.

---

[1]) E vorba de procurorul de secţie la Trib. Covurlui, regretatul G. Drăgănescu, mort subit în exerciţiul funcţiunei.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PLEDOARIA D-LUI GR. TRANCU-IAŞI

înaintea Curţii cu Juraţi din jud. Ilfov în şedinţa de noapte dela 23 Februarie 1923

Onorată Curte,
Domnilor juraţi,

Ca să vă puteţi da seama cât de complex este sufletul omenesc şi cât este de greu să poţi să-ţi explici unele întâmplări din viaţă, amintiţi-vă ultimul rechizitoriu al procurorului general.

Care este explicaţiunea legică şi psihologică a acestui rechizitoriu în care a tratat pe cei cari cereau liberarea lui Cristescu ca apologişti ai crimei, a ameninţat cu desfiinţarea juriului în cazul unei achitări, şi ne-a evocat statuia justiţiei îndoliată atunci când juraţii ar da un verdict negativ.

Din cauza vehemenţei domnului procuror general şi ca o datorie de conştiinţă pentru mine, mai ales că fac parte din alt partid politic, gândul meu se îndreaptă către victima Emanoil Antonescu, eminentul profesor şi marele avocat, care deşi a suferit atâta de pe urma lui Cristescu, a avut gestul larg de a ierta.

Câtă deosebire între înălţarea d-lui Emanoil Antonescu şi între insistenţa d-lui procuror general. Imi pare rău că pe fotoliu acuzaţiunei nu se găseşte în locul d-lui procuror, chiar d-l profesor Antonescu pentru că el n'ar cere condamnarea lui Cristescu, ci ar cere iertarea lui. Şi ce bine ar fi dacă între juraţi ar fi profesorul Emanoil Antonescu care şi ca iudecător ar face acelaş gest nobil de iertare.

Cei cari au cerut liberarea lui Cristescu fac apologia crimei! Profesorii dela Universitatea din Timişoara, colegii lui, cetăţenii dela Târgovşte, târgul să natal, care a cunoscut pe părintele său doctorul Cristescu şi sub ochii cărora a crescut, inginerul Cristescu, fac apologia crimei!

Eu, prin urmare, care stau pe banca apărării şi cer iertare pentru Cristescu fac apologia crimei.

Dacă am venit aci, nu am venit nici pentru onorariile cari mi se dau, întrucât familia lui Cristescu se găseşte în cea mai

www.digibuc.ro

neagră mizerie, nu am venit nici pentru alte interese, ci am venit impresionat de lacrimile de suferință ale mamei și ale soției lui Christescu.

Acolo unde este durere, este pământ sfânt a zis *Oscar Wilde* în *De Profundis,* și m'am înălțat la acest pământ sfânt al durerii pentru a aduce un prinos al dragostei omenești, căci durerea este o rană care sângerează când orice mână, afară de aceia a dragostei, o atinge. Și atunci chiar. spune Wilde, sângerează, dar nu de suferință.

Am venit aci, ca să cer iertare pentru Cristescu după cum acel a cărui imagina de răstignit pe crucea pe care o aveți în fața dvs. cu verbul său divin a pledat în fața lui Dumnezeu, pentru urmașii lui Adam, mai mult nenorociți decât vinovați.

Am venit aci pentru ca să-mi fac și datoria de om și datoria de avocat. Pe banca acuzării nu este numai Cristescu, sunt trei, și condamnarea lui însemnează condamnarea și altor două femei nevinovate a căror nădejde este numai Cristescu.

In acest Palat de Justiție, zidurile răsună în fiecare clipă pentru apărarea drepturilor patrimoniale. Un proprietar care-si urmărește chiriașul pentru două odăi, un moșier, care-și revendică două hectare de pământ, un creditor care merge până în pânzele albe ca să-și încaseze câteva mii de lei ; dar când unor femei li se ia tot ceiace au, li se ia și afecțiunea lor, li se ia si întreaga lor avere, pentru că unica lor sursa deexistență era acest om, atunci de pe banca Ministerului public, se spune că apărătorii lui fac apologia crimei !

Avocatul trebue să înalțe vocea sa când un om inocent e plasat pe banca acuzaților și verdictul dvs., domnilor jurați, chiar înainte de legiferarea pedepsei cu moartea în țara românească, în cazul când va fi afirmativ, omoară trei ființe deodată.

Avocatul, spunea *Kasarinof,* în procesul Soukomlichof, trebue să meargă către cel ce-și dă sufletul, avocatul trebue să fie acolo unde forța sufletului omenesc se sfărâmă în lupta pentru drepturile sale sfinte. Prin urmare o datorie și de om și de profesionist mă chiamă întru apărarea lui Cristescu.

Nu voi spune, după cum *Adler* asasinul ministrului Stuck, spunea odinioară. E o învățătură a creștinismului ca să nu ucizi.

Trăim însă în epoca când s'a ucis. Este răsboi. Epoca când câmpurile de luptă sunt acoperite cu sute de mii de leșuri. E răsboi. Când însă cade un om care a copleșit organizarea Statului, care a călcat la pământ orice drept și lege, atunci spuneți: „viața omenească e sfântă" și amintiți porunca a 5-a „să nu ucizi" !

Când te gândești însă, câți au suferit și murit victime ale nesocotinței acelora cari au mânuit în mod necinstit banul strâns cu sudoare, când te gândești că poate glontele lui Cris-

www.digibuc.ro

tescu va fi avut efectul bun, ca macar sa atragă în mod serios atenţia, acelora cari trăesc după urma societăţilor anonime, că nu este permisă uşurinţa cu care interesele mulţimei sunt tratate, — ajungi la concluzia ca apărând pe Cristescu, nu faci apologia crimei ci apologia bunei credinţe!

La Palatul de Justiţie, spunea *Lyon Caen* când vorbia de Millerand, conflictele de sentimente, de pasiuni, de interese, sunt tot aşa de demne de a emoţiona, ca şi acelea din care sunt făcute intrigile romanelor sau spectacolelor teatrale. Sunt aceleaşi probleme psihologice şi sociale. Viaţa modernă se pune sub forma juridică cu acea particularitate că la Palatul de Justiţie se cere o soluţionare imediată şi practică.

De aceia, domnilor juraţi, să-mi daţi voie ca în prim rând să examinez problema societăţilor anonime.

Dacă din atâtea puncte de vedere, Societatea Anonimă prezintă avantaje, medalia are însă şi reverul sau. Direcţiunea afacerii aparţine acţionarului, care alege pe conducătorul întreprinderii, pe administrator. Cu timpul însă acţionarul se desinteresează de mersul întreprinderei, mai ales atunci când capitalul se divizează în mai multe mâini. De exemplu, Société Générale de Paris, are actualmente 100.000 acţionari şi este foarte greu ca majoritatea acţionarilor să se întrunească în adunări generale, aşa că un număr din ce în ce mai mic de acţionari iau parte la desbaterile care interesează avutul lor. Mai ales când afacerile societăţii propăşesc, acţionarii se desintereseaza cu totul începând preocuparea lor în momentul când se svoneşte că operaţiunile merg mai slab. De fapt acţionarul care nu deţine decât o porţiune infimă din capitalul social, nu intervine într'un mod direct în gestiunea societăţii. Dacă rezultatele sunt bune, continuă să deţină titlul, dacă are îndoială îl vinde fara ca sa exercite o activitate personală.

Nădejdea e pusă în administratori şi în cenzori, ca organe reprezentând massa acţionarilor, dar vom vedea modul cum şi aceştia îşi fac datoria.

In timpul din urma, pe piaţa noastră graţie acestei nenorocite întâmplări, s'a pus problema societaţilor anonime în tot largul ei. In toate sferele preocupate de interesele mulţimei, chestiunea dramei din str. Enei a avut repercusiune.

Camera de comerţ, în şedinţa ei dela 17 Septembrie, discută chestiunea societăţilor anonime şi cu ocaziunea autorizaţiunei de dat, conform codului de comerţ, pentru funcţionarea unei societăţi anonime, un membru al Camerei de Comerţ spune : că „trebue mai multă prudenţă în aprobarea de societăţi noi, pentru că s'a văzut în ultimul timp efectele acestei usurinţi (cazul societăţii „Technica Minieră"); altul „crede că este nevoie de un comunicat al Camerei de Comerţ prin care să se dea un avertisment prealabil publicului că nu se vor mai da pe vii-

www.digibuc.ro

tor avize favorabile societăţilor ce se constituesc pe baze puţin solide" *(Argus 17—IX—922).*

Presa a fost şi ea alarmată şi într'un articol a lui *Viator (Argus, 16 Octombrie 1922) se spune :*

„Multe din societăţile noastre anonime recent întemeiate, sunt putrede, umea recunoaşte şi ştie cum banii au fost păpaţi de administratori incapabili sau creduli la succes sau necinstiţi. Autoritatea publica însă rămâne indiferentă. Se admite că codul nostru de comerţ are găuri atât de mari încât milioanele risipite sau furate pot trece uşor prin ele. Atunci trebue o legislaţie care să astupe aceste găuri şi să transforme meseria de a înjgheba societaţi şubrede pe acţiuni, într'o întreprindere primejdioasa pentru cei ce se îndeletnicesc cu dânsa. Dacă clasa subscriitorilor naivi este prea numeroasă la noi, deoarece experienţa îi lipseşte, tocmai autoritatea publică e chemată să îndrepte acest neajuns".

Voi citi câteva rânduri din ziarul *„Dimineaţa"* dela *23 Sept. 1922,* imediat după drama din str. Enei, în care se cere în concluzie intervenţia guvernului, conchizând că :

„Veroşii şi necinstiţii să fie înaintaţi justiţiei. Societăţile în gestiunea carora s'ar gasi fapte de rea credinţa, să lichideze şi sa se salveze ce se poate, iar pentru lipsuri să răspundă cu averea lor, membrii consiliilor de administraţie, singurii dupa lege răspunzători de mersul rău al afacerei şi mai ales de incorectitudinile săvârşite graţie toleranţei lor".

Nu voi intra în discuţiunile economice asupra concentrarii capitalurilor şi asupra cauzelor, cari produc crizele financiare în urma acestor concentrări ; nici asupra unuia din fenomenele economice, cele mai importante, în legătura cu crizele — acela a supracapitalizării *(Lover capitalization)* care a făcut ca odinioară unul din cele mai mari trusturi americane, acela al oţelului, sa-şi vadă acţiunile sale prăbuşindu-se în câteva zile de panică.

Dar să-mi daţi voie să examinez administraţia societaţilor anonime :

Din cercetarea fenomenului concentrării capitalurilor în întreprinderi, pe de o parte, iar pe de altă parte din cauza infinitei împrăştieri a acestor capitaluri în mâinile a mii de asociaţi, rezultă în prima linie importanţa desăvârşita a societăţii anonime în timpurile moderne, iar în a doua linie greutatea garantării unei bune administraţiuni a acestor societăţi. Intre societăţi, aşa cum sunt concepute de dreptul român, şi între societatea anonimă există un contrast perfect. In dreptul român, administraţia societăţilor se face de către toţi cei interesaţi —totul se face de către toţi—aici însă tovarăşii rămân străini de administraţie. Ei părăsesc frânele administraţiei în mâinile a parte din asociaţi numai, sau chiar în mâinile unor persoane străine

www.digibuc.ro

de societate. Găsim astfel separate două elemente, cari, în mod general, în drept, se găsesc reunite în persoana subiectului de drept şi anume : interesul şi dispoziţiunea. Acţionarul conservă interesul, fără a avea dispoziţiunea, pe când administratorul dispune, fără ca interesul său să fie în joc. Atunci din cauză că numărul interesaţilor e prea mare, se stabileşte între detentorii de drepturi şi între administratori un raport, care în drept ia numele de reprezentare. Două elemente constituesc poziţiunea juridică a reprezentantului : puterea de dispoziţiune asupra unui drept aparţinând altuia, obligaţiunea de a uza de acest drept numai în interesul reprezetatului.

Acest din urmă element face situaţiunea precară în societatea anonimă. Nici o trădare nu e posibilă, când interesul propriu dirige afacerea. Dar, garanţia ce dă acest interes dispare, când pilotul e un străin, căci el poate guverna în interesul său particular, în loc de-a nu avea în vedere decât interesul altora. Situaţiunea administratorului îl expune la multe ispite, având în mână averea altuia, dorinţa şi uşurinţa de a şi-o apropia sunt totdeauna iminente.

Furtul e uşor, înşelăciunea găseşte toate drumurile deschise.

Din cauza acestor pericole, toate măsurile luate de legislaţie sunt neputincioase de a înlătura pe deplin reaua credinţă din administraţiunea societăţilor anonime. Chestiuea atât de gravă, a societăţilor anonime, spune *Paul Leroy Beaulieu,* ar trebui studiata din mai multe puncte de vedere, de exemplu din punctul de vedere a uşurinţelor, ce dau oamenilor abili de a se îmbogăţi în paguba publicului, pentru a trece acestuia toate relele lor afaceri personale ; ele permit un gen nou de escrocherie, pe care legea o urmăreşte rar şi pe care nu o atinge mai nici odată. Că legislaţia societăţilor anonime e foarte defectuoasă, că încurajează şi favorizează escrocheria în mare, e incontestabil. Drepturile obligatorilor nu's obiectul nici unei garanţii : responsabilitatea fondatorilor şi administratorilor e iluzorie, controlul acţionarilor nu se poate exercita într'un chip serios şi continuu ; publicitatea chiar, la care aceste societăţi sunt ţinute, nu e deajuns de lămurită.

Toţi cunosc brigandajul, care se comite sub forma fundării societăţilor pe acţiuni.

Nu e nimic mai nerušinat şi mai criminal. E unul dintre simptomele cele mai triste ale demoralizării publice.

Ceiace erau odată, spune tot P. L. Beaulieu, în timpurile cele mai îndepărtate ale evului mediu, marile companii de aventurieri şi briganzi cari jefuiau negustorii şi prădau satele, astăzi sunt societăţile pe acţiuni, nu toate — fără îndoală, — dar multe dintre ele, cu mai multă siguranţă, cu mai multă impunitate, cu mai mult răgaz şi mai mult folos pentru fundatorii şi directorii lor. E o metodică organizare de jaf. Statul lasă ca pretinşii fi-

www.digibuc.ro

nanciari, cu ajutorul unei prese venale, să fure în mod îndrăzneț, la lumina zilei, economiile publicului ; nu face nici o sforțare pentru a opri spoliațiunile al căror martor este. Statul, care pedepsește în mod sever pe escrocul de rând și pe tâlharul vulgar, respectă, onorează, încarcă cu decorații și cordoane pe marii hoți ai publicului. Corupțiunea societăților anonime este astăzi cauza principală, aproape singura, a bogățiilor enorme. Dreptul n'a reușit să pue în frâu pe administratorii societăților anonime. Obligațiunea,ca direcțiunea să dea socoteală adunărilor generale, n'a împiedicat nici o fraudă, nici o minciună. Ar trebui alte mijloace ; e fără îndoială aceasta. *Ihering* e convins că legile viitorului vor edicta pedepse publice și private, cari vor servi ca măsură de garanție pentru faptele rele. Dreptul modern presintă aici o lacună mare.

„In forma sa actuală, zice Ihering, societatea anonimă este organizata în modul cel mai imperfect și mai periculos și cataclismele, cari au turburat lumea afacerilor în timpurile din urmă, își au izvorul în imperfecțiunea legii sau sunt în strânsă legătură cu ea.

Trecând asupra efectelor profund demoralizate, cari, după părerea sa, au fost aduse de regimul acțiunilor, otrăvind izvorul onoarei, onestității chiar, marele scriitor juridic n'are în vedere decât partea economică a chestiunei.

„Ori cari ar fi avantajele sociale, ce au adus societațile anonime, blestemele ce au ridicat, spune Ihering, au întrecut binefacerile lor.

„Dezastrele, ce au cauzat în bogăția privată, sunt mai grave, decât daca focul sau apa, seceta, cutremurile de pamânt, razboiul și ocupațiunea dușmană s'ar fi hotarât sa mineze bogăția națională. Comparați lista cursurilor dela ultima catastrofa (1873) cu acelea din perioada fundațiunei. Rezultatul este zdrobitor și nimic nu poate disimula abisul ; el ne arată tabloul unui câmp de razboiu sau al unui cimitir, — balți de sânge, cadavre, morminte — pungași, ciocli ; numai aceștia sunt în largul lor, caci numai ei au câștigat".

Și mai departe Ihering continua :

„Dacă numai cei interesați imediat ar avea de suferit din cauza efectelor dezastruoase ale societaților anonime, lucrul n'ar fi așa de grav; într'adevăr, n'aveau decât să fi fost mai prevăzători, cu toate că la urma urmei, prostia lor nu iartă înșelaciunile comise de alții în dauna lor. Dar efectul e simțit de societatea întreaga. Societățile anonime au parvenit a compromite echilibrul economic, pe care se bazează toată ordinea și toata siguranța în comerciul nostru juridic : ele au distrus în vânzari și locațiuni echilibrul între preț și marfă ; în speculațiuni, între profit și perdere ; în industrie, au falșificat balanța între nevoi și producțiune. Omul de afaceri nu plătește lucrurile mai scump decât valorează; cel mai puternic negustor, în dorința unică de a face afaceri, nu va cumpăra mai scump pentru a revinde mai eftin decât concurenții săi ; industriașul nu va forța producțiunea sa peste nevoi ; în speculațiunile cele mai îndrăznețe nu vor perde din vedere ra-

www.digibuc.ro

porturile între miza, beneficiu şi pierdere. Simplul calcul al egoismului le face o lege dintr'aceasta. Dece oare societăţile anonime au facut „tabula rasa" din aceste consideraţiuni? Pentru că direcţiunea operează cu banul altuia. Mobilul interesului, acest suprem regulator al relaţiunilor sociale, nu exista pentru ele şi sentimentul datoriei, care singur poate ţine locul interesului, ramâne pentru un mare numar, o cantitate absolut necunoscuta. O direcţiune însărcinata de a creia o întreprindere, nu ezită să platească peste valoarea lucrurilor. Ea ia din buzunarul altuia, şi justul preţ nu o importă. Singurul ei scop e de a pune cât mai curând întreprinderea în picioare. Banul altuia e samânţa svârlita: dacă produce totul e bine, speculaţiunea se anunţa stralucitoare; se întâmplă însa, adesea, că afacerea e organizată aşa, ca cei ce au pus-o in mişcare, o păstrează pentru ei singuri. Daca însa rodul lipseşte? Cu atât mai rau pentru proprietari".

Intr'o lucrare, *„Les sociétés commerciales en Allemagne"*, *Vavasseur*, însărcinat de ministerul de comerţ cu cercetarea societaţilor comerciale din Germania, caută din examinarea statisticelor asupra societăţilor anonime din Germania şi mai ales din studiul ultimei crize germane să tragă câteva învăţăminte întru cele ce priveşte, legislaţia societăţilor. Relativ la organismul societăţei anonime reproduce imputări, pentru că administratorii consacră prea puţin timp la afacerile sociale; consiliul de administraţie nu-şi face niciodată o ideie precisă despre situaţiunea societăţei, din cauză că mulţi administratori n'au materialmente timpul să-şi facă serios datoria în toate societăţile care'i numeşte contimporani într'această funcţiune: cei mai des aleşi sunt bancheri, interesaţi într'un mod sau într'altul în societatea a cărei administratori devin. Pentru Germania s'a făcut calculul că 70 de persoane erau administratori la 1184 societăţi, că aceiaş persoană era administrator la 35 societăţi, 2 la 30, 1 la 28, 1 la 26, 2 la 23, 5 la 17 etc. Aceasta se repetă mai mult sau mai puţin în Italia, cu toate că încă nu-s statistice în această direcţiune. Procesul penal cu sarcina administratorilor societăţei *Banca Sconto* a făcut cunoscut în câte societăţi era administrator preşedintele său. In Germania s'a propus pentru a se evita acest scandal, ca aceiaşi persoană să nu poată fi administrator decât în 3 societăţi deodată.

La noi sunt persoane administratori şi cenzori la câte 40 de societăţi. Cum vreţi să-şi facă datoria; cum să-şi îndeplinească mandatul?

Cred că e rolul legiuitorului să interzică şi să limiteze drepturile de a fi administrator, cerându-se şi condiţiuni de capacitate.

După cum spunea Labory într'un proces:

„Toţi cei vinovaţi nu sunt aci pe banca acuzării, sunt alţii raspunzători, acei ce conştienţi de opera lor exploatează suferinţele omeneşti,

www.digibuc.ro

şi care negândindu-se decât la beneficiile şi onorurile ce le pot obţine îşi fac un piedestal din mizeria publică".

Domnilor juraţi, viaţa omenească este foarte complexă, sunt lucruri mici pe lumea asta, de care se înlănţue tot restul vieţei omeneşti, examinaţi fiecare viaţa dv. şi veţi vedea cum acte fără importanţă sunt adesea determinante a fericirilor sau nefericirilor prin care aţi trecut.

Un romancier, mare cunoscător al sufletului omenesc, *Johann Bojer,* un suedez, pune problema aceasta a efectului micilor întâmplări din viaţă. In *Maternité,* descrie o fată care graţie întâmplărei că nu a avut cinci coroane, cu care să plătească restul pensiunei în sanatoriu, s'a prăbuşit viaţa ei întreagă, întrucât i s'a luat copilul, şi restul întregei sale existenţe a fost închinat găsirei acelui copil. Atunci Bojer spune :

„Ce este viaţa, o ţesătură pe care o facem după un model determinat; greşeşti un singur fir în ţesătura aceasta întreagă şi viaţa întreagă se prabuşeşte graţie acestei mici greşeli".

Să examinăm acum o altă lature a chestiunei:

Avocatul *Lackenal* vorbind de *femeea Lombarde* care şi-a ucis patru copii, spunea :

„Chestiunea juridică este dominată de problema patologica şi ori care ar fi atrocitatea faptelor imputate, nu poate fi declarata culpabilă şi pedepsită decât în cazul când faptul ar fi imputat raţiunei sănătoase.

Acuzarea trebuia să ne dovedeasca că această femee este raspunzatoare. Să stabilească ca are conştiinţa deplina a acte or făcute şi ca poseda libertatea voinţei sale. Pradă afecţiunei care se chiama „melancolie" escortată de toate simptomele : depresiune, sentimente de inhibiţiune şi incapacitate; concepţia deliranta fixă de ruină, indignitatea, desesperarea, obsesiunea la care s'a unit „l'angoisse précordiale", termina tabloul boalei care a armat irezistibil braţul Emiliei Lombarde.

Sub influenţa unei stari mintale patologice, liberul arbitru al acuzatei, nu exista în momentul actului şi prin urmare nu poate să fie responsabila".

Acest examen patologic, a fost confirmat şi de Kraît Ebing, celebretitatea mondială dela Graz.

La baza tuturor acţiunilor omeneşti distingem de regulă doi factori determinanţi.

1. Imprejurările, adică realitatea în care trăim şi

2. Impresionabilitatea, sau modul cum aceste realităţi se reflectă în fiecare individ.

Imprejurările în cari inginerul Cristescu a comis faptele ce i se impută, se cunosc din interogatorul luat martorilor în faţa d-v. şi, din tot ce se ştie, rezultă destul de clar că, în totalitatea lor, aceste împrejurări nu erau de natură să mentină calm un om amărât prin pierderea întregei lui averi.

www.digibuc.ro

Se ştie în adevăr că inginerul Cristescu, venise întâmplător la consiliul de administraţie care trebuia să hotărască în grabă asupra declarării în stare de faliment a societăţii, în care el avea aproape un sfert din tot capitalul social şi întreaga lui avere.

Era pe de altă parte bine stabilit că în curs de trei ani de zile societatea nu ţinuse nici-o adunare generală pentru ca să pue la curent pe acţionari despre mersul afacerilor şi că din această cauză discuţia din consiliu se făcea într'o atmosferă greoae.

Martorii confirmă că în timpul discuţiunilor inginerul Cristescu a fost ameninţat şi insultat.

Acestea fiind împrejurările, rămâne de examinat celalt factor determinant al acţiunilor omeneşti: impresionabilitatea individului.

Este în deobşte cunoscut că gradul de impresionabilitate variază dela individ la individ.

Unuia spunându-i-se: Excroc! Canalie! poate să râdă; pe altul aceleaşi cuvinte îl lasă rece; pe altul îl supără trecător; iar pe altul, cu impresionabilitate mai fină, îl face să vibreze ca o coardă şi reacţionează imediat.

Imprejurările şi impresionabilitatea, la un loc, au putut duce la pierderea echilibrului unui om al cărui trecut e fără pată.

Odată acest echilibru desfiinţat, pasager, controlul faptelor nu mai există şi responsabilitatea încetează.

După André Lorulot, „Crime et Société", pag. 56 :

„Cu cât senzaţia este mai puternica, mai bruscă şi mai neaşteptată, cu atât e mai repede şi mai puternic raspunsul organismului la acţiunile exterioare".

Or insulta a venit pe neaşteptate, tocmai atunci când inginerul Cristescu se aştepta la compatimire şi sprijin.

El mărturiseşte că nu se recunoaşte în ceea ce a făcut şi nu-şi aminteşte nimic din cele petrecute.

D-r. G. Falret, citat în aceiaş lucrare a lui Lorulot, la pag. 106, spune :

„Ori de câte ori se întâlnesc acte izolate de viol nţă : atentate contra persoanelor, omucideri, sinucideri, incendii, pe care nimic nu pare să le provoace, şi când, după un examen atent şi cercetari aprofundate, se descoperă că urmează o pierdere a memoriei, dupa acţiune... se poate diagnostica : „epilepsia larvata", după cum spunea şi colegul nostru d-l Radu Rosetti.

Emoţiunea produsă de împrejurări, — constitue isvorul acţiunilor omeneşti fiindcă, după *Maudsley, „Le crime et la folie"*, pag. 186 :

www.digibuc.ro

„Emoţiunea este pentru centrii intelectuali ceeace halucinaţiuaea este pentru centrii sensoriali, şi acţiunea prin care ea se sfârşeşte este tot atât de involuntară ca şi strigătul de durere sau ca contracţiunea musculară spasmodică produsă printr'o suferinţă fizică intensă".

Patru lucruri sunt de notat în mania de omucidere:

1. Caracterul *paroxismal* a atentatului care are loc atunci când emoţia a încetat de a fi suportabilă.

2. Uşurarea extraordinară a pacientului îndată după ce actul e îndeplinit.

3. Frecvenţa cu care atentatul are de obiceiu ca victimă o rudă sau cineva, prieten sau străin, care se găseşte aproape în momentul paroxismului.

4. Indiferenţa culpabilului după acţiune.

Indeplinit în momentul când agentul era *în afară de el,* actul nu mai este un act al lui, dupa cum convulsiunea nu mai este un efect al voinţei *(Maudsley, „Crime et folie"*, pag. 186).

Examinaţi starea lui Cristescu înainte, în timpul şi după comiterea actului şi veţi vedea cum toate aceste condiţiuni s'au împlinit.

Imprejurările au creat o suferinţă morala şi ne găsim prin urmare în două alternative şi anume: sau acţiunea din afară împotriva inginerului Cristescu, era destul de violentă ca să-l determine sa se considere brusc în legitimă apărare, — sau aceste stări înconjurătoare au parut numai ca foarte grave în mintea lui şi atunci a trecut la o îmbolnavire subită în felul indicat de dr. Fairet şi Maudsley, dar în niciun caz, acest om cunoscut de toţi ca om bun, drept şi cinstit, nu putea să facă ceea ce a făcut decât în afară de natura lui. Este neräspunzător de ceea ce a facut.

Inainte de atermina, mă gândesc ca domnul procuror spunea că statuia justiţiei se va îndolia când Cristescu va fi achitat. Acea justiţie, desigur, reprezintată printr'o femee cu ochii legaţi, ţinând în mână o cumpăna cu două platane, pe care încape foarte puţin din patimile şi suferinţele omeneşti. Dar îmi aduc aminte de o emblema, despre care odată ne vorbea Matei Cantacuzino. Un tablou dintr'un muzeu din Roma, reprezentând o femee cu părul despletit. care cu mâinile ei cuprindea pământul întreg şi care cerşea cu ochii o rază de lumină dela soare. Credeţi, poate, că sub acest tablou sta scris caritatea, filantropia sau aşa ceva ? Nici de cum. Sub acest tablou era scris: „Justiţia". Justiţia care cuprinde umanitatea întreagă, cu toate lacrimile, cu toate jertfele, cu toate durerile şi cu oate necazurile ei. Justiţia aceasta, în cazul achitării lui Cristescu, va fi în vestmânt de sărbătoare, căci însemnează că este adânc înţelegătoare a sufletului omenesc şi a complexului de împrejurări în care el se sbate.

www.digibuc.ro

Societatea acordă o atenţie deosebită acelora cari îngrijesc de părinţii lor. Ii uşurează de impozite, îi scuteşte de serviciul militar, pe aceia ce-şi fac datoria către părinţii lor, cari le-au dat viaţa. De aceia, dela această judecată a poporului, nu trebue să iasă condamnat la moarte, mai nainte chiar ca această pedeapsă să fi existat în legile noastre, Cristescu, soţia sa şi bătrâna care i-a dat viaţa.

Sentinţa dv. nu va spune că omorul este permis, dar va atrage atenţiunea tuturor că jaful în averea publică nu este îngăduit

Sentinţa dv. nu va fi apoteoza asasinatului, ci apoteoza cinstei şi a conştiinţei în viaţa de toate zilele.

Sentinţa dv. nu va însemna că fiecare trebue să-şi facă singur dreptate, dar va însemna că atunci când eşti chemat să administrezi banul strâns cu atâta greutate, trebue să ai mai multă băgare de seamă, mai mult spirit de prevedere, căci numai aceasta ne poate duce la o viaţă socială mai serioasă, — numai aşa putem ajunge la consolidarea economică şi sufletească.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

TABLA DE MATERIE

Pag.

Prefaţa 3

PARTEA I

Istoric. — Acte judiciare

Istoric 9
Ordonanţa Cab. I instrucţie Ilfov 13
Decizia No. 573/922 a Camerei de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel din Bucureşti 22
Actul de acuzare al Parchetului general 26
Memoriul adresat de prevenit apărătorilor săi 82

PARTEA II

Peldoariile şi rechizitoriul Ministerului Public

Margareta Paximade. Portret literar de I. Gr. Perieţeanu . . 47
Pledoaria D-rei M. Paximade 51
I. Chihaia. Portret literar de V. Dongoroz 63
Pledoaria D-lui I. Chihaia 67
Pompiliu Ioaniţescu. Portret literar de G. Lisken 79
Pledoaria D-lui P. Ioaniţescu 81
Radu D. Rosetti. Portret literar de V. V. Stanciu 93
Pledoaria D-lui Radu D. Rosetti 99
Procurorul George Ionescu. Portret literar de H. Aznavorian . 111
Replica D-lui Procuror G. Ionescu 115
Gr. Trancu-Iaşi. Portret literar de N. Porsenna 125
Pledoaria D-lui Gr. Trancu-Iaşi 131

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

CĂRȚI DE DREPT IN EDITURA SOC. AN. „CURIERUL JUDICIAR"

— Noul Codice de ședință al judecătorului de Ocol, comentat și adnotat de D-l Corneliu Botez, noua ediție, I vol. Prețul 85 lei, II vol. lei 95.

— Codul închirierilor, de d-nii I. Gr. Conduratu, consilier la Curtea de Apel Buc., I. Gr. Perieteanu și Al. Velescu, avocați. Prețul 50 lei.

— Inchirierea, de d-nii I. Gr. Conduratu, consilier la Curtea de Apel Buc., I. Gr. Perieteanu și Al. Velescu, avocați. Prețul 60 lei.

— Executarea hotărârilor în monedă străină, de Iosef Cohen, avocat. Prețul 10 lei.

— Alexandru Djuvara, conferință biografică ținută de d-l avocat Em. Slătineanu la Baroul de Ilfov. Prețul 20 lei.

— Noua lege a taxelor de timbru și înregistrare de d-l Dr. E. C. Decusară. Prețul 20 lei.

— Decretul de Amnistie și Grațiere din 15 Oct. 1922, adnotate de d-l Dr. E. C. Decusară. Prețul 10 lei.

— Probleme de Procedură Penală, Revizuirea în penal, de d-l Dr. E. C. Decusară. Prețul 15 lei.

— Patru ani de *decanat*, de *Dem. I. Dobrescu*, *fost Decan al Barouluí* Capitalei, care cuprinde Panegiricile, Cuvântările, Deciziunile și Articolele referitoare la profesiunea de avocat și la Barou. Prețul 50 lei.

— Despre Traficul de *Influență*, de d-l Dr. Vintilă Dongoroz. Prețul 6 lei.

— Câteva observațiuni asupra decretului-lege de Specula 2969/919 de d-l avocat Dr. V. Dongoroz. Prețul 20 lei.

— Pentru Unificare: Legislația Ungară din *Transilvania în comparație* cu legislația Română, Codul Penal, Instituția Divorțului, de D-l magistrat G P. Docan. Prețul 7 lei.

— Femeea-Avocat de D-l Grigore Pherekyde, Consilier la Curtea de Apel București, Prețul 5 lei.

— Lexea pentru unificarea contribuțiilor directe, de d-l Constant C. Georgescu. Prețul 80 lei.

— Codul de Audiență, de d-l C. Hamangiu, *format mare de servietă*, hârtie velină, legat elegant. Prețul 350 lei.

— Efectele rechiziții asupra raporturilor contractuale derivând dintr'un Contract de locațiune, de d-l Președinte D. Hozoc și avocat I. Gr. Perieteanu. Prețul 8 lei.

— Regula de Drept și Jurisprudența actuală de d-l Dr Al. Em. Lăzărescu cu o Prefață de d-l profesor C. G. Disescu. Prețul 40 lei.

— Despre Ideea de Subrogațiune, Studiu juridic pur, de d-l Al. Em. Lăzărescu. Doctor în drept dela Paris, avocat. Prețul 40 lei.

— Elemente de Drept Roman, de d-l Profesor S. Longinescu Prețul 120. lei vol. I, p. II.

— Studiu comparativ asupra procedurei civile. de D-l Dr. Erast Mandicevschi, Profesor Universitar și Consilier la Curtea de Casație. Prețul 40 lei.

— Procedura Penală și legile Ungare valabile în Transilvania și Banat, traduse de d-nii Popp și Mavrodineanu. Prețul 60 lei

www.digibuc.ro